

Sobre política lingüística

1999

RPEO 318

Registre Públic d'Estudis d'Opinió de la Generalitat de Catalunya
Decret 1/2005, d'11 de gener

PRESENTACIÓ

L'article 39.3 de la Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística, estableix que el Govern ha d'informar cada any el Parlament de les actuacions de política lingüística realitzades i dels resultats obtinguts. D'altra banda, l'article 2c del Decret 36/1998, de 4 de febrer, encomana a la Direcció General de Política Lingüística preparar aquest informe.

Per a l'aplicació d'una política lingüística de recuperació i foment d'una llengua, en el cas de Catalunya la catalana, cal que la llengua compti amb una normativa lingüística estandarditzada i socialment acceptada, que tingui un pes demogràfic adequat, que sigui coneguda per una part significativa de la comunitat lingüística, que la societat s'hi identifiqui col·lectivament de manera generalitzada i que s'hi impliquin tots els agents socials i tots els departaments del govern que la promou. Totes aquestes circumstàncies concorren en la política de foment del català que promouen el Parlament i el Govern de Catalunya.

En aquest camp, però, mai no és suficient una actuació aïllada, per brillant que sigui, ni és possible incidir en uns àmbits d'ús i no en d'altres, sinó que cal actuar de manera que la llengua sigui present en tots els sectors de la vida social. D'altra banda, el canvi social que representa qualsevol canvi lingüístic només es pot percebre quan han passat períodes dilatats de temps, com a mínim triennis o quinquennis i, encara, només el pas de generacions senceres permet situar-ne els resultats en el punt en què no és possible el retorn.

Precisament perquè les mesures de política lingüística exigeixen implicació col·lectiva i continuïtat d'acció i perquè percebre'n el resultat vol sempre temps, recapitular una vegada a l'any sobre la tasca feta a Catalunya a favor del català és un exercici útil que permet obtenir una visió de conjunt de l'actuació de les institucions i de la implicació de la societat i també deixar constància, una any darrere l'altre, que el català avança en el procés de reversió de la situació de marginació en què es trobava fa vint anys. Un procés de recuperació singular que els especialistes consideraven molt difícil i que avui valoren i respecten a tot el món.

Aquest informe no és només una memòria d'activitats. Vol donar compte, de manera necessàriament sintètica i no exhaustiva, de les principals actuacions de foment del català realitzades al llarg de l'any pel Govern de Catalunya i la resta d'institucions pròpies del país. També vol donar una idea de resultats concrets i de la situació de la llengua catalana en alguns dels sectors bàsics perquè una llengua avanci o retrocedeixi.

La Direcció General de Política Lingüística ha elaborat l'*Informe sobre política lingüística 1999* seguint la sistemàtica de la mateixa Llei i les línies principals de l'informe corresponent a l'any 1998 perquè sigui possible comparar la informació que contenen i, si és el cas, acumular-la. Tots els departaments de la Generalitat hi han contribuït amb l'aportació de la informació necessària, bàsicament per mitjà de la Xarxa Tècnica de Política Lingüística.

A les pàgines següents s'hi ressenyen actuacions de tots els departaments, de les administracions locals, de les universitats, del TERMCAT, del Consorci per a la Normalització Lingüística, de l'Institut d'Estudis Catalans, del Consell General de la Vall d'Aran i d'algunes empreses i organitzacions determinades. Es fa un major èmfasi en les actuacions que la Llei ordena o preveu expressament i d'altres que, per determinades circumstàncies, es poden considerar de més actualitat. Atès que l'informe no pot ser exhaustiu, s'ha seleccionat la informació sobre alguns sectors d'activitat amb el benentès que alguns àmbits, com són els dels mitjans de comunicació audiovisuals, l'ensenyament, el món local, el professional, el financer o el sanitari permetrien una memòria exclusiva per a cada un. Per això, tot i que es preveu de preparar els informes anuals sobre política lingüística de manera que en sigui possible una comparació seriada, també sembla convenient incidir cíclicament, segons els anys, més en uns sectors que en d'altres.

Desitjo que l'examen d'aquest informe permeti obtenir una visió de conjunt de les actuacions de política lingüística realitzades l'any 1999, unes actuacions que, n'estic segur, han contribuït a enfortir la llengua catalana i a fer-la més present a la nostra societat.

Lluís Jou i Mirabent
Director general

Generalitat de Catalunya
Institut d'Estadística de Catalunya
Centre d'Estudis d'Opinió

RPEO núm. 318
Data 16/01/06

ÍNDEX GENERAL

	Pàgina
I. Introducció	6
1. Els objectius	6
2. El suport social a la política lingüística	6
2.1 Saber català, un enriquiment per a tothom	7
2.2 L'ús del català: un desig compartit	7
3. L'aplicació i el desplegament de la Llei 1/1998, de 7 de gener	10
3.1 L'aplicació. Principis generals i recursos econòmics aportats	10
3.2 El desplegament reglamentari	11
3.3 La modificació de la legislació de l'Estat	12
4. La difusió de la legislació vigent i de les actuacions realitzades	13
4.1 Dues conferències de premsa institucionals i la presentació de l'informe sobre l'aplicació de la Llei l'any 1998	13
4.2 Els "Estudis Jurídics sobre la Llei de política lingüística" i els tríptics "A dreta llei"	14
4.3 La llengua catalana a Internet	15
5. La llengua catalana en el canvi de segle	15
5.1 El mapa sociolingüístic de Catalunya	15
5.2 L' explotació del cens lingüístic de 1996	16
5.3 Altres estudis sobre actituds socials davant la llengua i sobre l'ús del català	16
5.4 L'Ofercat: un instrument per a mesurar la presència territorial del català	17
5.5 El projecte de sistema d'indicadors lingüístics	18
II. Les administracions de Catalunya	19
1. La regulació de l'ús del català i la Sentència del Tribunal Constitucional de 6 d'abril	19
2. El coneixement del català per part del personal al servei de les administracions	19
2.1 L'acreditació del coneixement del català en els processos de selecció	20
2.2 Els cursos de català als funcionaris	21
2.3 L'assessorament lingüístic a la Generalitat i les altres administracions catalanes	21
3. L'avantprojecte de decret sobre l'acreditació del coneixement del català i de l'aranès en els processos de selecció de personal	22
3.1 L'avantprojecte de decret	22
3.2 La llista d'equivalències de certificats de català del mes de gener	23
3.3 La circular conjunta de 29 d'octubre de 1999 sobre l'exempció de prova de català	23

4. Els reglaments d'ús del català de les corporacions locals i de les universitats	24
5. L'adaptació parcial de la normativa de l'Estat als articles 2.2 i de la Llei de política lingüística	24
5.1 El Reial decret 772/1999, de 7 de maig	24
5.2 El Reial decret 1465/1999, de 17 de setembre	25
III. La justícia i el món del dret	26
1. L'administració de Justícia	26
1.1 L'acord entre la Generalitat i el Consell General del Poder Judicial	26
1.2 Acreditació del coneixement i l'ensenyament del català	27
1.3 El coneixement i la disponibilitat lingüística a les oficines judicials	27
1.4 Unes dades positives: el cas de Girona	28
2. Les notaries i la documentació notarial	29
2.1 L'evolució del català a la documentació notarial	29
2.2 La col·laboració del Col·legi de Notaris de Catalunya	31
3. Registres públics	31
3.1 Els registres de dependència estatal	31
3.2 Els registres de la Generalitat	32
4. Els altres professionals del dret	33
5. La contractació mercantil	34
6. La traducció i interpretació jurades	36
7. El DOGC i l'edició catalana del BOE	36
IV. L'onomàstica	38
1. El <i>Nomenclàtor</i> oficial	38
2. Dos avantprojectes de decret	38
3. La retolació de les vies interurbanes	39
4. La correcció lingüística de noms i cognoms	39
V. L'ensenyament	41
1. L'ensenyament no universitari	41
1.1 Una escola integradora	41
1.2 Una escola catalana	42
1.3 Trenta-una disposicions noves a l'àmbit educatiu	43
2. L'ensenyament universitari	43
2.1 L'accés a la universitat	43
2.2 Els serveis lingüístics universitaris i el suport al professorat i a l'alumnat	44
2.3 Suport als llibres de text universitaris	45
3. La formació d'adults	45
4. La formació ocupacional	46
5. L'ensenyament de català a la població general adulta: el CPNL	46

5.1 L'ensenyament presencial	46
5.2 Els centres d'autoaprenentatge i l'ensenyament a distància	48
5.3 L'ensenyament de català a centres privats i associacions	48
6. L'acreditació dels coneixements de llengua catalana	48
 VI. La ràdio i la televisió	 50
1. Els mitjans de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió	50
1.1 Televisió de Catalunya: èxit de penetració social i motor de l'audiovisual	50
1.2 Les quatre emissores de Catalunya Ràdio	51
2. Els altres mitjans públics en català	51
2.1 La normativa sobre emissores municipals	51
2.2 Sis punts d'increment en l'ús del català	51
2.3 Les emissions en català de RTVE a Catalunya	52
3. Les emissores de radiodifusió privada	52
3.1 La nova normativa i l'avenç del català	52
3.2 El conveni amb l'Associació Catalana de Radiodifusió Privada	53
 VII. La premsa escrita	 55
1. Evolució del mercat dels diaris	55
2. La premsa comarcal i local	55
3. La premsa periòdica no diària d'abast nacional	56
4. El suport de la Generalitat	57
5. Les agències de notícies	58
 VIII. El llibre en català	 59
1. El llibre a Catalunya i l'edició en català	59
2. El suport de la Generalitat	60
2.1 El suport genèric	60
2.2 Altres suports al llibre	61
3. Els productes multimèdia	61
 IX. La cinematografia	 63
1. El sector del cinema a Catalunya	63
2. El Decret 237/1998, de 8 de setembre, i el foment de l'oferta doblada al català	63
2.1 Una mesura de pressió per a circumstàncies excepcionals	63
2.2 Un diàleg finalment possible	64
3. Les subvencions al doblatge i la subtitulació en català	65
4. La promoció de les produccions catalanes	66
4.1 Increment dels ajuts i canvi a la normativa	66
4.2 Els llargmetratges en català	67
4.3 Les coproduccions amb televisió	67
4.4 El pla interdepartamental de l'audiovisual	67
5. El vídeo i el DVD	68

5.1 El vídeo en català: una crisi de creixement	68
5.2 El català s'introdueix al DVD	69
X. La cançó i les arts de l'espectacle	70
1. La música cantada en català	70
2. El teatre i les arts de l'espectacle	70
XI. La informàtica i el tractament informàtic de la llengua	72
1. La resolució 882/V del Parlament de Catalunya	72
2. El pla Catalunya en Xarxa	73
3. Els sistemes operatius en català	73
3.1 Windows 98 en català	73
3.2 El Navegador	74
4. Els productes d'enginyeria lingüística	74
4.1 El reconeixement de parla: Philips Speech Processing	74
4.2 La traducció automàtica i assistida	75
4.3 La síntesi de veu	75
4.4 Els correctors ortogràfics	76
5. La terminologia específica del sector	76
XII. La normalització i la difusió de la terminologia	78
1. La terminologia com a eina de la política lingüística	78
2. La normalització dels neologismes catalans	78
3. L'elaboració de terminologies i la seva difusió	79
3.1 L'elaboració de terminologies	79
3.2 Les actuacions de difusió i l'assessorament	80
4. Les relacions de cooperació	81
XIII. El món econòmic	82
1. El marc normatiu	82
1.1 El capítol cinquè de la Llei 1/1998	82
1.2 La moció 155/V del Parlament	83
2. Els convenis de col·laboració amb empreses i institucions	83
3. Les actituds empresarials	88
4. La col·laboració dels sindicats i els seus serveis lingüístics	89
5. Els convenis col·lectius i els contractes de treball	90
5.1 La llengua dels convenis col·lectius	90
5.2 Les clàusules lingüístiques	91
5.3 Els contractes laborals	91
6. L'actuació del Consorci per a la Normalització Lingüística	92
7. El sector sanitari	93
8. La retolació comercial i la publicitat exterior	94
8.1 La retolació comercial a sis ciutats de Catalunya	94
8.2 La publicitat exterior a Barcelona i a altres sis ciutats	95

XIV. La cooperació amb els altres territoris de parla catalana	98
1. El domini lingüístic del català	98
2. El Govern d'Andorra	98
3. El Govern de les Illes Balears	99
4. Conveni amb la Universitat de Perpinyà i altres col·laboracions amb entitats de la Catalunya Nord	100
5. El municipi de l'Alguer	101
 XV. La projecció exterior	 102
1. La presència del català a les universitats: càtedres i lectorats	102
1.1 Els lectorats de català	102
1.2 La formació dels lectors	102
1.3 El Centre d'Estudis Catalans de París	103
2. Les associacions de catalanística	103
3. L'ensenyament de català als casals catalans	104
4. El Certificat internacional de català	104
5. La col·laboració amb el Govern del Quebec	105
6. Altres actuacions	106
 XVI. La col·laboració amb l'Institut d'Estudis Catalans	 109
1. L'autoritat normativa, pressupòsit previ de la política lingüística	109
2. El suport financer a l'Institut d'Estudis Catalans i als seus projectes en matèria de llengua	109
3. Col·laboracions especials	111
3.1 El projecte del <i>Nomenclàtor</i>	111
3.2 Les Jornades per a la Cooperació	111
 XVII. La protecció i el foment de l'aranès	 113
1. La protecció institucional i el traspàs d'ensenyament	113
2. l'Oficina de Foment i Ensenyament de l'aranès	113
2.1 Assessorament i ensenyament d'adults	114
2.2 Foment de l'ús	114
3. La producció cultural	114
4. El Conselh Sociau der Aranés i la Comission de Còdi Lingüístic	115

I. INTRODUCCIÓ

1. Els objectius

L'article 3 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya estableix que el català és la llengua pròpia de Catalunya i que l'idioma català és l'oficial de Catalunya, així com també ho és el castellà, oficial a tot l'Estat espanyol. Proclama, doncs, un sistema original de convivència de dues llengües en el territori de Catalunya en el qual una, la catalana, té la consideració no només de llengua oficial sinó també de llengua pròpia. La Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística, té per objecte desenvolupar l'esmentat article 3 per tal d'emparar, fomentar i normalitzar l'ús de la llengua catalana en tots els àmbits, i l'ús de l'aranès a la Vall d'Aran, i de garantir l'ús normal i oficial del català i del castellà. En aquest sentit, l'article 1.2 de la Llei especifica que els seus objectius principals són:

- Emparar i fomentar l'ús del català per tots els ciutadans i ciutadanes.
- Donar efectivitat a l'ús oficial del català i del castellà sense cap discriminació per als ciutadans i ciutadanes.
- Normalitzar i fomentar l'ús del català en l'Administració, l'ensenyament, els mitjans de comunicació social, les indústries culturals i el món socioeconòmic.
- Assegurar l'extensió del coneixement del català a tots els ciutadans i ciutadanes.

Tot plegat en un sistema que parteix de la premissa que la llengua catalana és un element fonamental de la formació i la personalitat nacional de Catalunya i pretén, amb respecte absolut als drets individuals de les persones:

- Que tothom a Catalunya conegui les dues llengües oficials i,
- Que el català tingui la presència que li correspon com a llengua pròpia del país en tots els àmbits de la vida social.

2. El suport social a la política lingüística

Com a capítol preliminar a l'informe sobre la política lingüística de 1999 sembla oportú explicitar el grau de suport que aquests objectius generals troben entre la ciutadania. Amb aquesta finalitat són útils dos dels estudis que el Govern de la Generalitat ha encarregat l'any 1999 per tal de conèixer la realitat de la situació del català en diversos sectors d'activitat i la percepció que en tenen els ciutadans. Són l'estudi sobre *La política lingüística de la Generalitat i sobre l'aplicació de la Llei 1/1998*, realitzat per l'Institut DYM el mes de febrer coincidint amb el primer aniversari de l'entrada en vigor de la Llei i l'estudi sobre *Llengua i activitat econòmica a Catalunya*, realitzat per Gabise el desembre. El primer d'aquests estudis es va dur a terme amb 4.142 entrevistes telefòniques a residents a Catalunya de 15 o més anys i el segon amb 4.021 entrevistes personals a residents de 18 o més anys al domicili de l'entrevistat.

2.1 Saber català, un enriquiment per a tothom

En relació amb l'objectiu que tothom a Catalunya conegui les dues llengües oficials, la primera de les enquestes indica que:

- El 83% dels enquestats està d'acord que tots els ciutadans de Catalunya coneguin i sàpiguen parlar català, i només el 6,6% està en desacord amb aquest objectiu.
- El 78,6% està d'acord que els qui ocupen un lloc de treball que comporta l'atenció al públic estiguin obligats a conèixer el català; únicament el 9,6% està en contra d'aquesta obligació.

A l'enquesta del mes de desembre, en la qual es va preguntar l'opinió sobre la necessitat "saber català i castellà", de manera genèrica, el resultat és similar. Així,

- El 86,2% de la població està d'acord que a Catalunya tothom hauria de saber el català i el castellà. Un 5,9% s'hi mostra en desacord. Si es planteja la mateixa qüestió a joves entre 15 i 29 anys, l'acord és lleugerament inferior. Concretament del 78,4% i el desacord se situa al 6,1% segons l'Enquesta a la joventut que més endavant s'esmentarà.

Si la pregunta es refereix a la necessitat de saber les dues llengües oficials per atendre el públic, sense deixar l'opció per a la indiferència, resulta que:

- El 94,6% de la població creu que cal saber català i castellà per ocupar qualsevol lloc d'atenció al públic. El 4,5% creu que no.
- El 95,5% creu que cal saber català i castellà per atendre el públic des de l'Administració. Només el 3,7% creu que aquest requisit no és necessari.

Sembla evident, doncs, que l'objectiu que tothom a Catalunya conegui les dues llengües oficials és amplíssimament acceptat i compartit per la ciutadania. El percentatge de població que s'hi oposa (el 6%) és molt petit i, significativament, inferior al percentatge de població de Catalunya que al cens de població manifesta no saber parlar el català, que l'any 1996 era del 24,70% i a finals del 1999 es pot estimar en el 22%. Només és lleugerament superior al percentatge de la població de Catalunya que no entén, encara, el català que en el cens de 1996 era del 5%.

2.2 L'ús del català: un desig compartit

Pel que fa a l'objectiu que el català tingui la presència que li correspon com a llengua pròpia del país en tots els àmbits de la vida social, a l'enquesta del mes de febrer es va interrogar els ciutadans sobre com creien que havia d'evolucionar l'ús del català i del castellà en sis àmbits concrets. Les respostes van donar una majoria molt àmplia per als qui desitgen que el català arribi a equiparar-se al castellà (més de la meitat dels enquestats) i un notable avantatge dels qui voldrien el predomini del català (sempre superior a la tercera part dels ciutadans) sobre una minoria que mai no supera el 7% dels qui voldrien el predomini del castellà.

Així es pot observar en la taula següent:

Taula 1. Desig d'evolució de les llengües a Catalunya

Com voldria que evolucionés l'ús de les llengües en l'àmbit de ... d'aquí a 10 anys?	A la premsa	A la ràdio	A la televisió	Als llibres	Als jutjats	Rest. i cafès
	%	%	%	%	%	%
Solament en català	8,8	10,4	8,6	6,7	7,7	5,7
Més en català que en castellà	31,0	30,9	29,5	31,4	29,1	31,1
En català i en castellà igual	52,9	51,6	54,1	54,7	56,1	58,8
Més en castellà que en català	4,1	4,0	5,0	4,1	3,2	2,5
Solament en castellà	2,0	2,2	1,8	2,0	1,5	1,1
No sap, no contesta	1,2	1,0	1,1	1,2	2,3	0,8
Predomini del català	39,8	41,3	38,1	38,1	36,8	36,8
Predomini del castellà	6,1	6,2	6,8	6,1	4,7	3,6
Diferència català-castellà	33,7	35,1	31,3	32,0	32,1	33,2

L'enquesta del mes de desembre preguntava, amb més concreció que l'anterior, l'opinió dels ciutadans sobre si la presència del català a determinats àmbits havia d'augmentar, quedar igual o disminuir. El resultat evidencia un desig general d'augment de la presència del català en tots els àmbits en els quals aquest té una presència deficitària i un desig de mantenir l'actual situació en aquells en què la ciutadania té la percepció que hi té una presència adequada. Cal tenir en compte, però, que hi ha alguns sectors amb els quals els ciutadans tenen normalment un contacte esporàdic en què el percentatge dels que no saben o no volen contestar és alt. És el cas de les comissaries, els jutjats, les notaries i les companyies d'assegurances. El quadre següent mostra el resultat de l'enquesta.

Taula 2. Desig de presència del català

Quina hauria de ser la presència del català en els següents llocs?	Augmentar	Quedar igual	Disminuir	NS/NC
	%	%	%	%
Etiquetes de productes de consum	71,4	22,8	1,3	4,5
Llibres d'instruccions d'aparells	70,7	23,0	1,3	5,1
Al cinema	62,9	25,5	1,5	10,1
Al vídeo	61,3	25,3	1,4	12,0
Al món editorial	58,2	31,5	1,4	8,9
A les comissaries	52,2	26,1	1,6	20,2
Als jutjats	50,6	25,2	1,6	22,6
A les grans superfícies	47,5	46,3	1,6	4,7
A les notaries	47,0	29,3	1,6	22,1
A les assegurances	38,8	42,9	1,5	16,8
Als hospitals	38,4	53,5	2,1	6,0
A les botigues	34,7	61,1	1,9	2,3
A les escoles	32,8	58,8	4,1	4,4
Als bancs i caixes	31,5	62,6	2,6	3,3

D'altra banda, a l'enquesta del febrer es va preguntar l'opinió dels ciutadans en relació amb l'actuació del Govern per afavorir la llengua catalana i sobre el paper d'aquesta llengua en la conservació de la identitat del país. Va resultar que:

- el 91,3% està a favor de l'actuació del Govern per afavorir la llengua catalana en productes com ara llibres, discos, diaris, pel·lícules, programes informàtics i productes multimèdia. Tan sols el 8,7% hi està en contra;
- el 85,9% està d'acord amb l'afirmació "la llengua catalana té un valor fonamental en la conservació de la identitat de Catalunya". Només un 2,1% hi està en desacord.

Es pot afirmar, doncs, que la població de Catalunya està majoritàriament a favor dels objectius generals de la política lingüística que impulsen el Parlament i el Govern de Catalunya i a la qual contribueixen les altres institucions pròpies del país, i de manera molt especial les corporacions locals i les universitats catalanes.

L'ampli suport social a aquests objectius és significatiu si es té en compte la peculiar situació sociolingüística del país. Una situació marcada encara per les circumstàncies històriques excepcionals viscudes entre 1936 i 1975. Segons el cens de 1996, aquell any entenien el català el 95% dels ciutadans, el podia parlar el 75,5%, el sabia llegir el 72,3% i el sabia escriure el 45,8%. Però més enllà del coneixement, les dues enquestes esmentades permeten tenir idea de l'ús habitual de cada llengua per part dels ciutadans. Segons l'enquesta del mes de febrer tantes vegades esmentada, el 49,6% dels catalans declaraven que la seva llengua habitual era el català, mentre el castellà és la del 49,9% i el 0,5% tenen com a llengua habitual d'altres llengües.

D'una altra manera, l'enquesta del desembre planteja la qüestió amb la pregunta *A l'hora d'expressar-se, habitualment, en quina proporció utilitza el català i el castellà, aproximadament?* i ofereix sis respostes possibles. El resultat no és gaire diferent del de l'anterior i és el següent:

Taula 3. Llengua d'expressió habitual

A l'hora d'expressar-se, habitualment, en quina proporció utilitza el català i el castellà, aproximadament?	
	%
100% català	38,1
75% català	15,0
50% català i 50% castellà	16,3
75% castellà	9,9
100% castellà	20,5
NS/NC	0,1

El fet que els objectius de difusió del coneixement i d'extensió de l'ús del català tinguin un suport tan majoritari implica que són compartits pels ciutadans que tenen el castellà com a llengua habitual. D'aquesta manera, la recuperació del català es manté com un objectiu col·lectiu que enforteix, alhora, la identitat nacional i la cohesió social del nostre poble.

3. L'aplicació i el desplegament de la Llei 1/1998, de 7 de gener

3.1. L'aplicació. Principis generals i recursos econòmics aportats

El Govern de la Generalitat ha mantingut al llarg de 1999 els criteris d'aplicació coordinada entre tots els departaments de la Generalitat i els altres organismes amb responsabilitat en matèria de política lingüística (corporacions locals, universitats, Institut d'Estudis Catalans, TERMCAT, Consorci per a la Normalització Lingüística), concertada amb tots els agents socials (organitzacions sindicals i empresarials, grans empreses, món cultural, professionals de la llengua i la comunicació, grups polítics) i progressiva, d'acord amb l'esperit de les disposicions transitòries de la Llei.

En aquest sentit cal destacar que ha continuat la política de signatura de convenis per a l'aplicació de la Llei amb diverses organitzacions empresarials i grans empreses com són Argentaria, Caja Madrid, Caja Rural de Almería, Confederació del Comerç de Catalunya (amb 90.000 establiments associats a través dels gremis), Agrupament de Botiguers i Comerciants de Catalunya (amb 35.000 establiments associats), Confederació Empresarial d'Hoteleria i Restauració de Catalunya (amb 32.000 establiments), Montesa-Honda, Derbi Motor, Consell de Catalunya dels Col·legis d'Agents de la Propietat Immobiliària, Agrupació Catalana d'Enginyers i Consultories Mediambientals i Col·legi, Associació i Mútua dels Enginyers Industrials de Catalunya. D'aquesta manera, en finir el període transitori que preveu la Llei, s'han signat 30 convenis de col·laboració per a facilitar-ne i sovint avançar-ne l'aplicació que, en conjunt, impliquen més de 170.000 empreses i establiments.

D'altra banda, d'acord amb l'esperit de la disposició addicional sisena de la Llei, l'any 1999 el pressupost de la Direcció General de Política Lingüística va experimentar un creixement del deu per cent respecte al pressupost de 1998 i va arribar als 2.078 milions de pessetes. D'aquesta manera, en només dos anys, s'ha passat dels 1.484 milions de 1997 als 2.078 de 1999. També han augmentat diverses partides destinades al foment del català a la Direcció General de Promoció Cultural i a d'altres departaments.

A títol indicatiu es poden destacar els imports destinats a les següents institucions o activitats:

Taula 4. Pressupost del Departament de Cultura destinat al foment del català

Actuació	1997	1998	1999
	MPTA	MPTA	MPTA
Prensa en català	618	704	853
Llibre en català	219	220	254
Producció cinematogràfica	607	470	706
Doblatge de pel·lícules	23	50	54
Vídeo	12	23	20
Producció discogràfica i cançó		44	47
Informàtica i indústries de la llengua *		110	208
Centre de Terminologia TERMCAT	124	152	159
Consorci Normalització Lingüística	1.026	1.300	1.340
Organitzacions sense ànim de lucre	45	64	83
Lectorats catalans a l'exterior *	100	100	100
* Conjuntament amb el Comissionat per a Universitats i Recerca i el Comissionat per a la Societat de la Informació			

Cal tenir en compte, a més, que alguns dels instruments més poderosos de difusió del coneixement i de foment de l'ús del català com són el sistema educatiu, els mitjans de comunicació de la Corporació Catalana de Radio i Televisió i el funcionament de l'Administració catalana en català, no són comptats en aquestes partides. A més, molts departaments compten amb dotacions pressupostàries que reverteixen directament en actuacions de foment del coneixement o de l'ús del català, com són el de Benestar Social pel que fa a l'ensenyament d'adults, el de Justícia pel que fa als programes de Justícia, el de Presidència pel que fa a Funció Pública, la Societat de la Informació, Universitats i Recerca, Radiodifusió i Televisió o l'Entitat Autònoma del DOGC, el de Governació pel que fa a l'Escola de Policia i, en general, el desplegament dels mossos d'esquadra, i tantes altres.

3.2. *El desplegament reglamentari*

Durant l'any 1999 s'han aprovat tres disposicions reglamentàries en matèria de política lingüística. Són:

- *Decret 131/1999, de 4 de maig, pel qual s'aprova la Classificació catalana de productes per activitats (CCPA-96).* Es tracta d'una classificació amb 18.000 termes catalans que ha estat elaborada per l'Institut d'Estadística de Catalunya amb l'assessorament del TERMCAT i s'aplica a Catalunya en substitució de la CPAN-96 aprovada pel Reial decret 81/1996, de 26 de gener en compliment del Reglament de la CEE 3636 de 1993. La classificació és d'ús obligatori per a la presentació de resultats de les activitats incloses en el Pla estadístic de Catalunya i d'aquelles a les quals les lleis concedeixen els beneficis legals corresponents i també en tota la documentació administrativa derivada de l'activitat de les administracions públiques catalanes en la qual figurin productes per activitats codificats, independentment de l'aprofitament estadístic.
- *Decret 225/1999, de 27 de juliol, pel qual s'atribueixen funcions al Comissionat per a la Societat de la Informació,* que disposa que el Comissionat promourà que el programari i el maquinari informàtics que usi o adquireixi la Generalitat siguin normalitzats lingüísticament.
- *Decret 54/1999, de 9 de març i Decret 201/1999, de 27 de juliol, pels quals es modifica la disposició final del Decret 237/1998, de 8 de setembre, sobre mesures de foment de l'oferta cinematogràfica doblada i subtitulada en llengua catalana,* que s'han aprovat en el marc de la negociació sobre el doblatge al català iniciada amb les companyies de distribució cinematogràfica.

D'altra banda, a finals d'any hi havia enllestits, en diferents estadis de tramitació, cinc reglaments més, que són:

- *Decret de traducció i interpretació jurades,* que equipararà el català al castellà en l'activitat de la traducció i la interpretació jurades, que l'augment de contractació pública i mercantil en català i la importància de les relacions internacionals de l'economia catalana fa cada dia més necessari.

- *Decret del Consell Social de la Llengua Catalana*, que en modificarà les funcions i crearà una comissió permanent per tal de donar més vitalitat a aquest organisme consultiu i de consens ciutadà al voltant de la llengua catalana.
- *Decret que estableix el procediment per al canvi de denominació oficial dels nuclis de població i les entitats municipals descentralitzades*, que permetrà l'aplicació a la pràctica dels treballs del Nomenclàtor toponímic oficial iniciats l'any 1998.
- *Decret d'establiment de la Comissió de Toponímia de Catalunya*, que institucionalitzarà amb caràcter permanent i de manera semblant a la Comissió de Toponímia de França, dels països de parla alemanya, del Quebec o del País Basc la comissió que està elaborant el projecte del Nomenclàtor.
- *Decret sobre l'acreditació del coneixement del català i de l'aranès en els processos de selecció de personal i de provisió de llocs de treball de les administracions de Catalunya*, amb el qual es flexibilitzarà i simplificarà l'actual normativa per acreditar el coneixement de català per a accedir al servei de totes les administracions de Catalunya i se li donarà un rang reglamentari més adequat.

3.3. La modificació de la legislació de l'Estat

En la línia marcada per la Resolució 469/V del Parlament de Catalunya, aprovada el 30 de desembre de 1997, l'any 1998 el Parlament va adoptar els acords de presentar a les Corts Generals 4 proposicions de llei de modificació de lleis estatals que impedeixen l'ús del català a determinats àmbits. Són:

- a) Proposició de Llei d'incorporació de les llengües de l'Estat a les monedes i els bitllets de l'euro emesos a l'Estat espanyol.
- b) Proposició de Llei Orgànica d'incorporació de les llengües oficials als passaports i documents d'identitat
- c) Proposició de Llei d'incorporació de les llengües oficials als permisos de conduir.
- d) Proposició de Llei Orgànica de modificació de la Llei Orgànica del Poder Judicial en matèria de funcionaris d'Administració de Justícia.

Les tres primeres van ser admeses a tràmit per unanimitat del Congrés dels Diputats el 13 d'abril de 1999. Malgrat això, la legislatura va acabar sense que s'haguessin aprovat. L'admissió a tràmit de la quarta proposició no va ser discutida.

El 10 de desembre s'ha presentat una altra proposta de modificació de normatives estatals amb l'unanimitat de tots els grups representats al Parlament de Catalunya. Es tracta de la *Proposició de llei sobre l'ús de les llengües de l'Estat en l'emissió de segells i altres efectes postals*, que pretén, en el marc de la campanya ciutadana *Segells plurals*, que els efectes postals espanyols siguin plurilingües.

La voluntat política en aquest punt ha estat avançar de manera progressiva, i no presentar al Parlament propostes de proposició de llei per modificar les normatives estatals que dificulten o impedeixen l'ús del català sense àmplies majories a la Cambra catalana. D'altra banda, es considera convenient que el Congrés aprovi les proposicions pendents abans de presentar-ne de noves.

També cal esmentar que el Govern de l'Estat va presentar al Congrés dels Diputats la proposta de ratificació per part d'Espanya de la Carta europea de les llengües

minoritàries. Després de la negociació parlamentària oportuna, el mes de desembre la Comissió d'Exteriors del Congrés dels Diputats va aprovar-la, esmenada, amb un contingut satisfactori tant pel que fa a la llengua catalana que, sense veure-hi discutida la unitat, hi rebia la màxima protecció que la Carta preveu en els tres territoris on és oficial i era protegida a l'Aragó, com pel que fa a l'aranès, que rebia una atenció especial que comportava la millora de l'actual situació jurídica, d'acord amb la realitat demogràfica i sociolingüística de la Vall. La dissolució de les Corts va fer decaure la iniciativa, que caldrà recuperar en la nova legislatura.

D'altra banda, durant l'any 1999 s'ha tramitat la nova Llei d'enjudiciament civil, que finalment ha estat la Llei 1/2000, de 7 de gener, que en els seus articles 142, 143 i 144 té en compte l'oficialitat de llengües diferents del castellà en determinats territoris de l'Estat, pel que ara interessa, del català. La nova legislació no introdueix cap canvi en la situació precedent.

Finalment, la Llei 40/1999, de 5 de novembre, sobre noms i cognoms i el seu ordre, ha modificat la Llei del Registre Civil per permetre que els pares puguin decidir l'ordre dels cognoms dels fills, amb la qual cosa, si ho volen, el cognom de la mare pot ser el primer i el del pare el segon. Igualment, s'accepta la traducció del nom a qualsevol llengua de l'Estat sense necessitat que el qui sol·licita el canvi hagi nascut abans de 1977 i es preveu l'adequació dels cognoms a la grafia correcta. D'aquesta manera, la legislació de l'Estat dona suport explícit a la legislació catalana en aquest camp.

4. La difusió de la legislació vigent i de les actuacions realitzades

4.1 *Dues conferències de premsa institucionals i la presentació de l'informe sobre l'aplicació de la Llei l'any 1998*

Per tal de donar a conèixer a la ciutadania la tasca que el Govern de la Generalitat ha realitzat en aplicació de la Llei de política lingüística, durant l'any 1999 s'han convocat dues conferències de premsa al més alt nivell institucional que ha presidit el President de la Generalitat, Jordi Pujol.

A la primera, celebrada el dia 20 de gener, es va donar compte de l'informe sobre l'aplicació de la Llei de política lingüística l'any 1998 i a la segona, celebrada el 19 de juliol, es van exposar els aspectes més rellevants dels primers divuit mesos d'aplicació de l'esmentada Llei. En ambdós casos, les conferències de premsa van tenir un gran ressò en els mitjans de comunicació.

D'altra banda, el 5 de març, en compliment del que disposa l'article 39.2 de la Llei 1/1998, el conseller de Cultura va aportar a la Mesa del Parlament l'informe sobre l'aplicació de la Llei, que va publicar, íntegrament, el *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, número 386, de 31 de març.

L'informe esmentat va ser presentat al Consell Social de la Llengua Catalana en la seva reunió ordinària del dia 25 de maig de 1999. En aquest cas el document tramès al Parlament va ser acompanyat de les memòries d'activitats de la Direcció General de Política Lingüística, del Consorci per a la Normalització Lingüística i del Centre de terminologia TERMCAT, així com de la memòria general de política lingüística, elaborada

per la Direcció General amb les actuacions realitzades pels departaments. El Consell Social, per mitjà de la ponència de seguiment del Pla General, ha estudiat tots els documents esmentats i, en data 18 de novembre ha aprovat inicialment el Dictamen d'avaluació, que fa una valoració positiva de les actuacions dutes a terme l'any 1998.¹

4.2 Els "Estudis jurídics sobre la Llei de política lingüística" i els tríptics "A dreta llei"
Des de l'òptica de la divulgació del contingut de la Llei, cal destacar la publicació del llibre *Estudis jurídics sobre la Llei de política lingüística*, de l'editorial Marcial Pons, amb treballs de juristes ben coneguts, com són: Miguel Herrero R. de Miñón, J. Luis López Guerra, Antoni Mirambell, Antoni Milián, Luciano Parejo, J. M. Puig Salellas, Jaume Vernet, Juan A. Xiol, Enoch Albertí, Pablo Pérez Tremps, F. Carlos Sainz de Robles, Joaquim Ferret, Enric Argulloll, Iñaki Aguirreazkuenaga, Marc Carrillo, Josep D. Guardia i Manuel Ballbé. Aquest llibre, adreçat essencialment als professionals i als estudiants de dret, és a la venda des de finals del mes de juliol en versions catalana i castellana i se n'ha fet una àmplia distribució a les biblioteques universitàries de tot l'Estat.

A tall d'anècdota, es pot destacar que una de les edicions de la Llei de política lingüística, en concret la versió catalana publicada a *Quaderns de legislació 11*, ha estat el llibre més venut l'any 1999 entre els publicats pel Departament de Cultura. En concret se'n van vendre 5.047 exemplars. Cal recordar que l'any passat es va fer una àmplia distribució de l'edició no venal de la Llei de la qual es va fer un tiratge de 250.000 exemplars, i que també es va editar la Llei, amb legislació complementària i amb notes a la col·lecció *Legislació bàsica* del DOGC. A més, en la mateixa col·lecció *Quaderns de legislació* es van editar les versions castellana, francesa i anglesa de la Llei 1/1998, de 7 de gener. Tot plegat és un exponent més de l'interès ciutadà que la Llei ha generat.

En un altre sentit, per fer difusió de la legislació lingüística d'una manera senzilla, s'ha editat i distribuït el primer conjunt de materials de divulgació que constitueixen la col·lecció de tríptics *A dreta llei* amb informació sobre:

- *Noms i cognoms*
- *Documents notariais*
- *Documents bancaris, mercantils i d'assegurances*
- *Toponímia*
- *Retolació comercial*

En la distribució d'aquests materials, que s'ha iniciat el mes de desembre, han col·laborat diversos departaments de la Generalitat (Justícia, Indústria, Comerç i Turisme i Economia, Finances i Planificació, entre d'altres), el Consorci per a la Normalització Lingüística, el Col·legi de Notaris de Catalunya, l'Agrupament de Botiguers i Comerciants de Catalunya, la UCEAC i altres empreses i organitzacions empresarials que han signat acords de col·laboració per a l'aplicació de la Llei de política lingüística. En conjunt se n'han distribuït uns 150.000 exemplars. És previst editar altres títols de la col·lecció amb informació sobre els establiments d'hoteleria i restauració, l'atenció al públic, les comunicacions empresarials i d'altres.

¹ El dictamen va ser aprovat pel Ple del Consell Social el 29 de febrer de 2000.

Pel que fa a la Llei i els seus aspectes normatius s'ha mantingut el ritme de difusió sectorial per mitjà dels convenis de col·laboració signats amb empreses i, sobretot, organitzacions empresarials, com és el cas de la Confederació de Comerç de Catalunya, l'Agrupament de Botiguers i Comerciants de Catalunya o la Confederació Empresarial d'Hoteleria i Restauració de Catalunya, del Consell de Catalunya de Col·legis d'Agents de la Propietat Immobiliària i l'Associació de Personal de la Caixa. Tots ells han publicat articles de divulgació preparats específicament per als col·lectius afectats a les revistes o mitjans de comunicació ordinària amb els seus associats i en alguns casos també s'han tramès exemplars del text complet de la Llei. També s'ha fet difusió del contingut pràctic de la normativa de 1998 per mitjà dels serveis del Consorci per a la Normalització Lingüística i dels serveis lingüístics dels sindicats i de les organitzacions empresarials.

4.3 La llengua catalana a Internet

En aquest apartat dedicat a la divulgació del contingut de la Llei i, en general, de temes que afecten la política lingüística i la llengua catalana, s'ha d'esmentar que el dia 1 de setembre, el Departament de Cultura va obrir dins de les seves pàgines web la secció dedicada a la llengua (<http://www.cultura.gencat.es/llengcat/>). A les pàgines esmentades hi ha informació sobre organismes per al foment de la llengua catalana, legislació lingüística, temes d'assessorament lingüístic, informació de llocs, mètodes i bibliografia per aprendre català i els certificats de llengua catalana. També s'hi poden trobar totes les pel·lícules amb versió catalana, tant per a gran pantalla com per al vídeo, programaris en català, i informació sobre les subvencions que afecten el foment del català. També es poden trobar eines i informacions d'interès referents a la llengua a les pàgines web del Consorci per a la Normalització Lingüística (<http://www.cpnl.org>) i, pel que fa a la terminologia, a les del TERMCAT (<http://www.termcat.es>).

5. La llengua catalana en el canvi de segle

5.1 El mapa sociolingüístic de Catalunya

L'aplicació de qualsevol política lingüística requereix un coneixement profund de la realitat sociolingüística de la societat en la qual s'aplica. D'altra banda, aquest coneixement és imprescindible per poder avaluar, periòdicament, la situació de la llengua concernida i l'eficàcia de les mesures adoptades.

En aquest sentit, l'article 39 de la Llei de política lingüística estableix que el Govern ha d'elaborar un mapa sociolingüístic de Catalunya, que ha de ser revisat cada cinc anys, per tal d'adequar a la realitat la seva acció de política lingüística i, alhora, per valorar la incidència de les actuacions fetes.

Per tal de donar compliment a aquest mandat, l'any 1998 es va aprovar el *Decret 240/1998, de 27 d'agost, pel qual s'aprova el mapa sociolingüístic de Catalunya i es declaren oficials les dades estadístiques sobre el coneixement de la llengua catalana resultants de l'Estadística de població de Catalunya referida al dia 1 de maig de 1996.*

Les dades que el decret esmentat declara oficials havien estat presentades pel President de la Generalitat el 15 d'abril de 1998 i se n'han fet ressò diverses vegades els mitjans de comunicació.

Tot i que són ben conegudes és bo de recordar l'evolució de les quatre competències bàsiques de coneixement en els darrers vint anys, que és la següent:

Taula 5. Evolució de les competències bàsiques de coneixement del català

	1975	1981	1986	1991	1996
	%	%	%	%	%
<i>Entén</i>	74,3	80,98	90,61	93,76	94,97
<i>Parla</i>	53,1	-	64,08	68,34	75,30
<i>Llegeix</i>	-	-	60,56	67,56	72,35
<i>Escriu</i>	14,5	-	31,53	39,94	45,84

El progrés del coneixement del català s'ha donat en tot el territori. El 1986 quatre comarques (el Baix Llobregat, el Barcelonès, el Tarragonès i el Vallès Occidental) no arribaven al 60% de població capaç de parlar el català i unes altres quatre no arribaven al 70%. Deu anys més tard, el 1996, no hi havia cap comarca per sota del 60% i tan sols dues, el Baix Llobregat i el Vallès Occidental, continuaven per sota del 70% tot i que havien experimentat creixements relatius respecte de 1991 del 18% i del 14,4% respectivament.

5.2. L'Explotació del cens lingüístic de 1996

Les dades del cens necessiten determinades explotacions per tal de poder ser examinades, interpretades i analitzades amb facilitat pels tècnics i els responsables de la política lingüística i de manera comprensible per al públic interessat en general. Per això, seguint la línia dels estudis ja realitzats sobre el padró de 1975 i el cens de 1981, el cens de 1986 i el cens de 1991, la Direcció General de Política Lingüística ha encarregat el treball *Explotació del cens lingüístic de 1996* als professors de la Universitat de Barcelona doctors Francesc Xavier Vila, Jaume Farràs i Joaquim Torres. El treball, que segueix l'estructura dels tres anteriors dirigits per Modest Reixach, està dividit en vuit capítols: Introducció general i metodològica, el català als territoris de llengua catalana, Llengua i edat, Llengua i sexe, Llengua i origen geogràfic, Llengua i grau d'instrucció, Llengua i estructura social i Les llengües a la Vall d'Aran. Es preveu d'editar aquest treball dins del primer semestre de l'any 2000.

5.3 Altres estudis sobre actituds socials davant la llengua i sobre l'ús del català

Amb el mateix objectiu de conèixer la realitat de la situació del català i del seu ús, especialment en els àmbits econòmics, durant l'any 1999 la Direcció General de Política Lingüística ha encarregat uns altres sis estudis d'abast divers, que s'han esmentat o s'esmentaran en aquest informe i que, en conjunt, permeten tenir una visió de la realitat del català a determinats sectors. Aquestes estudis són:

- *Opinió ciutadana sobre la política lingüística de la Generalitat i sobre l'aplicació de la Llei 1/1998*, realitzat per l'Institut DYM el mes de febrer.

- *La llengua de la publicitat exterior a Badalona, Girona, Granollers, Lleida, Sabadell i Tarragona l'any 1999*, realitzat per Josep M Aragay i Anna Collado, de la Universitat de Barcelona, el mes d'abril.
- *Els usos lingüístics en la retolació a Badalona, Girona, Granollers, Lleida, Sabadell i Tarragona l'any 1999*, realitzat per Josep M Aragay i Anna Collado, de la Universitat de Barcelona, el mes d'abril.
- *La llengua de la publicitat exterior a Barcelona l'any 1999*, realitzat per Ipsos el mes de maig.
- *Els usos lingüístics en les empreses associades a l'Institut de l'Empresa Familiar*, realitzat per l'Institut DEP durant l'estiu.
- *Llengua i activitat econòmica a Catalunya*, realitzat per Gabise el desembre.

A aquests estudis cal sumar-hi tres més que contenen referències a la situació del català a Catalunya: *Enquesta a la joventut de Catalunya 1998*, *La imagen de Cataluña en España* i l'informe sobre el plurilingüisme a Espanya elaborat pel CIS.

El treball *Enquesta a la joventut de Catalunya 1998* encarregat per la Secretaria General de Joventut, adscrita al Departament de Cultura fins al 29 de novembre, va incloure un capítol específicament dedicat als usos lingüístics de la joventut catalana que té, precisament per la franja d'edat que és objecte de l'estudi, un gran interès.

Finalment, és interessant remarcar que l'estudi, *La imagen de Cataluña en España*, realitzat per encàrrec del Departament de la Presidència per l'empresa Eudox SA, contenia diverses qüestions relacionades amb la percepció al conjunt de l'Estat de la situació de la llengua catalana i de la política lingüística que es realitza a Catalunya.

Per exemple, davant la qüestió "Tothom que treballa a Catalunya hauria de saber el català" el 31,6% hi està d'acord i el 63,4% en desacord. Per contra, el 79,8% dels ciutadans espanyols considera que "A Catalunya és més fàcil trobar treball als qui saben català" i només el 14,8% no ho considera així. L'opinió és força diferent si només es compten els enquestats que viuen a Catalunya. En aquesta cas, el 73% està d'acord que tothom que treballa a Catalunya ha de saber el català i només el 66% afirma que és més fàcil trobar feina si se'n sap.

La mateixa enquesta mostra que el 38,7% dels espanyols valora negativament la política lingüística que es fa a Catalunya, un 34,3% la qualifica de "normal" i només un 13,9% la valora bé. En canvi, si només es té en compte els residents a Catalunya la valoració negativa és del 19,2%, la positiva del 27,8% i la de "normal" del 44,9%.²

5.4 L'Ofercat: un instrument per a mesurar la presència territorial del català

Amb la mateixa finalitat d'aconseguir un sistema organitzat de dades sobre l'oferta i l'ús del català a la nostra societat, en aquest cas a l'àmbit local, el Centre de Normalització Lingüística *L'Heura*, de Santa Coloma de Gramenet (un dels 22 centres del Consorci per a la Normalització Lingüística de Catalunya), amb l'assistència tècnica de la Direcció General de Política Lingüística, ha elaborat les bases d'un indicador territorial d'ús del català que de moment s'ha experimentat a la ciutat de Santa Coloma

² La pregunta de l'enquesta va ser "Com creu que s'està encarant el problema de la llengua a Catalunya?"

de Gramenet i que l'any 2000 s'experimentarà a d'altres localitats amb realitats sociolingüístiques diverses. Aquest índex, denominat *Ofercat* (índex d'oferta de català), serà un instrument de mesura de la realitat territorial de l'oferta de català que ha de permetre elaborar i aplicar amb més rigor els instruments de planificació lingüística i els programes d'actuació que en resulten. D'aquesta manera, el Consorci per a la Normalització Lingüística es podrà dotar d'una eina de mesura similar a l'*Indexplà*, operatiu des de 1996, que permet examinar amb criteris objectius i homogenis el grau de catalanització d'una empresa o organització.

El resultat experimental de l'*Ofercat* aplicat a Santa Coloma de Gramenet va ser exposat per dues de les seves autores materials al VII Congrés internacional de llengües minoritàries celebrat a Bilbao els dies 1, 2 i 3 de desembre i va generar un força interès entre els tècnics i responsables de política lingüística que hi assistiren.

5.5. El projecte de sistema d'indicadors lingüístics

L'evolució dels resultats d'una política lingüística és lenta. L'avenç o el retrocés en l'ús d'una llengua, en el cas de Catalunya del català, només es pot copsar per comparació de la seva situació en períodes de temps que, si bé són molt curts en termes històrics, solen ser molt llargs en les dinàmiques polítiques. En qualsevol cas, per tenir una idea clara de l'evolució de la presència del català en la nostra societat cal comptar amb dades seriadades i comparables en el temps, elaborades amb criteris estadístics.

És per això que des de la primavera de 1998 la Direcció General de Política Lingüística, amb la col·laboració dels tècnics de la Xarxa Tècnica de Política Lingüística i dels gabinets tècnics de diversos departaments de la Generalitat, ha estat treballant en la tria d'alguns indicadors d'ús de català que ha de permetre comptar, en endavant, amb aquelles dades. La metodologia per a la seva obtenció és diversa. Per a algunes (dades de coneixement) es compta amb mostres censals. Per a d'altres (nombre de documents públics atorgats en català i en castellà, títols de llibres editats en català, espectadors de cinema en català o en castellà) amb dades estadístiques completes. Per a d'altres (ús familiar i personal del català) amb mostres obtingudes per enquestes. Encara, per a d'altres (retolació comercial o publicitat exterior), amb observacions aleatòries de tipus de mostra.

El projecte consisteix, doncs, en un sistema d'indicadors lingüístics que ha de permetre tenir, simultàniament i segons els casos, indicadors d'activitat, d'impacte i de situació. Per poder fer aquest seguiment, el projecte s'estructura en àmbits i subàmbits amb dades que provenen de fonts diverses. Es pretén que els indicadors i les dades més significatives d'aquest projecte passin a formar part del pla estadístic nacional mitjançant el tractament que en faci l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT). Un avenç del projecte va ser presentat al Col·loqui sobre legislació i polítiques lingüístiques comparades, que va tenir lloc a Barcelona els dies 4, 5 i 6 d'octubre de 1999. Es preveu poder tenir enllestit el projecte general i delimitats els indicadors que han de ser tractats per l'IDESCAT en el segon semestre de l'any 2000.

II. LES ADMINISTRACIONS DE CATALUNYA

1. La regulació de l'ús del català i la Sentència del Tribunal Constitucional de 6 d'abril

L'Administració és una peça clau de la política lingüística a Catalunya, perquè l'ús d'una llengua i no d'altres pel poder públic contribueix a la fixació i difusió de la llengua i al manteniment o promoció del seu prestigi social. Per aquest motiu, els articles 9 i 10 de la Llei de política lingüística estableixen el règim d'ús de les dues llengües oficials a les administracions catalanes seguint els criteris de la legislació precedent. D'acord amb aquests articles, la Generalitat, les administracions locals i les altres corporacions públiques de Catalunya han d'emprar el català en llurs actuacions internes i en la relació entre si i també l'han d'emprar normalment en les comunicacions i notificacions adreçades a les persones residents en l'àmbit lingüístic català.

Tal com es va avançar a l'*Informe sobre l'aplicació de la Llei del 1998*, aquests articles s'entenen desplegats pel Decret 107/1987, de 13 de març, pel qual es regula l'ús de les llengües oficials per part de l'Administració de la Generalitat en el qual, de fet, s'inspiren.

Durant l'any 1999 cal destacar una sentència positiva en relació amb aquesta normativa, i precisament amb el darrer incís abans esmentat, és a dir, amb el fet que totes les comunicacions i notificacions adreçades a les persones residents en l'àmbit lingüístic català (no tan sols a Catalunya) es facin en català. Aquest és un dels cinc punts de la Llei 1/1998 dels quals el Defensor del Poble qüestionava la constitucionalitat en el seu informe de l'abril de 1998, en el qual suggeria que es modifiquessin els articles 9.1 i 30.2 de la llei substituint l'expressió "àmbit lingüístic català" per "àmbit territorial de Catalunya".

Enguany, la Sentència del Tribunal Constitucional STC 50/1999, de 6 d'abril, dictada en relació amb els apartats 2 i 3 de l'article 36 de la Llei estatal 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, en la seva redacció original estableix que no cal traduir al castellà els documents redactats en català que s'adrecin a una altra comunitat autònoma en la qual el català també hi és oficial. El mandat de la Llei de política lingüística ha quedat, per tant, reforçat per aquesta decisió del Tribunal Constitucional i també, cal remarcar-ho, per la reforma dels preceptes de la Llei 30/1992 que en són objecte que ha introduït la Llei 4/1999, de 13 de gener.¹

2. El coneixement del català per part del personal al servei de les administracions

Per tal que les administracions catalanes puguin usar normalment el català com a llengua de treball i de servei cal que el personal al seu servei en tingui un coneixement suficient i adequat a les funcions pròpies de les places de què es tracti. L'article 11 de la Llei de

¹ L'article 231 de la Llei orgànica del poder judicial de 1985 i el 112.4 de la Llei d'enjudiciament civil, aquesta darrera aprovada el 1999 i promulgada el 7 de gener del 2000, mantenen el mateix criteri.

política lingüística fa aquesta previsió que, d'altra banda, tal com hem pogut remarcar a la introducció, té el suport del 95% de la població de Catalunya.

2.1 L'acreditació del coneixement del català en els processos de selecció

A) L'Administració de la Generalitat

Durant l'any 1999 no hi ha hagut oferta d'ocupació pública, però s'han realitzat dotze processos selectius corresponents a la de 1998 pel que fa al personal funcionari de l'Administració de la Generalitat. En aquests processos s'ha acreditat el coneixement del català i han format part dels tribunals, en qualitat d'assessors amb veu però sense vot, un representat de l'òrgan competent en matèria de política lingüística.

És rellevant fer constar que d'un total de 9.921 persones aspirants, 6.302 (63,52%) han estat exemptes de fer la prova de català perquè disposaven de les titulacions que acreditaven el coneixement d'aquest idioma.

També s'han realitzat dos processos selectius corresponents a l'oferta d'ocupació pública per a l'any 1997 del personal laboral del Departament de Sanitat. De 119 aspirants, 53 (44,5%) han estat exemptes de fer la prova de català. Dels qui van fer-la, van aprovar-la el 97%.

Finalment, el coneixement de català ha estat valorat com a mèrit en un total de 914 llocs de treball en concursos de canvi de destinació de personal laboral, concursos específics i de lliure designació de personal funcionari, concursos generals de llocs base de personal funcionari i concursos generals departamentals.

B) Les administracions locals

Pel que fa als ens locals, durant l'any 1999 la Direcció General d'Administració Local ha fet el seguiment de les convocatòries de personal dels ens locals en relació amb el requisit del coneixement de la llengua catalana a les comarques de Barcelona, Girona i Lleida. El quadre següent resumeix les dades que en resulten.

Taula 6. El requisit de coneixement de català a les convocatòries de processos de selecció de personal dels ens locals 1999

Territori	Nombre de convocatòries	Amb acreditació de coneixement	Amb criteris de la Generalitat	Amb d'altres criteris	Sense acreditació de coneixement	Sense dades
Barcelona	205	195 (95,1%)	137 (70,25%)	58 (29,74%)	6 (2,9%)	4 (2%)
Girona	202	175 (86,6%)	138 (78,85%)	37 (21,14%)	12 (5,9%)	15 (7,5%)
Lleida	84	82 (97,6%)	61 (74,39%)	21 (25,60%)	2 (2,4%)	0 (0%)
TOTAL	491	452 (92%)	336 (74,34%)	116 (25,66%)	20 (4%)	19 (4%)

Nota: s'entén que se segueixen els criteris de la Generalitat quan es demanen els mateixos nivells de coneixement en una prova eliminatòria. En els concursos de mèrits l'acreditació de català és requisit. Si el nivell de coneixement que es demana és inferior

o en els concursos de mèrits és simplement un mèrit, s'entén que se segueixen altres criteris.

2.2 Els cursos de català als funcionaris

L'article 11.2 de la Llei de política lingüística estableix que el govern ha de garantir l'ensenyament del català al personal al servei de l'Administració de la Generalitat, de les corporacions locals, de les universitats públiques i de l'Administració de justícia de Catalunya.

L'Administració té un paper important en l'establiment del model de llengua, per la qual cosa empra el català habitualment i amb correcció. L'Escola d'Administració Pública de Catalunya té atribuïda per Llei la competència de l'ensenyament de català als funcionaris, i el Consorci per a la Normalització Lingüística li dóna suport pel que fa al personal al servei de les administracions locals.

Durant l'any 1999 l'Escola ha organitzat 248 cursos de català per a funcionaris: 177 per al personal de la Generalitat i 71 per a funcionaris de l'Administració de l'Estat i els seus diferents organismes autònoms. Hi han assistit en conjunt 3.897 alumnes, dels quals 3.052 han superat la prova d'aptitud.

També ha organitzat 115 cursos per al personal de l'Administració local amb 1.942 assistents, dels quals 965 han obtingut el certificat corresponent.

Pel que fa al personal de l'Administració local, també ha organitzat cursos el Consorci per a la Normalització Lingüística. En concret, ha impartit 109 cursos als quals han assistit 1.873 alumnes, dels quals 1.117 han superat les proves i han obtingut, per tant, el diploma corresponent.

En resum, durant l'any 1999 s'han organitzat 472 cursos de català per a funcionaris als quals han assistit 7.712 alumnes. A aquests cursos cal sumar-hi els 101 que s'han ofert al personal de l'Administració de justícia.

Taula 7. Cursos de català als funcionaris (EAPC i CPNL)

	Generalitat		Ens locals		Estat		Total	
Any	1998	1999	1998	1999	1998	1999	1998	1999
Cursos	57	177	140	224	62	71	264	472
Alumnes	-	2.682	-	3.815	-	1.215	-	7.712

Nota: l'any 1998 no es van comptabilitzar els cursos de llenguatge administratiu. A més, el 1999 s'ha fet una actuació especial per al cos de bombers, amb 62 cursos i 959 assistents. Pel que fa als ens locals, l'any 1998 no es van comptar els oferts pel CPNL.

2.3 L'assessorament lingüístic a la Generalitat i les altres administracions catalanes

Una de les funcions de la Direcció General de Política Lingüística és la de vetllar per l'ús correcte de la llengua catalana, en especial de la terminologia i dels llenguatges d'especialitat, per part de tots els departaments de la Generalitat, d'acord amb la normativa de l'Institut d'Estudis Catalans.

Per complir, entre d'altres, aquesta funció, la Direcció General dirigeix i coordina la Xarxa Tècnica de Política Lingüística, per mitjà de la qual es dona assessorament en matèria de llengua a les diferents unitats de tots els departaments. A més, la Direcció General compta amb una secció específica que té per funció resoldre les consultes del personal de la Xarxa, així com també les que formulen els professionals de la llengua i d'altres serveis lingüístics. Les consultes en matèria terminològica les atén el TERMCAT.

L'assessorament i la resolució dels dubtes lingüístics de l'Administració local i del personal d'administració i serveis de les universitats corresponen, respectivament, al Consorci per a la Normalització Lingüística i als serveis lingüístics universitaris, que reben el suport de la Direcció General de Política Lingüística i del TERMCAT.

D'altra banda, i d'acord amb el Decret 36/1998, de 4 de febrer, de mesures per a l'aplicació de la Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística, l'Ordre de 21 d'octubre de 1999 ha reorganitzat la Comissió Assessora de Llenguatge Administratiu com a òrgan assessor del director o directora general de Política Lingüística sobre qüestions relatives al llenguatge administratiu i jurídic i la documentació administrativa.

3. L'avantprojecte de decret sobre l'acreditació del coneixement del català i de l'aranès en els processos de selecció de personal

3.1. L'avantprojecte de decret

Amb l'objectiu de desplegar l'article 11 de la Llei de política lingüística i completar el marc jurídic ara dispers en diverses normatives de rang menor, a començament de l'estiu del 1998 la Direcció General de Política Lingüística i la Secretaria General d'Administració i Funció Pública van iniciar els treballs per a l'elaboració d'un avantprojecte de Decret sobre l'acreditació del coneixement del català i de l'aranès en els processos de selecció de personal i de provisió de llocs de treball de les administracions de Catalunya. Els primers textos, després dels dictàmens dels serveis jurídics corresponents, han estat consultats amb les direccions generals d'Administració Local i d'Universitats i amb els departaments d'Ensenyament i de Sanitat i Seguretat Social.

El text de l'avantprojecte, que consta de 15 articles, sis disposicions addicionals i dos annexos, es pot considerar enllestit i està pendent d'iniciar les consultes formals amb els sindicats, les associacions municipalistes i els grups parlamentaris.

L'àmbit d'aplicació del decret s'estendrà al personal al servei de l'Administració de la Generalitat, de les corporacions locals i d'administració i serveis de les universitats, de llurs entitats autònomes i a la resta del personal al qual és d'aplicació la legislació relativa a la funció pública de la Generalitat de Catalunya. D'aquesta manera s'establirà una normativa general en relació amb el nivell de coneixement de català per part del personal al servei de totes les administracions catalanes, tot respectant l'autonomia de les corporacions locals i de les universitats. Les principals novetats de la proposta de decret en relació amb la normativa actual són:

- El nivell de català que cal acreditar per a cada lloc de treball quedarà determinat d'acord amb els grups de titulació previstos a la legislació sobre l'Administració pública i la normativa laboral que sigui d'aplicació.
- La manera bàsica d'acreditar l'esmentat coneixement serà la possessió del títol atorgat pel Departament d'Ensenyament (graduat escolar, graduat en educació secundària, batxillerat) després de 1992 sempre que l'ensenyament s'hagi rebut íntegrament a Catalunya. La prova de català serà un mitjà supletori.
- S'establirà una relació de títols que eximiran de la prova de català, entre els quals, a més dels de la Junta Permanent i els dels organismes equivalents de les Illes Balears i de València, hi haurà els del Consorci per a la Normalització Lingüística, els dels serveis lingüístics universitaris i d'altres.
- S'eximirà de la prova de català el personal que acrediti haver-la superat per accedir a un altre lloc de la mateixa administració.
- Serà suficient acreditar el nivell A per accedir a determinades places laborals i s'establirà el nivell B per a d'altres per a l'exercici de les quals sigui suficient.

3.2 La llista d'equivalències de certificats de català del mes de gener

Per tal d'avançar l'aplicació d'alguna de les novetats que es preveuen a l'avantprojecte, el mes de gener de 1999, el director general de Política Lingüística, d'acord amb les seves atribucions i prèvia consulta a la Junta Permanent de Català, va aprovar una nova llista de certificats equivalents als de la Junta Permanent per a l'accés a la funció pública que ja inclou els certificats d'aprofitament dels cursos de català per a adults expedits pel Consorci per a la Normalització Lingüística.

Això ha comportat d'una banda, un procés d'adaptació i homogeneïtzació de les proves del Consorci als nivells de les de la Junta Permanent de Català i d'altra banda que 7.184 alumnes de cursos de català les han superat i compten, per tant, amb certificació equivalent. D'aquesta manera es fa més senzill l'accés dels ciutadans a la titulació de català que els permet accedir a la funció pública i, en general, l'acreditació del seu coneixement de llengua catalana.

3.3. La circular conjunta de 29 d'octubre de 1999, sobre l'exempció de prova de català

Amb la mateixa voluntat d'avançar l'aplicació d'algunes de les innovacions previstes a l'avantprojecte de decret, la Secretaria General d'Administració i Funció Pública i la Direcció General de Política Lingüística van emetre la circular conjunta de 29 d'octubre sobre l'exempció de la prova de coneixements de llengua catalana en les convocatòries de llocs de treball de l'Administració de la Generalitat. Aquesta circular dicta normes per tal que els candidats que, sense tenir el nivell exigít per la convocatòria, hagin participat per un lloc de treball i l'hagin obtingut en convocatòries anteriors de concursos específics de mèrits i capacitat o de lliure designació en què van superar una prova de català del mateix nivell o superior no hagin de tornar a acreditar el coneixement de llengua catalana en les successives convocatòries de provisió de llocs en què prenguin part.

4. Els reglaments d'ús del català de les corporacions locals i de les universitats

L'article 9.3 de la Llei de política lingüística, tot harmonitzant la competència exclusiva de la Generalitat en matèria de foment del català amb els principis d'autonomia local i universitària, estableix que les corporacions locals i les universitats han de regular l'ús del català en l'àmbit de les competències respectives, d'acord amb el que disposa el mateix article 9.

D'acord amb aquesta norma al llarg de l'any 1999 han aprovat els seus reglaments 33 ajuntaments i consells comarcals. Destaquen, per la seva importància, els ajuntaments d'Igualada, Valls, Mont-roig del Camp i Solsona. També cal esmentar que els 15 ajuntaments de la comarca del Solsonès i el seu Consell Comarcal van aprovar conjuntament un mateix reglament. Tots els reglaments aprovats han pres per base el model de reglament per a l'ús de la llengua catalana per les entitats locals aprovat pel plenari del Consorci per a la Normalització Lingüística el 20 de novembre de 1991, modificat el 3 de febrer de 1993.

Amb aquests, són 354 els ens locals de Catalunya que tenen aprovat el reglaments d'ús del català.

Pel que fa a les universitats, el claustre de la Universitat Rovira i Virgili va aprovar el reglament d'ús del català el dia 21 de gener de 1999. Aquest reglament fa una aplicació molt ponderada d'allò que disposa l'article 24.3 de la Llei de política lingüística, pel que fa a l'acreditació del coneixement de català per part del professorat universitari, atès que els dóna dos anys a partir de la data de presa de possessió per fer-la, hi equipara la docència en català i faculta el rector a suspendre temporalment, de forma individual i motivada, aquest requisit.

Amb aquest són tres les universitats catalanes amb reglament d'ús del català.

5. L'adaptació parcial de la normativa de l'Estat als articles 2.2 i 12 de la Llei de política lingüística

L'article 12 de la Llei de política lingüística disposa que són vàlides les actuacions administratives dels òrgans i el ens de l'Administració de l'Estat fetes a Catalunya en qualsevol de les dues llengües oficials, sense necessitat de traducció, i que tothom té dret a relacionar-se, oralment i per escrit, amb l'Administració de l'Estat a Catalunya en la llengua oficial que esculli i a ésser atès i no se li pot exigir cap mena de traducció.

Durant l'any 1999 s'han publicat dues normes de caràcter general que milloren la presència de la llengua catalana a l'Administració de l'Estat.

5.1 El Reial decret 772/1999, de 7 de maig

El Reial decret 772/1999, de 7 de maig, pel qual es regula la presentació de sol·licituds, escrits i comunicacions davant l'Administració general de l'Estat, l'expedició de còpies i documents i la devolució d'originals, així com el règim de les oficines de registre, estableix que els documents adreçats a òrgans radicats en un àmbit territorial amb dues llengües oficials es poden presentar en una llengua o en l'altra en qualsevol oficina

del registre de l'Administració general de l'Estat en tot el territori de l'Estat i, per tant, fins i tot fora de l'àmbit territorial en el qual siguin oficials les llengües altres que el castellà. Amb aquesta normativa, doncs, es poden presentar documents en català, adreçats a organismes radicats a Catalunya, en qualsevol oficina de l'Estat a Madrid, Sevilla o Valladolid, per exemple.

5.2 El Reial decret 1465/1999, de 17 de setembre

El Reial decret 1465/1999, de 17 de setembre, pel qual s'estableixen criteris d'imatge institucional i es regula la producció documental i el material imprès de l'Administració general de l'Estat, preveu que han de ser necessàriament bilingües, en castellà i en l'altra llengua oficial de la Comunitat Autònoma, tant els impresos normalitzats que hi hagi a disposició dels ciutadans com la senyalització exterior de les dependències administratives i els cartells de caràcter informatiu o publicitari en tots els territoris amb llengua pròpia.

Amb aquesta normativa l'Estat introdueix de manera general el català a la seva administració (gairebé 20 anys després de l'aprovació de l'Estatut d'autonomia) i opta per un model de bilingüisme en els impresos, la senyalística i la publicitat. Atesa l'escassa presència del català en molts dels documents de l'Administració de l'Estat a Catalunya, molt especialment a la d'Hisenda, així com a les campanyes publicitàries, la norma aprovada enguany ha de representar un augment de la presència de la llengua catalana si bé conserva la subordinació al castellà que l'Estat procura mantenir en tots els seus àmbits de poder. En qualsevol cas, malgrat que el model de bilingüisme de text del Reial decret 1465/1999 és inadequat a la situació sociolingüística de Catalunya, facilitarà als ciutadans l'exercici del dret d'opció lingüística en les seves relacions amb l'Estat.

Un altre dels àmbits de l'Administració de l'Estat a Catalunya, el Cadastre, es veu afectat per l'Ordre de 10 de febrer que aprova els models de declaració d'alteracions cadastrals relatives a béns immobles i estableix a la disposició primera, punt dos, que els models també estaran disponibles en totes dues llengües oficials.

En canvi, cal lamentar que la Sentència del Tribunal Constitucional del 3 de juny hagi considerat adequat a l'ordenament constitucional l'article 16.3 de la Llei 32/1988, de 10 de novembre, de marques, que estableix l'obligatorietat de presentar tots els documents almenys en castellà a l'Oficina Espanyola de Patents i Marques. Aquesta norma dificulta l'ús del català en aquest sector, cada dia més important econòmicament i jurídicament.

III. LA JUSTÍCIA I EL MÓN DEL DRET

Un dels objectius de la Llei de política lingüística és el de millorar la regulació de l'ús del català al món del dret, amb mesures com les que preveuen l'acreditació del coneixement del català per part del personal de l'Administració de Justícia que depèn íntegrament de la Generalitat, la possibilitat d'efectuar inscripcions en català en els registres públics de dependència estatal o la previsió que les notaries i els registres estiguin en condicions d'atendre el públic en qualsevol de les dues llengües oficials i comptin amb personal que en tingui un coneixement adequat i suficient.

En els darrers anys es procura tractar l'àmbit del dret com un conjunt en el qual, a més del paper de l'Administració de Justícia, cal considerar el dels advocats, els procuradors, els notaris, els registradors, les entitats financeres i asseguradores i les facultats de Dret amb el benentès que el català ha d'avançar en tots i cada un d'aquests àmbits, tan interrelacionats.

Es tracta, bàsicament, que el català deixi de ser un idioma testimonial en aquest àmbit i que els catalans que ho vulguin puguin expressar-se en català oralment o per escrit en les seves actuacions jurídiques i judicials.

1. L'administració de Justícia

En aquest camp concret l'actuació del Govern cerca la consecució a termini mitjà de dos grans objectius:

- El coneixement del català per part de jutges, magistrats i, sobretot, dels funcionaris (article 13.5 de la Llei).
- La disponibilitat lingüística de les oficines judicials (article 13.2 de la Llei).

El Departament de Justícia fa actuacions per al foment del català a l'Administració de justícia. L'any 1999 ha destinat 185.317.000 de pessetes que s'han dedicat essencialment a la dotació del personal de la xarxa de dinamitzadors lingüístics, que s'ocupen de tasques de traducció i revisió de textos, d'organitzar cursos de català per als funcionaris i de promoure l'ús del català a les oficines judicials.

1.1 Acord entre la Generalitat i el Consell General del Poder Judicial

L'Acord del Consell General del Poder Judicial de 25 de febrer de 1998 va establir que el coneixement del català serà un mèrit per a la provisió de places de la carrera judicial amb seu a Catalunya. El 25 de març de 1999 la Generalitat i el Consell General van signar l'acord pel qual s'estableix que aquest coneixement s'acreditarà amb el certificat de nivell B, de coneixements elementals de llengua catalana, que atorga la Direcció General de Política Lingüística per mitjà de la seva Junta Permanent de Català. D'aquesta manera aquell primer acord passa a ser efectiu. En els concursos de provisió de llocs de treball que hi ha hagut en els darrers mesos ja s'han tingut en compte el coneixement de català.

1.2. Acreditació del coneixement i l'ensenyament del català

L'any 1999 s'han proveït, els nous llocs de treball de personal interí que, d'acord amb l'Ordre de 10 de març de 1998, ha acreditat el coneixement de català com a requisit d'accés. Pel que fa a l'ingrés a la borsa d'interins, amb 854 altes, un 34% dels aspirants tenia certificats, diplomes o títols que l'eximia de fer la prova de català. Del 66% que ha fet la prova, l'ha superada el 32,4%.

Igualment, durant l'any 1999, amb un acord amb l'Escola d'Administració Pública de Catalunya, s'han organitzat 96 cursos per al personal de l'Administració de Justícia, 29 més que l'any 1998 en què se'n van oferir 67. Els 96 de cursos, que han tingut un cost de 51 milions de pessetes, han tingut 2.080 inscrits, 1.171 presentats a examen i 527 funcionaris que han superat la prova final. A aquests cursos cal sumar-n'hi uns altres tres més, que s'han impartit a l'escola Judicial i dos més de llenguatge jurídic especialitzat.

D'altra banda, s'ha prestat assessorament lingüístic per mitjà dels 43 tècnics de la xarxa de dinamització lingüística del Departament de Justícia que, en el seu conjunt, han elaborat 14.661 documents.

Per tal de facilitar l'ús del català en els jutjats, el Departament de Justícia, en el marc del programa d'informatització de totes les oficines judicials de Catalunya que s'ha fet efectiu en els dos darrers anys, ha continuat el desplegament del programa Temis, que ha de facilitar la introducció de models electrònics de documents en català. Només durant l'any 1999 s'han elaborat 700 versions catalanes de documents judicials, que han quedat introduïdes a l'esmentat programa. En la mateixa línia, per a l'any 2000 es preveu d'incorporar correctors ortogràfics de català a tots els llocs de treball de l'Administració de Justícia a Catalunya.

1.3 El coneixement i la disponibilitat lingüística a les oficines judicials

Aquestes actuacions, que el Departament de Justícia manté des de fa més de sis anys i de manera molt especial des que l'1 d'abril de 1996 es va fer efectiu el traspàs dels mitjans humans de l'Administració de Justícia, no donen el resultat que caldria esperar-ne. Segons enquestes realitzades pel Departament de Justícia a totes les secretaries judicials per mitjà de la Xarxa de Dinamització de la Direcció General de Relacions amb l'Administració de Justícia, l'evolució de les dades de coneixement de català i disponibilitat lingüística a les oficines judicials és la següent:

Taula 8. Coneixement del català entre els funcionaris judicials

CONEXEMENT	1997	1998	1999
	%	%	%
El parlen i l'escriuen	38,0	41,9	40,30
El parlen, no l'escriuen	30,4	32,5	30,35
Només l'entenen	28,5	22,5	21,01
No l'entenen	3,1	3,1	8,34
Base total funcionaris	5.123	4.707	4.948

L'augment del percentatge de funcionaris que no entenen el català és degut a l'augment del nombre de funcionaris que han obtingut el trasllat a Catalunya de personal que va fer les oposicions fora de Catalunya, cosa que permet afirmar que la supressió dels

cossos nacionals és necessària per a garantir que les oficines judicials de Catalunya tinguin personal que conegui el català. En xifres absolutes creix el nombre de funcionaris amb capacitat de parlar i escriure el català, que passa de 1.971 l'any 1998 a 1.993 l'any 1999.

L'evolució negativa en el coneixement de català ha repercutit en la disponibilitat lingüística de les oficines judicials.

Taula 9. Disponibilitat lingüística teòrica a les oficines judicials

DISPONIBILITAT TEÒRICA	1997 Oficines	1997 %	1998 Oficines	1998 %	1999 Oficines	1999 %
Oral	408	98,1	411	100	432	100
Escrita	324	67,3	362	88	398	92

Es considera que compleixen amb la disponibilitat teòrica les oficines en les quals treballa almenys un funcionari que pot respondre oralment o per escrit en català.

Taula 10. Disponibilitat lingüística real a les oficines judicials

DISPONIBILITAT REAL	1998 Oficines	1998 %	1999 Oficines	1999 %
Oral	383	93,1	393	91
Escrita	192	46,7	153	35,4

Es considera que compleixen amb el requisit de la disponibilitat real les oficines judicials en què, efectivament, treballa almenys un funcionari que respon oralment o per escrit en català de manera habitual. Aquesta dada es va començar a sol·licitar a partir de 1998.

1.4 Unes dades positives: el cas de Girona

Malgrat tot, hi ha dades positives, per bé que siguin limitades territorialment. Als jutjats de Girona, l'evolució de les demandes civils i de les socials ha experimentat un creixement continuat entre 1996 i 1999 per bé que amb inflexió aquest darrer any, que és el següent:

Taula 11. Demandes civils als Jutjats de primera instància de Girona 1996-1999

	1996	1997	1998	1999
Total demandes	3.331	3.202	3.090	3.210
Demandes en català	313	454	610	558
Percentatge de català	9,4%	14,1%	19,7%	17,4%

Taula 12. Demandes socials als Jutjats de Girona 1996-1999

	1996	1997	1998	1999
Total demandes	2.396	2.344	2.131	2.173
Demandes en català	441	531	573	602
Percentatge de català	18,4%	22,6%	26,8%	27,7%

A les oficines judicials s'observa la mateixa tendència de progrés del català a determinades comarques que es constata a la documentació notarial i en altres camps. És per això que el Departament de Justícia preveu, per a l'any 2000, un pla experimental per concentrar els esforços de foment del català en un nombre determinat de jutjats.

2. Les notaries i la documentació notarial

2.1. L'evolució del català a la documentació notarial

El Decret 204/1998, de 30 de juliol, sobre l'ús de la llengua catalana en els documents notariais, ha permès obtenir dades seriadades i d'una manera general del nombre de documents públics atorgats en català. De les dades corresponents a 1998 resulta que aquell any es van redactar en català 64.244 documents i denotaven un avenç important en comparació amb la xifra, fins ara sempre estimada, d'entre 20.000 i 25.000 documents per any des de l'any 1996. D'acord amb les dades lliurades pel Col·legi Notarial, durant l'any 1999 es van redactar en català 89.710 documents, que representen un augment del 39,6% respecte de l'any anterior.

L'augment de documents notariais en català és degut essencialment a una millora de l'actitud del notariat, a l'augment del coneixement de català per part dels seus empleats, a una major demanda social i als convenis de col·laboració signats amb el Col·legi de Notaris i amb diverses entitats bancàries.

Taula 13. Nombre de documents notariais en català, 1998-1999

Àmbit territorial	Barcelona		Girona		Lleida		Tarragona		Total	
Any	1998	1999	1998	1999	1998	1999	1998	1999	1998	1999
A estat civil	59	95	2	27	0	3	33	2	94	127
Testaments	8.067	10.362	1.990	3.228	1.011	878	1.339	1.304	12.407	15.772
Actes sobre matrimoni	75	87	8	49	6	5	8	17	97	158
Contractes	10.480	15.910	3.294	6.794	1.461	1.634	2.160	2.194	17.395	26.532
Herències	1.422	1.499	583	956	278	175	294	330	2.577	2.960
Societats	2.599	2.601	577	1.166	155	210	326	244	3.657	4.221
Préstecs	4.271	5.278	1.301	3.177	229	489	573	441	6.374	9.385
Apoques	9.883	12.391	764	1.608	839	533	514	1.311	12.000	15.843
Poders	4.096	4.194	852	1.768	24	590	761	801	5.703	7.353
Declaració hereus int.	456	384	253	213	35	48	68	60	812	705
Actes	1.830	2.666	642	1.142	252	258	404	360	3.128	4.426
TOTAL	43.238	56.236	10.266	21.395	4.290	5.015	6.450	7.064	64.244	89.710

D'acord amb el Decret 204/1998, de 30 de juliol, l'any 1999 a més de les xifres absolutes s'han obtingut dades en tant per cent dels documents atorgats en català i en castellà en tots els districtes notariais de Catalunya que, per distribució territorial, són les següents:

Taula 14. Percentatge de documents notariais atorgats en català i en castellà, 1999

Barcelona	7,03%
Girona	20,70%
Lleida	9,61%
Tarragona	6,68%
Catalunya	8,45%

Per comarques existeixen diferències considerables que, si bé tenen relació amb la realitat sociolingüística i el nivell d'instrucció de la població de cada territori i, també, amb l'activitat econòmica, rural o urbana, de la comarca, no en depenen exclusivament. Així, per exemple, el Baix Llobregat queda en el 3,02%, el Garraf en el 3,85% i el Barcelonès en el 4,84%, mentre que el Ripollès i la Cerdanya arriben, en conjunt, al 63,24%, Osona al 55,64%, la Garrotxa al 51,16% i l'Alt Urgell al 40,90%. En canvi, l'Alt Penedès, l'Anoia, el Baix Empordà o el conjunt de les comarques de l'Ebre, per

esmentar algunes comarques amb índex de coneixement de català prou elevats, no arriben al 10% de documents autoritzats en català.

El conveni de col·laboració entre la Generalitat i la Federació Catalana de Caixes d'Estalvi signat el 16 de desembre de 1998 preveu que durant l'any 1999 les caixes prioritzin la llengua catalana en determinats documents unilaterals i n'afavoreixin l'ús en els préstecs, compromís que les entitats més grans no han complert del tot si es té en compte que, malgrat que el nombre d'hipoteques i cancel·lacions atorgades en català ha augmentat, en conjunt no superen el 10% del total. Per facilitar l'ús del català a les hipoteques, el Col·legi de Notaris i algunes entitats de crèdit han signat convenis que permeten als notaris accedir directament a les minuts d'hipoteques per mitjà d'Internet.

Durant l'any 1999 s'han signat convenis que poden afavorir l'ús del català a la documentació notarial. Es tracta dels convenis signats amb Argentària, CajaMadrid, Caja Rural de Almería i el Consell de Catalunya de Col·legis d'Agents de la Propietat Immobiliària. Per tot plegat, per a l'any 2000 cal esperar un nou augment en la documentació notarial redactada en català, augment que exigeix, sobretot, la demanda dels ciutadans i les empreses i l'augment del coneixement de la llengua catalana dels empleats de les notaries i dels notaris.

2.2. La col·laboració del Col·legi de Notaris

El Col·legi de Notaris de Catalunya ha donat continuïtat a la col·laboració amb el Govern de la Generalitat en matèria de foment de la llengua catalana, d'acord amb el conveni de col·laboració signat el 16 d'abril de 1997. En el curs 1998-1999 ha organitzat 7 cursos de català per als treballadors de les notaries, als quals han assistit 95 alumnes. També han ofert als notaris de Catalunya el seu servei de traducció i assessorament, que té el suport d'eines de traducció assistida a les quals s'accedeix per la intranet corporativa, i un servei de traducció professional, tot plegat a càrrec seu.

En la mateixa línia, i conjuntament amb el Col·legi de Registradors de la Propietat i Mercantils, els dies 7 i 8 de maig es van organitzar unes *Jornades d'estudi sobre la fe pública notarial i la institució registral al paísos plurilingües*, en l'organització i el finançament de les quals, a més dels dos col·legis, van contribuir els departaments de Justícia i de Cultura i la fundació privada *Àpoca*. A les jornades es van estudiar i debatre els principis constitucionals dels estats plurilingües, la legislació lingüística de l'Estat espanyol, i la legislació i la situació real de Bèlgica, Suïssa, el Quebec i Puerto Rico, així com de les sis comunitats autònomes espanyoles amb llengua oficial diferent del castellà.

3. Registres públics

3.1 Els registres de dependència estatal

En l'àmbit dels registres públics cal destacar la normalitat amb què s'han continuat fent en català els assentaments en els registres de la propietat i mercantils a l'empara de l'article 17 de la Llei de política lingüística, que ha permès que el català hagi tingut accés a aquests registres per primer cop a la història.

Malgrat que no hi ha dades estadístiques com en el cas dels documents notarials, d'acord amb el conveni de col·laboració per a l'aplicació de la Llei signat el 29 d'abril de 1998, s'han anat obtenint dades, en percentatge, sobre la documentació presentada, i en conseqüència sobre els assentaments redactats en llengua catalana en setze registres de tot Catalunya. D'aquestes dades en resulta una gran disparitat, les causes de la qual cal cercar en l'origen i el coneixement del català dels registradors i del seu personal, però sobretot, en la llengua en què arriba la documentació notarial, judicial o administrativa que es presenta al Registre.

Els 16 registres que s'han adoptat com a mostra donen les mitjanes anuals aproximades que resulten del quadre següent:

Taula 15. Percentatge de documents en català als registres de la propietat

Registre	Doc. català %	Registre	Docs. català %
Barcelona 2	12,85	Girona 2	14,41
Barcelona 10	11,58	Roses 1	5,26
Barcelona 17	6,99	Lleida 1	3,93
Mataró 2	9,48	Tremp	7,50%
Terrassa 3	7,19	Tarragona 1	3,85%
Vic	63,10	Reus 1,2 i 3	9,84%
Berga	64,17	Valls	5,64%

D'altra banda, la Delegació a Catalunya del Col·legi de Registradors de la Propietat i Mercantils, d'acord amb el conveni de col·laboració existent, ha continuat oferint cursos de català al personal al servei dels registres per mitjà del Consorci per a la Normalització Lingüística. El nombre de cursos oferts en el curs acadèmic 1998-1999 ha estat de 8 i el d'alumnes inscrits, de 146.

També cal destacar que la Delegació esmentada va participar conjuntament amb el Col·legi de Notaris en l'organització de les *Jornades d'estudi sobre la fe pública notarial i la institució registral als països plurilingües*, que han estat esmentades a l'apartat anterior.

Finalment, en el capítol del Registre Civil no hi ha hagut cap avenç formal pel que fa a als assentaments perquè els models de llibres, que serveix el Ministeri de Justícia, són encara exclusivament en castellà. Malgrat això, és freqüent la pràctica d'assentaments en llengua catalana en molts jutjats de pau.

3.2 Els registres de la Generalitat

Els tres principals registres públics de la Generalitat amb transcendència juridicoprivada són el d'Associacions i el de Fundacions, que depenen del Departament de Justícia, i el de Cooperatives, que depèn del de Treball.

En els tres registres s'ha observat durant l'any 1999 un predomini dels documents presentats en llengua catalana. Les dades relatives a la llengua de presentació dels

estatuts (no de les escriptures que les incorporen) en aquests tres registres són les següents:

Taula 16. Nombre d'estatuts de fundacions, per llengües. 1999

	Nombre	%
Català	99	87
Castellà	15	13

Taula 17. Nombre d'estatuts d'associacions, per llengües. 1999

	Nombre	%
Català	1.838	80
Castellà	459	20

Taula 18. Nombre d'estatuts de cooperatives, per llengües. 1999

Territori	Català		Castellà	
	Nombre	%	Nombre	%
Barcelona	244	62,75	148	37,25
Girona	38	97,43	1	2,57
Lleida	41	97,61	1	2,39
Tarragona	39	92,85	3	7,15
Total	362	70,2	153	29,8

4. Els altres professionals del dret

Les dificultats per a la introducció del català a l'Administració de Justícia, a la documentació notarial i als registres públics afecten la resta dels àmbits professionals del món del dret i, alhora, en són la causa.

És per raó de la profunda interrelació entre l'Administració de Justícia i el món del dret que en els darrers anys es treballa coordinadament entre els departaments de Justícia i de Cultura, el Comissionat per a Universitats i Recerca i el Consorci per a la Normalització Lingüística, per tal de fomentar l'ús del català en els diversos àmbits professionals, especialment el de l'advocacia.

Durant l'any 1999 el Departament de Cultura i el Consorci per a la Normalització Lingüística han signat acords de col·laboració amb els Col·legis d'Advocats de Figueres (14 d'abril) i de Terrassa (21 d'octubre), que se sumen als que es van signar l'any anterior amb els de Manresa, Girona i Sabadell. Aquests convenis han tingut per objectiu principal la catalanització de la documentació interna dels col·legis, l'oferta de cursos de català al personal o als col·legiats, l'assessorament lingüístic al col·legi i als col·legiats. Cal destacar, d'altra banda, que els nous estatuts del Col·legi d'Advocats de Manresa, que es van fer públics per Resolució de la consellera de Justícia de 15 de març

de 1999, declaren de manera expressa a l'article 2 que "El català és la llengua pròpia del Col·legi".

Igualment s'ha continuat la col·laboració amb el Consell de Col·legis d'Advocats de Catalunya per a la dotació d'un servei lingüístic (que ha rebut una aportació del Departament de Cultura de 3.871.600 pessetes), que ha permès atendre les consultes dels professionals sobre temes lingüístics, mantenir actualitzat en català un apartat sobre llengua catalana a la pàgina web de l'esmentat Consell, distribuir entre els 3.405 advocats inscrits el *Formulari de dret de família* i difondre informació diversa sobre materials per treballar en català.

Pel que fa a l'advocacia cal destacar, encara, que les *Bases del Codi de l'Advocacia catalana* aprovades pel II Congrés de l'Advocacia catalana celebrat a Tarragona en contenen una, la disset, dedicada precisament a la normalització lingüística que hi dona suport. Les Bases indiquen, entre d'altres punts, que *L'advocat ... assumeix l'ús de la llengua catalana com a llengua d'ús preferent en relació amb l'Administració de justícia de Catalunya, on és llengua pròpia i oficial i que El Consell de Col·legis d'Advocats de Catalunya i tots els col·legis catalans que l'integren, a més d'assumir el català com a llengua pròpia, també han de vetllar per afavorir la normalització dels professionals en exercici la formació professional dels quals no va ser en català.*

Pel que fa als procuradors, el Departament de Cultura ha continuat la col·laboració amb el Consell de Col·legis de Procuradors dels Tribunals de Catalunya per a la difusió i posada al dia del *Formulari de procuradors* elaborat l'any 1997, així com l'elaboració, en català, d'una pàgina web del Consell, en la qual hi ha un apartat específic de llengua i els enllaços oportuns a d'altres pàgines d'interès. També s'han organitzat dues sessions informatives sobre l'ús del català en els àmbits jurídic i judicial, en el marc de les conferències sobre la professió de procurador dels tribunals que s'imparteixen als nous col·legiats i un curs de llenguatge jurídic al qual han assistit 25 alumnes.

També en el camp del món del dret s'ha establert un conveni de col·laboració amb el Consell de Catalunya de Col·legis d'Agents de la Propietat Immobiliària, que es va signar el dia 6 de juliol. Aquest acord preveu la col·laboració dels agents de la propietat en la introducció de l'ús del català a la documentació privada que acostumen a redactar, així com en la incentivació de l'ús del català a la documentació notarial. En compliment d'aquest acord s'ha fet una tramesa d'exemplars de la Llei de política lingüística i d'una bibliografia de diccionaris, models de documents i altres eines que faciliten el treball en català a tots els agents de la propietat immobiliària de Catalunya. També s'han fet gestions davant de l'Agència Tributària per tal que els impresos del contractes d'arrendament sotmesos a l'impost de transmissions que tributen per l'escala del timbre siguin disponibles en català. A final d'any existia el compromís de la Hisenda estatal de tenir disponibles aquests documents abans del primer de març de 2000.

5. La contractació mercantil

L'article 15 de la Llei de política lingüística disposa que els contractes d'adhesió, normats, contractes amb clàusules tipus o amb condicions generals, s'han de redactar en la llengua que escullin els consumidors i consumidoras i han d'estar a disposició

immediata dels clients i clientes en exemplars separats en català i en castellà. El mateix article preveu que els xecs, els pagarés, els talonaris i altres documents oferts per les entitats financeres a llurs clients i clientes han d'ésser redactats, si més no, en català.

Per donar compliment a aquesta norma, que ha entrat en vigor el 29 de gener de 2000, les entitats financeres, les companyies d'assegurances i les de subministraments de serveis públics han fet un esforç d'adaptació per redactar les versions catalanes de la seva documentació. Es tracta de documentació jurídicoeconòmica molt especialitzada, que es modifica amb freqüència, i es redacta sempre originàriament en castellà i per a tot l'Estat. Per facilitar l'adaptació a la normativa de les empreses afectades, el Govern de la Generalitat ha signat diversos acords de col·laboració.

En el camp de les assegurances s'havien emprès actuacions abans i tot de l'entrada en vigor de la Llei. Així, el desembre del 1996 ja es va signar un acord de col·laboració amb la UCEAC (Unió de Companyies Asseguradores i Reasseguradores de Catalunya) per tal d'elaborar i difondre un diccionari electrònic sobre terminologia i fraseologia de les assegurances i promoure cursos de català entre el personal d'aquestes companyies. El juliol de 1998 es va signar amb la UCEAC un conveni de col·laboració per a l'aplicació de la Llei de política lingüística en el qual es preveu l'assessorament a les empreses per fer les versions catalanes dels contractes d'assegurances. Les 158 companyies associades, de les quals 75 tenen la seu central a Catalunya i la resta hi tenen delegacions, han avançat en el procés d'adaptació que, malgrat tot, no s'ha fet de manera completa. Segons un qüestionari elaborat per la mateixa UCEAC i lliurat el setembre de 1999, el 40% de les companyies declarava que tindria el 100% dels contractes a disposició immediata dels clients en exemplars separats mentre que un altre 33% de les companyies indicava que tindria adaptats als preceptes de la Llei més del 50% dels seus models de contractes. En l'àmbit de les assegurances de prevenció de riscos, s'ha adaptat al català principalment la documentació relativa a les assegurances de la llar, el comerç i la malaltia.

Pel que fa al sector de les entitats financeres els convenis de col·laboració s'han signat amb empreses concretes, cosa que n'ha facilitat el seguiment. Entre 1998 i 1999 s'han compromès a tenir les versions catalanes dels contractes les deu caixes catalanes, Banco Santander, BCH (avui BSCH), Argentària (avui BBVA), Caja Madrid i Caja Rural de Almería. Totes aquestes entitats, i d'una manera especial el BSCH i Caja Rural de Almería, han rebut l'assessorament del centre de terminologia TERMCAT per fer la revisió de les versions catalanes dels documents i vetllar per l'ús de la terminologia adequada. A tall d'exemple cal dir que BSCH ha realitzat més de 150 models en català i la Caja Rural més de 50. Altres que no han signat conveni, com són Barcklays Bank, Deutsche Bank, Caja Duero, Caja de Granada, Caja de Badajoz, Caixabank, Banco de Halifax i d'altres, han rebut l'assessorament de la Direcció General de Política Lingüística.

Per facilitar la tasca dels professionals de la llengua que han tingut cura de les versions catalanes de contractes amb condicions generals, que tenen caràcter normatiu, des de la Direcció General de Política Lingüística, i amb la participació de tècnics de diversos departaments de la Generalitat, s'han elaborat i s'han editat els *Criteris per a la traducció de textos normatius al català*, que també tenen utilitat per a la traducció de les lleis de l'Estat al català.

Pel que fa a les lletres de canvi, la Fabrica Nacional de Moneda i Timbre ha imprès a doble text, en castellà i en català, els models oficials de lletra que preveu l'Ordre 30 de juny de 1999 (BOE 169, de 16 de juliol).

6. La traducció i la interpretació jurades

El Decret 87/1994, de 19 d'abril, de traducció i interpretació jurada d'altres llengües al català va regular les proves necessàries per a l'habilitació professional de traductors i intèrprets. La internacionalització cada dia més gran de l'economia catalana, l'augment de documentació jurídica i administrativa en català i la necessitat de disposar de traduccions fefaents del seu contingut a d'altres llengües i no només de les altres llengües al català ha fet necessari introduir també una prova de traducció inversa i poder donar caràcter oficial a les traduccions que tenen el català com a llengua de partida, per la qual cosa, durant l'any 1999 s'ha elaborat un projecte de decret de traducció i interpretació, que s'aprovarà l'any 2000.

A l'empara de la normativa de 1994, el 1999 s'han convocat proves de traducció i interpretació de l'alemany, del castellà i del francès al català que han estat superades, respectivament, per 8, 46 i 7 persones. S'han donat d'alta al registre corresponent, per la via de la convalidació, 77 persones més, (9 de l'alemany, 16 de l'anglès, 35 del castellà i 17 del francès). Pel que fa a la interpretació, han superat les proves 43 persones i han obtingut la convalidació que els permet la inscripció al registre unes altres 20.

7. El Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya i l'edició del BOE en català

Per a la fixació d'una llengua i la difusió del seu estàndard, per a la divulgació de la terminologia que requereixen les noves situacions de cada moment i per a la divulgació del llenguatge jurídic i administratiu, els diaris oficials són un element clau.

En aquest sentit, l'edició en català del *Diari Oficial de la Generalitat* no és aliena als objectius de la política lingüística de Catalunya i per al foment del català, ans al contrari, n'és un instrument molt útil, i per això és procedent ressenyar que l'any 1999 s'han editat 254 números del DOGC amb un total de 22.845 disposicions i de 16.752 pàgines.

L'edició simultània del DOGC en català i en castellà, d'acord amb l'article 8 de la Llei de política lingüística, exigeix una tasca de traducció i revisió de textos que realitza l'Entitat Autònoma del Diari Oficial i de Publicacions. L'any 1999 els serveis de l'EADOP han corregit 12.800 documents d'altres administracions que es publiquen al Diari Oficial i ha revisat 28 models de documents.

En el mateix sentit, des de l'abril de 1998 les disposicions generals de l'Estat es publiquen en català a l'empara del Reial decret 489/1998, de 14 d'abril. A partir del gener de 1999, a més de les lleis, tenen versió catalana els reials decrets d'aplicació general, llevat dels de traspassos a comunitats autònomes diferents de la catalana, cosa que comporta que es publiqui també en català les normatives europees d'aplicació

directa. D'acord amb el conveni abans esmentat, i per tal de facilitar l'ús d'un llenguatge i, sobretot d'una terminologia jurídica homogènia al DOGC i al BOE, la versió catalana de la normativa estatal la realitza l'Entitat Autònoma del Diari Oficial i de Publicacions, la qual en comparteix el cost amb el BOE. Aquest darrer assumeix íntegrament les despeses d'edició i de distribució.

El 1999 s'ha multiplicat per 3,4 el nombre de pàgines editades en català al BOE. També s'ha incrementat el nombre de números i el de disposicions, tal com resulta del quadre següent:

Taula 19. Dades de l'edició del BOE en català

BOE	1998	1999
Números	10	17
Pàgines	428	1462
Disposicions	68	190

Cal recordar que l'edició en català de les lleis de l'Estat té un efecte que va més enllà del simbòlic i la creació de prestigi social per a la llengua i del reconeixement formal de la pluralitat lingüística de l'Estat, atès que facilita l'edició de textos jurídics en català, afavoreix l'ús del català a la docència i en general al món del dret, i permet una major difusió del llenguatge jurídic i de la terminologia tècnica.

IV. L'ONOMÀSTICA

1. El *Nomenclàtor* oficial

En el camp de la toponímia, i d'acord amb la Resolució 563/V del Parlament de Catalunya, la comissió per elaborar el *Nomenclàtor toponímic oficial de Catalunya*, constituïda el mes de juny de 1998, ha continuat la seva tasca de localització, estudi i normalització de la toponímia de Catalunya i ha acordat ampliar el camp del treball previst inicialment, de manera que el nombre de topònims a oficialitzar superarà els 35.000. Es preveu que el treball quedarà enllestit en acabar el mes de desembre de 2000.

Participen en la comissió l'Institut d'Estudis Catalans (Oficina d'Onomàstica), l'Institut Cartogràfic de Catalunya, l'Institut d'Estadística de Catalunya, els departaments de Cultura, de Política Territorial i Obres Públiques i de Governació i Relacions Institucionals, el Consorci per a la Normalització Lingüística, la Federació de Municipis de Catalunya i l'Associació Catalana de Municipis.

Els treballs de la Comissió del Nomenclàtor han estat difosos per mitjà d'articles a diverses revistes especialitzades i de la seva presentació a diversos congressos o col·loquis especialitzats, com són el Congrés Internacional d'Onomàstica celebrat a Santiago de Compostel·la entre el 20 i el 24 de setembre de 1999, les Jornades sobre col·laboració en l'estandardització lingüística celebrades a l'Institut d'Estudis Catalans els dies 25 i 26 de novembre, el Col·loqui de la Societat d'Onomàstica celebrat a Lleida els dies 26 a 28 de novembre o la VII Conferència Internacional de Llengües Minoritàries que va tenir lloc a Bilbao els dies 1 a 3 de desembre.

En el mateix sentit, el Departament de Cultura i la Societat d'Onomàstica han signat un acord de col·laboració, i la Direcció General de Política Lingüística, prèvia consulta a l'Institut d'Estudis Catalans, ha editat l'opuscle *Criteris de traducció de noms, denominacions i topònims*.

2. Dos avantprojectes de decret

Per fer efectiva l'oficialització de la toponímia catalana adaptada a la normativa lingüística de l'Institut d'Estudis Catalans de manera compatible amb les competències que l'article 18 de la Llei de política lingüística atribueix als ajuntaments en matèria de denominació de nuclis de població, en el marc de la comissió interdepartamental del *Nomenclàtor*, les direccions generals d'Administració Local i de Política Lingüística han elaborat un avantprojecte de decret que estableix el procediment per al canvi de denominació oficial dels nuclis de població i les entitats municipals descentralitzades, l'aprovació del qual es preveu a mitjan any 2000. Aquesta norma establirà dos procediments per a la determinació i el canvi de denominació dels nuclis de població i les entitats municipals descentralitzades: d'ofici per part de l'ajuntament, o a instància de la Generalitat.

D'aquesta manera es completarà l'obra iniciada amb el Decret 243/1998, de 22 de setembre, pel qual es modifiquen els articles 58, 59, 66, 67 i 68 del Reglament de demarcació territorial i població dels ens locals, que aclareix les interrelacions de competències entre els ens locals de Catalunya i l'Institut d'Estudis Catalans en aplicació de la Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística, i la Llei 8/1991, de 3 de maig, sobre l'autoritat lingüística de l'Institut.

D'altra banda, d'acord amb la Comissió del Nomenclàtor, la Direcció General de Política Lingüística ha elaborat un altre avantprojecte de decret d'establiment de la Comissió de Toponímia de Catalunya, que institucionalitzarà l'esmentada Comissió amb caràcter permanent i de manera semblant a altres comissions similars que existeixen, per exemple, al Quebec, a França, a Letònia o el País Basc.

3. La retolació de les vies interurbanes

D'acord amb l'article 18 de la Llei de política lingüística i amb la Llei 7/1993, de 30 de setembre, de carreteres, en la senyalització de les vies interurbanes s'emptra únicament la toponímia oficial, és a dir, la catalana, i els exotopònims es designen en català quan hi tenen una denominació tradicional. La senyalització informativa es fa d'acord amb la normativa internacional amb presència destacada de la llengua catalana.

Atesa la tasca que es va realitzar anys enrera per tal de normalitzar l'ús de la toponímia i de la llengua catalana en la senyalització de les vies interurbanes, actualment només es fa una tasca de revisió de la nova senyalització i de tanques d'obra. És una tasca que assumeix el departament de Política Territorial i Obres Públiques que l'any 1999 va comportar corregir 109 cartells. A més, com a actuació destacada, es va col·laborar amb la concessionària Autopistas del Mare Nostrum per a la correcció lingüística i adequació a la normativa vigent de 300 senyals indicatius del tram Tarragona València situat al territori del Principat de Catalunya.

4. La correcció lingüística de noms i cognoms

Des del mes de setembre de 1999, el Decret 208/1998, de 30 de juliol, pel qual es regula l'acreditació de la correcció lingüística dels cognoms, dictat per desplegar l'article 19 de la llei lingüística, permet a les persones interessades a fer corregir les incorreccions lingüístiques dels noms i cognoms que constin en el Registre per mitjà d'un procediment molt breu que consisteix en la simple manifestació en aquest sentit efectuada davant la persona encarregada del Registre Civil sense altre requisit que l'aportació d'un certificat que acrediti la correcció lingüística de la forma proposada. D'aquesta manera s'evita el procediment amb prova documental i de testimonis que preveia la legislació estatal, que havia de resoldre en la majoria dels supòsits el Ministre de Justícia.

Després de l'aprovació del decret abans esmentat, el nombre de ciutadans que han sol·licitat la certificació a la Direcció General de Política Lingüística o a l'Institut d'Estudis Catalans per procedir a la correcció del nom o del cognom ha augmentat. Si l'any 1997 l'havien sol·licitat 110 persones, el 1998 van ser 511 i el 1999, 1.249.

Taula 20. Nombre de certificacions de correcció lingüística de noms i cognoms

Any	1995	1996	1997	1998	1999
Certificats i notes	85	111	110	511	1.249

Els casos més freqüents de correcció de la grafia dels cognoms són:

- Adaptació de plurals, com *Arades* per *Aradas*, *Berengueres* per *Berengueras*, *Cases* per *Casas*, *Coromines* per *Corominas*, *Moles* per *Molas*, *Piques* per *Picas* o *Tàpies* per *Tapias*.
- Ús del dígraf *ny*, com és el cas de *Balanyà* per *Balaña*, *Perpinyà* per *Perpiña*, *Pinyol* per *Piñol*, *Sunyer* per *Suñé*, *Trunyó* per *Truño* o *Vinyoles* per *Viñolas*.
- Finals en *-é*, *-er*, *-ó* i *-or*, com és el cas d'*Argenter* per *Argenté*, *Balaguer* per *Balagué*, *Bover* per *Bové*, *Cabrer* per *Cabré*, *Fuster* per *Fusté*, *Llaurador* per *Llauradó* o *Salvador* per *Salvadó*.
- Supressió de la *-h* a final de paraula, com *Amalric* per *Amalrich*, *Bosc* per *Bosch*, *Domènec* per *Domenech*, *Folc* per *Folch*, *Lluc* per *Lluch* o *Surinyac* per *Surinyach*.
- Confusió entre vocals àtones, com *Benet* per *Banet*, *Batlle* per *Batlla*, *Collell* per *Cullell*, *Ferràs* per *Farras*, *Lledó* per *Lladó*, *Roure* per *Roura* o *Setó* per *Sató*.
- Qüestions d'accentuació, com són *Amigó* per *Amigo*, *Fígols* per *Figols*, *Pallejà* per *Palleja*, *Pàmies* per *Pamias* o *Ripollès* per *Ripolles*.
- Grafia de la *-s-* sorda intervocàlica, com és el cas de *Basseda* per *Baseda*, *Bessó* per *Beso*, *Catassús* per *Catasús*, *Massana* per *Masana*, *Massot* per *Masot*, *Papaseit* per *Papaseit* o *Rossell* per *Rosell*.

En aquest punt, cal remarcar que si bé els primers mesos de vigència del Decret 204/1998 van sorgir diverses dificultats d'aplicació per la resistència o desconeixement de molts jutges encarregats del Registre Civil, les instruccions de la Direcció General de Política Lingüística de 20 d'octubre i de la Direcció General dels Registres i del Notariat del Ministeri de Justícia d'11 de desembre, dictades de manera coincident, van delimitar l'àmbit d'aplicació de la normativa catalana i la de l'Estat i en van facilitar l'aplicació.

Enguany, la Llei estatal 40/1999, de 5 de novembre, sobre noms i cognoms i el seu ordre, que permet als pares pactar de comú acord l'ordre dels cognoms dels seus fills, incorpora a la normativa estatal les previsions de la Llei de política lingüística pel que fa a la substitució del nom i a la regularització de les formes normativament correctes dels cognoms, amb la qual cosa la Llei catalana ha obtingut el suport explícit del legislador estatal. A més, aquesta modificació de la normativa estatal permet l'aplicació dels criteris de la Llei catalana als altres territoris de parla catalana.

V. L'ENSENYAMENT

1. L'ensenyament no universitari

1.1. Una escola integradora

Els articles 20 i 21 de la Llei de política lingüística consoliden el sistema de conjunció lingüística que, a l'empara de la Llei de normalització lingüística de 1983, s'havia establert en el Decret 362/1983, de 30 d'agost, i els decrets 75/1992, de 9 de març, 332/1994, de 4 de novembre, i 82/1996, de 5 de març. La llei dona a la normativa anterior un rang jurídic superior, seguint els criteris de la Sentència del Tribunal Constitucional 337/1994, de 23 de desembre.

Aquest sistema comporta que:

- El català és la llengua vehicular i d'aprenentatge en l'ensenyament no universitari.
- L'ensenyament del català i del castellà ha de tenir garantida una presència adequada en els plans d'estudi, de manera que tots els infants, qualsevol que sigui llur llengua habitual en iniciar l'ensenyament, han de poder utilitzar normalment i correctament les dues llengües al final de l'educació obligatòria.
- L'alumnat no pot ser separat en centres ni en grups classe diferents per raó de la seva llengua habitual.

És un model d'escola que ha donat un gran resultat per a l'extensió del coneixement del català a tota la població escolaritzada¹ i per evitar la segregació de la societat catalana en grups o comunitats diferents per raó de l'origen geogràfic familiar de l'alumnat. Aquest model, apte per a la situació creada per la immigració dels anys 60 i 70, està resultant apte, també, per a la integració dels fills de la nova immigració procedent del Magreb i de l'Àfrica subsahariana. En aquest punt és bo fer notar que el percentatge d'alumnes estrangers a l'ensenyament primari és de 2,03% i, al secundari, de l'1,46%.

El sistema educatiu és l'eina de més importància i major eficàcia per garantir el coneixement correcte del català per part de tota la població sense distinció segons l'origen social o la procedència geogràfica. Cal tenir en compte, en aquest sentit, que els alumnes matriculats a Catalunya en el curs 1996-1997 eren 1.089.594 i en el curs 1998-1999, distribuïts per nivells van ser:

Taula 21. Nombre d'alumnes matriculats a Catalunya el curs 1998-1999, per nivells

Nivell	Nombre d'alumnes
Infantil	205.991
Primari	349.530
Secundari	431.198
TOTAL	986.719

¹ El 1996 el 99,2% dels nenes i nenes situats entre 10 i 14 anys entenien el català i el 95,3% el sabia parlar.

1.2 Una escola catalana

Segons un estudi elaborat el curs 1995-1996 pel Departament d'Ensenyament, el resultat del qual es pot considerar estabilitzat, el 67,5% dels centres d'ensenyament primari de Catalunya fa tot l'ensenyament en català llevat de les assignatures de llengua i literatura castellana i les de llengua estrangera, mentre que el 32,3% restant fa l'ensenyament en català i en castellà. Pel que fa als centres de secundària, aquest percentatge s'inverteix de manera que el 25,91% dels centres fa tot l'ensenyament en català i la resta el fa en català amb diverses assignatures en castellà.

Perquè el català sigui la llengua vehicular i d'aprenentatge de l'ensenyament són necessàries actuacions de suport al professorat i a l'alumnat.

A) Professorat

Pel que fa al professorat, d'acord amb la normativa vigent en els concursos de trasllat (enguany se n'ha fet un d'abast estatal) es demana l'acreditació de català amb el nivell C o el mòdul 2. En acabar l'any 1999, el 98,5% del professorat d'ensenyament primari i el 81,2% del de secundària tenia l'acreditació de coneixement de català. El nombre de professors i professores que ha obtingut el certificat del mòdul 2 o el d'habilitació ha estat, enguany, de 2.190. El Decret 147/1999, de 18 de maig, ha ampliat el termini que havia establert el Decret 67/1996, de 20 de febrer, per a l'adquisició de l'habilitació específica de llengua catalana per a l'adscripció dels mestres al primer cicle de l'ESO.

A més, es promouen accions especialment elaborades per millorar el coneixement del català al professorat. L'any 1999 s'han organitzat:

- 80 seminaris temàtics, d'escola o d'assessorament, amb 4.074 assistents.
- 28 cursos de mòdul 1 o mòdul 2, amb 338 alumnes.
- 116 cursos dels mòduls 1 o 2, amb 1.374 alumnes.
- 61 cursos complementaris per garantir l'escolarització en català a secundària, amb 621 alumnes.
- 21 cursos complementaris per garantir l'escolarització en català a primària, amb 152 alumnes.
- 58 cursos de suport oral o perfeccionament de llengua, amb 1.170 alumnes.

A més, 17 centres de secundària compten amb aules d'autoaprenentatge de català per a ús de professorat i d'alumnat.

B) Alumnat

Pel que fa a l'alumnat, i d'acord amb el que disposa l'article 21.8 de la Llei de política lingüística, segons el qual l'alumnat que s'incorpori tardanament al sistema educatiu de Catalunya ha de rebre un suport especial i addicional d'ensenyament del català, s'organitzen:

- Tallers de llengua específics, que el curs 1998-1999 van ser 130, amb 1.556 alumnes atesos (215 a primària i 1.341 a secundària). Representen, doncs, el 0,14% dels alumnes del sistema català.

- Grups especials de conversa, que el curs 1998-1999 han atès uns 2.000 alumnes.

El curs 1998-1999, només els pares de 10 alumnes van sol·licitar per als seus fills l'excepció de l'ensenyament en català. El curs 1999-2000 no ho ha fet cap.

1.3 Trenta-una disposicions noves a l'àmbit educatiu

El Departament d'Ensenyament ha impulsat l'aprovació de 20 decrets i 2 ordres relatius a l'àrea d'ensenyaments tecnicoprofessionals, i 9 decrets relatius a l'àrea d'ensenyaments artístics, tots amb els currículums que corresponen els quals, a més de servir l'objectiu essencial de formar correctament els tècnics i professionals de demà, afavoriran l'aprenentatge i l'ús del vocabulari tècnic de les diferents especialitats. Es tracta, entre d'altres, dels que regulen l'ensenyament tècnic d'explotacions ramaderes, encuadernació i manipulats de paper i cartró, gestió de transport, laboratori d'imatge i so, soldadura i caldereria, producció de fusta i moble, conservació vegetal, càrnia i de peix, molinaria i indústries cerealistes, indústries de procés de pasta i paper, radioteràpia, esmalts artístics, joieria d'art o arts aplicades al mur.

2. L'ensenyament universitari

2.1. L'accés a la universitat

D'acord amb l'article 21.6 de la Llei de política lingüística, que adapta a la realitat de la LOGSE l'article 15 de la Llei de normalització lingüística de 1983,² l'alumnat català ha d'acabar els seus estudis d'ensenyament secundari obligatori amb un ple coneixement de les dues llengües oficials.

Per això, l'article 22.1 de la Llei, en referir-se a l'ensenyament universitari, preveu que el professorat i l'alumnat tenen dret a expressar-se en cada cas en la llengua oficial que prefereixin, cosa que comporta que uns i altres tinguin el coneixement adequat de català i de castellà.

La llengua en què es realitzen les proves d'accés a la universitat acredita que els nois i noies que hi accedeixen tenen el coneixement de català adequat als ensenyaments rebuts. L'evolució de la proporció de l'ús del català a les proves esmentades en els darrers anys confirma el paper de l'ensenyament obligatori en l'extensió del coneixement del català.

Taula 22. Evolució de l'ús del català a les proves d'accés a la universitat

Any	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
% d'ús del català	52,3	53,3	59,2	62,0	66,0	70,3	71,7	73,3	73,5

² Aquest article de la Llei de normalització lingüística va ser portat davant del Tribunal Constitucional pels seus detractors, i el Tribunal en va declarar la plena constitucionalitat en la seva Sentència 337/1994, de 23 de desembre.

Per comarques, les que presenten un ús del català del 100% han estat: la Noguera, les Garrigues i el Solsonès; a la franja inferior de la classificació hi ha el Barcelonès, el Baix Llobregat i la Selva, amb uns valors del 65,91%, 61,59% i 57,14%, respectivament.

Pel que fa a les dades sobre la llengua de la docència universitària es poden considerar estabilitzades al voltant del 60%, amb variacions molt grans entre universitats i facultats. Les universitats amb un major grau d'ús del català són les de Vic i Girona i les que el tenen menor, les de Lleida, la Politècnica i la de Barcelona.³

2.2 Els serveis lingüístics universitaris i el suport al professorat i l'alumnat

Per tal de donar suport a l'alumnat i al professorat que té voluntat de millorar el seu coneixement de llengua catalana, les universitats compten amb serveis lingüístics que tenen per funció garantir una oferta formativa especial i realitzar actuacions que fomentin el coneixement del català i el seu ús a la docència. Els serveis de totes les universitats, que en conjunt tenen adscrits uns 40 tècnics, treballen de manera coordinada amb les universitats de totes les terres de parla catalana en el marc de l'Institut Joan Lluís Vives.

El serveis universitaris reben ajut del Comissionat per a Universitats i Recerca, que l'any 1999 ha estat de 40.000.000 PTA. Les universitats que han rebut ajut han estat: Autònoma de Barcelona, Barcelona, Girona, Lleida, Oberta de Catalunya, Politècnica de Catalunya, Pompeu Fabra, Ramon Llull i Rovira i Virgili. A més, des del Departament de Cultura s'han subvencionat els centres d'autoaprenentatge a set universitat catalanes per un import de 14.000.000 PTA i s'ha donat suport didàctic als responsables d'aquests centres.

Finalment, s'han adjudicat a cada universitat 250.000 PTA per a l'elaboració del material interuniversitari Curs de nivell bàsic per a estudiants estrangers, que forma part del programa Intercat, que ha rebut l'ajut de la Unió Europea.

A més a més, totes les universitats catalanes tenen programes especials per facilitar als estudiants estrangers l'accés al coneixement de la llengua catalana. L'any 1999, el Comissionat per a Universitats i Recerca ha atorgat ajuts a les universitats públiques per a la realització de cursos de llengua catalana als estudiants universitaris estrangers per import de 24.829.192 PTA, que han permès l'organització de 48 cursos de català, als quals han assistit 677 alumnes, i diversos cursos i sessions informatives de la realitat catalana. D'altra banda, algunes universitats (Autònoma de Barcelona, Girona, Rovira i Virgili) compten amb associacions de voluntariat lingüístic constituïdes per alumnes que tenen, entre d'altres objectius, el d'acollir els estudiants procedents de fora de Catalunya.

Cal recordar, en aquest punt, que el català no és cap obstacle per a la vinguda a Catalunya d'estudiants estrangers. Si el curs 1992-1993 les universitats catalanes van acollir 1.032 alumnes procedents de programes Erasmus, el curs 1996-1997 van ser 1.978 i el curs 1997-1998, 2.305, cosa que converteix Catalunya en la primera regió universitària d'Espanya en nombre d'estudiants en aquests programes. Passa el mateix

³ Vegeu l'informe sobre l'aplicació de la política lingüística corresponent a l'any 1998. BOPC, número 386, del 31 de març, pàgina 31.902.

en relació amb la presència d'estudiants estrangers en cursos de doctorat. La UPC, amb 511 estudiants sobre un total de 1.344, és en aquest aspecte la primera universitat de l'Estat.

2.3 Suport als llibres de text universitaris

Amb l'objectiu de contribuir al procés d'incorporació de la llengua catalana a la docència universitària i, per tant, de facilitar l'ús del català a les activitats professionals en el futur, és necessària l'existència d'una oferta significativa de llibres de text i manuals universitaris en català.

Amb l'objectiu de fomentar una oferta en català i produïda a Catalunya, el Comissionat per a Universitat i Recerca, de manera coordinada amb els departaments de Cultura i de Justícia, que hi han aportat respectivament 8 i 5 milions, ha atorgat, mitjançant concurs públic, ajuts a editorials per un import de 30.000.000 de pessetes que han contribuït a l'edició de 68 llibres de disciplines diverses com ara: matemàtica, dret, economia, lingüística, pedagogia i gestió empresarial. El Comissionat ha editat enguany un catàleg de manuals universitaris en català per tal de contribuir-ne a la difusió.

3. La formació d'adults

La formació d'adults i els centres que la imparteixen d'acord amb la Llei 3/1991, de 18 de març, de formació d'adults, depenen del Departament de Benestar Social i, en concret, de la Direcció General de Formació d'Adults. En aquests ensenyaments, que en el curs 1996-1997 van comptar amb 110.685 alumnes presencials i 28.282 alumnes a distància, és preceptiu l'ensenyament del català i del castellà i es procura, d'acord amb les seves circumstàncies específiques, que el català hi sigui la llengua vehicular. L'any 1999 el nombre d'alumnes presencials ha estat 106.437 i 36.688 a distància.

Segons dades de l'esmentada Direcció General de Formació d'Adults, el percentatge d'alumnes (no de centres) que fan l'ensenyament en català (excepte llengua castellana i idioma estranger), majoritàriament en català, majoritàriament en castellà o en castellà ha evolucionat entre el 1998 i el 1999 de la següent manera:

Taula 23. Evolució de la llengua d'ensenyament als centres de formació d'adults

Alumnes amb ensenyament	Tot en català %	Majoritàriament en català %	Majoritàriament en castellà %	Tot en castellà %
1998	37	15,3	31,20	16,5
1999	32	34	20	14

En el mateix marc s'han d'esmentar els programes del Departament de Benestar Social "Graduïs, ara pot" (amb 2.941 persones inscrites l'any 1999) i els programes d'alfabetització d'adults, amb 10.303 alumnes inscrits i 2.272 diplomes lliurats el 1999.

4. La formació ocupacional

La Llei de política lingüística preveu la presència de la llengua catalana a la formació ocupacional. L'Ordre de 10 de novembre de 1998, per la qual es regulen les accions de formació ocupacional, va preveure la inclusió d'un mòdul de català dintre de la formació específica de cada mòdul per a l'atorgament de subvencions als centres col·laboradors. L'any 1999 no es va publicar cap ordre per a subvencionar les accions de formació ocupacional de centres col·laboradors.

Pel que fa als cursos de formació ocupacional impartits en els centres d'innovació i formació ocupacional (CIFO) inclouen mòduls de català tècnic d'entre 10 i 15 hores. En conjunt l'any 1999 s'han impartit 266 mòduls als quals han assistit 2.226 alumnes dels quals 1.665 han obtingut certificat.⁴

A més, cal tenir en compte que als CIFO de Santa Coloma de Gramenet, La Violeta i el Vallès funcionen sengles centres d'autoaprenentatge que donen suport als mòduls de català.

5. L'ensenyament de català a la població general adulta: el CPNL

5.1. L'ensenyament presencial

Una de les actuacions de política lingüística que ha tingut més continuïtat des d'abans mateix de l'aprovació de l'Estatut és la d'oferir cursos de català per a la població general. D'aquesta manera es facilita que els catalans que van acabar els estudis abans de 1992 i no van poder aprendre català a l'escola tinguin facilitat per adquirir els coneixements adequats i que els ciutadans que arriben a Catalunya puguin aprendre'l.

L'oferta pública de cursos a la població general és assumida bàsicament pel Consorci per a la Normalització Lingüística, format per la Generalitat i 130 ajuntaments i consells comarcals de Catalunya. El curs 1998-1999 el Consorci ha organitzat 1.987 cursos de català, amb un total de 43.006 persones inscrites.

Per nivells, s'han organitzat 650 cursos amb 13.621 inscrits destinats a l'aprenentatge de la llengua oral (nivell llindar). D'aquests, 18 cursos han estat d'iniciació a la comprensió oral, dels quals 10 han estat específicament dissenyats per a immigrants, especialment nord-africans i centreafricans. Cal destacar que aquest curs, el total d'alumnes del Consorci procedents de fora de l'Estat ha estat de 2.413, cosa que representa el 5,49% del seu alumnat.

⁴ El 1999 han estat en funcionament 8 CIFO: Santa Coloma, Tarragona, Cobalt, Lleida, Salt, Sant Feliu, La Violeta i El Vallès.

Taula 24. Cursos de català, per tipologies, organitzats pel Consorci per a la Normalització Lingüística. Curs 1998-99

Descripció dels cursos	Nombre de cursos	Nombre d'alumnes
Llengua oral	650	13.621
Llengua escrita	1.222	27.451
Complementaris	115	1.934
TOTAL	1.987	43.006

Pel que fa a la distribució territorial, s'han prioritzat les comarques amb índex de coneixement del català inferior a la mitjana del país, tal com s'ha anat fent els darrers anys i es recull a la taula següent:

Taula 25. Distribució territorial dels cursos de català organitzats pel Consorci per a la Normalització Lingüística. Curs 1998-99

Territori	Nombre de cursos	Nombre d'alumnes
Barcelonès	693	15.627
Baix Llobregat	262	5.652
Vallès Occidental	250	5.581
Vallès Oriental	133	2.523
Reste de Barcelona	223	4.595
Comarques de Tarragona	167	3.495
Comarques de Lleida	73	1.515
Comarques de Girona	186	4.018
TOTAL	1.987	43.006

L'any 1999 s'ha accentuat la tendència a l'organització de cursos de català a petició d'empreses, col·legis professionals i altres organitzacions que pretenen formar en català els seus treballadors o associats. Això està exigint al CPNL una adaptació a les noves circumstàncies, que comporta dedicar una part del seu esforç de formació a cursos fets a mida i per a col·lectius concrets. El quadre 3 permet saber els cursos que s'han organitzat per sectors.

Taula 26. Cursos de català per sectors, organitzats pel Consorci per a la Normalització Lingüística. Curs 1998-99

Sectors	Nombre de cursos	Nombre d'alumnes
Serveis permanents	1.747	38.896
Administració local i món del dret	126	2.566
Món socioeconòmic	52	595
Món sanitari i assistencial	53	786
Altres	9	163
TOTAL	1.987	43.006

Algunes dades del quadre que convé remarcar són els 16 cursos adreçats als col·legis professionals del món del dret, els 53 cursos adreçats al món sanitari i assistencial, els 14 cursos específics per a entitats, els 14 cursos organitzats en col·laboració amb els sindicats i els 32 per a empreses.

5.2 Els centres d'autoaprenentatge i l'ensenyament a distància

A més de l'ensenyament presencial, el 1999 el Consorci ha posat en funcionament el Centre d'Autoaprenentatge de Sabadell, amb el qual ja són 11 els centres d'aquest tipus que en depenen, distribuïts per Barcelona (2), l'Hospitalet de Llobregat, Cornellà de Llobregat, Gavà, Sant Vicenç dels Horts, Tarragona, Terrassa, Sant Cugat del Vallès, Sabadell i Girona. El total d'alumnes que s'han inscrit als CAC han estat de 1.727 i el total d'assistències, 21.045.

Complementàriament a l'oferta general de cursos de català, durant el curs 1998-99 s'han inscrit als cursos no presencials 1.338 alumnes.

Encara en l'àmbit de la formació a distància, des de la Direcció General de Política Lingüística o des del Consorci per a la Normalització Lingüística s'han preparat o editat diversos materials, com són la revisió del *Nivell Llindar* per a la llengua catalana, que introdueix les noves directrius del Consell d'Europa, els 3 volums del curs *Català sense Distàncies* (Editorial Pòrtic), l'obra *Habilitats Comunicatives* (Eumo Editorial) o les obres multimèdia en CD-ROM *Diàleg Multimèdia* i *Català Multimèdia*, elaborades pel Centre de Barcelona del CPNL.

També s'ha donat suport a la preparació i distribució del curs de català en fitxes *català per a tothom* (Editorial Castellnou), distribuït per *La Vanguardia*, que va tenir una difusió molt gran.

5.3 L'ensenyament de català a centres privats i associacions

A més del Consorci per a la Normalització Lingüística, l'oferta d'ensenyament de català a la població adulta és força variada i darrerament s'ha incrementat el nombre de centres o acadèmies d'idiomes que incorporen el català en la seva oferta de formació, sobretot a la ciutat de Barcelona. També han continuat oferint cursos de català entitats com l'Associació de Mestres Rosa Sensat, Omnium Cultural o el Secretariat d'Entitats de Sants, Hostafrancs i la Bordeta.

Per tal de fer difusió de l'existència d'aquests centres i acadèmies, el Departament de Cultura ha publicat la guia d'informació cultural *226 llocs per aprendre català*.

6. L'acreditació dels coneixements de llengua catalana

La Direcció General de Política Lingüística assumeix, des de la seva creació l'any 1980 i per mitjà d'un servei específic dotat d'un òrgan tècnic especial, la Junta Permanent de Català, la competència per expedir títols de coneixement de català. D'aquesta manera s'ofereix la possibilitat, a aquells ciutadans de Catalunya que no van poder cursar estudis de llengua catalana a l'ensenyament, d'acreditar-ne el coneixement. Durant l'any 1999, s'han administrat proves en els dos períodes habituals (maig-juny i novembre-desembre).

Taula 27. Dades de les proves de la Junta Permanent de Català. 1999

TIPUS DE CERTIFICATS	PRESENTATS	APTES	%
Certificats generals			
Nivell A. Coneixements bàsics	231	172	74,46
Nivell B. Coneixements elementals	4.574	2.485	54,33
Nivell C. Coneixements mitjans	10.230	4.459	43,59
Nivell D. Coneixements superiors	1.813	577	31,83
Certificats específics			
Nivell G. Llenguatge administratiu	226	75	33,19
Nivell K. Correcció de textos	445	101	22,70
Nivell M. Llenguatge comercial	23	13	56,52
TOTAL	17.542	7.882	44,93

VI. LA RÀDIO I LA TELEVISIÓ

Actualment els mitjans de comunicació tenen un paper gairebé tan important com el de la família i el de l'escola per a la transmissió d'una llengua, el foment del seu ús, la difusió entre el gran públic de la normativa lingüística i dels neologismes normalitzats o la fixació de l'estàndard. De fet, avui és difícil imaginar una llengua viva si no té presència als mitjans de comunicació escrits i audiovisuals.

1. Els mitjans de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió

En el marc de la política lingüística de Catalunya, la promoció dels mitjans de comunicació en català té un paper destacat. L'article 21 de la Llei 7/1983, de 18 d'abril, de normalització lingüística i la Llei 10/1983, de 30 de maig, de creació de l'ens públic de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió preveien que en els mitjans de comunicació propis de la Generalitat la llengua normalment emprada havia de ser la catalana. L'article 25 de la Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística consolida aquesta opció i la fa extensiva als mitjans de radiodifusió i de televisió gestionats directament per les corporacions locals per tal de contrarestar l'escassa presència de la llengua catalana a la ràdio i la televisió, pública i privada, d'àmbit estatal que el procés de globalització d'aquests mitjans tendirà a agreujar.

1.1. Televisió de Catalunya: èxit de penetració social i motor de l'audiovisual

L'any 1999 TV3 i Canal 33 han emès un total de 16.184 hores en català. Destaca el fet que pel que fa a la producció, el 56,6% correspon a producció pròpia i la resta, el 43,4% a producció aliena. La publicitat supera les 900 hores. Pel que fa a la televisió via satèl·lit, s'han emès 15.766 hores, un 17,57% més que l'any 1998 en què se'n van emetre 13.410. Aquest total ha estat repartit en 7.002 hores per Via Digital i 8.764 pel canal Internacional.

Taula 28. Mitjana anual d'audiència a les dues cadenes de televisió de la CCRTV

Any	1999
	%
TV3	22,1
Canal 33	5,2
Total	27,3

Aquests percentatges d'audiència corresponen a la mitjana de l'any i situen el conjunt de les dues cadenes en el primer lloc d'audiència. Ara bé, totes les enquestes i estudis realitzats indiquen que la població de Catalunya que veu la televisió només en castellà significa el 4,5% del total. Segons l'estudi del mes de gener que s'ha esmentat a la introducció¹ el 30,9% de la població veu la televisió més en català que en castellà, el 34,3% igual en català que en castellà i el 26,2% més en castellà que en català. Per tant,

¹ Institut DYM, enquesta sobre la política lingüística de la Generalitat i l'aplicació de la Llei 1/1998, de 7 de gener.

en major o menor grau, TV3 i Canal 33 arriben pràcticament a la totalitat de la població. Si es té en compte que Catalunya és un dels països de més consum de televisió, l'efecte d'aquests mitjans sobre l'ús del català és del tot inqüestionable i justifica per ell sol l'aportació econòmica que hi fa la Generalitat.

D'altra banda cal tenir en compte l'efecte de la televisió sobre la producció audiovisual, la interpretació artística, o la disponibilitat en català de pel·lícules de producció estrangera, així com en la creació d'un marc de referència col·lectiu català.

Pel que fa al doblatge de pel·lícules estrangeres, la televisió pública catalana en contracta 2.500 hores/any que es distribueixen, aproximadament, en un 20% d'animació, un 35% de cinema, un 18% de documental i un 27% de sèries. Les sèries de producció pròpia tenen, d'altra banda, cada cop més èxit i més importància en la programació, de la mateixa manera que n'hi tenen els informatius i els programes esportius.

1.2. Les quatre emissores de Catalunya Ràdio

L'any 1999 s'ha posat en funcionament la quarta emissora de ràdio de la CCRTV: es tracta de Catalunya Cultura. El conjunt de les quatre emissores (Catalunya Ràdio, Catalunya Informació, Catalunya Música i Catalunya Cultura) ha emès un total de 35.000 hores en català i ha assolit les següents audiències mitjanes acumulades, de dilluns a divendres:

Catalunya Ràdio: 559.000 oients
 Catalunya Informació: 136.000 oients
 Catalunya Música: 29.000 oients
 Catalunya Cultura: 21.000 oients

2. Els altres mitjans públics en català

2.1 La normativa sobre emissores municipals

La normativa vigent en la matèria (article 25 de la Llei de política lingüística) estableix que la llengua emprada en els mitjans de radiodifusió i televisió gestionats per les corporacions locals ha de ser la catalana si bé, en aquest marc, les esmentades corporacions poden tenir en compte les característiques de la seva audiència. Actualment aquesta normativa es completa amb el Decret 263/1990, de 23 d'octubre, de regulació del procés de concessió per a la gestió indirecta per part de les corporacions locals del servei de radiodifusió, però està en preparació un projecte de nou decret del règim jurídic de les emissores municipals que tindrà específicament en compte el requisit d'ús normal del català i també de l'aranès a les emissores de la Vall d'Aran.

2.2 Sis punts d'increment en l'ús del català

Segons dades de la Direcció General de Radiodifusió i Televisió l'any 1999 hi ha hagut un increment del nombre d'emissores que emeten més del 90% en català que ha passat de 144 a 156, és a dir, del 72% al 78% del total.

L'evolució de l'ús del català a les 199 emissores municipals existents a Catalunya entre 1998 i 1999 ha estat la següent:

Taula 29. Evolució de l'ús del català a les 199 emissores municipals

Percentatge de programació en català	1998 emissores	1998 percentatge	1999 emissores	1999 percentatge
100%	116	58	118	59
Entre el 90% i el 99%	28	14	38	19
Entre el 80% i el 89%	12	6	9	5
Entre el 70 i el 79%	11	6	7	3
Entre el 60 i el 69%	7	4	3	2
Entre el 50 i el 59%	2	1	4	2
Total més del 50%	176	89	179	90
Menys del 50%	3	1	6	3
No emeten	20	10	14	7
Total emissores	199	100%	199	100%

Les emissores municipals emeten, generalment, les 24 hores del dia i cal destacar, pel seu nivell d'audiència i professionalitat el conjunt d'emissores que emeten en el marc de COM-RADIO.

Pel que fa a les televisions locals, a finals de 1996 hi havia a Catalunya 113 emissores de televisió local que emeten en català la pràctica totalitat dels programes de producció pròpia i algunes pel·lícules.² Destaca per la importància de la seva àrea d'influència la televisió de l'Ajuntament de Barcelona BTV. No hi ha, ara per ara, dades referents al temps d'emissió de les televisions locals, si bé en general emeten poques hores. L'audiència conjunta de totes elles va ser, en mitjana anual, del 0,8% l'any 1997.

2.3 Les emissions en català de RTVE a Catalunya

Les dues cadenes de Ràdio Televisió Espanyola emeten diàriament alguns dels programes en desconnexió per Catalunya en llengua catalana. La franja horària en català és irregular, per bé que com a mitjana són en català uns quaranta-cinc minuts diaris els de la primera cadena i una mica més d'una hora diària els de la segona, amb un cert increment segons els dies i la temporada.

3. Les emissores de radiodifusió privada

3.1 La nova normativa i l'avenç del català

La presència de la llengua catalana a la ràdio privada havia estat escassa en els programes de gran audiència. Segons un estudi publicat l'any 1997, l'any 1996 el conjunt d'emissores generalistes, incloses Catalunya Ràdio i Ràdio 4, programava en català el 30% del temps d'emissió i, si només es tenien en compte les emissores comercials, el percentatge superava de molt poc el 10%. L'article 26 de la Llei de política lingüística estableix quotes d'emissió per a les emissores de radiodifusió de concessió atorgada per la Generalitat, de manera que han de garantir que com a mínim el cinquanta per cent del temps d'emissió sigui en llengua catalana. També estableix que el Govern ha d'incloure

² Anuari de la informació de Catalunya 1997-1998. Centre Internacional de Premsa de Barcelona.

l'ús del català en percentatges superiors als mínims establerts com un dels criteris en l'adjudicació de concessions.

Aquestes previsions van ser incorporades al Decret 269/1998, de 21 d'octubre, del règim jurídic de les concessions per a la prestació del servei de radiodifusió sonora en ones mètriques amb modulació de freqüència per a emissores comercials. Aquest Decret preveu que l'ús del català ha de ser distribuït en totes les franges horàries (article 6.6) i permet que les emissores que a l'entrada en vigor de la normativa formaven part de cadenes d'abast estatal puguin excloure de l'obligació d'emetre en català fins a un màxim de sis hores consecutives, que no computen per a l'establiment de la base del càlcul de la quota. L'obligació d'emetre almenys el 50% del temps d'emissió en català només és efectiva per a les emissores de nova concessió i a les quals es renovi la que ja tenien, tot i que les disposicions transitòries preveuen casos especials. La Resolució del director general de Radiodifusió i Televisió de 23 de juny de 1999 estableix les franges horàries en les quals cal mantenir la proporció mínima del 50% en català i distingeix les de matinada, matí, migdia, tarda i nit.

A l'empara d'aquesta normativa, l'any 1999 s'ha convocat un concurs per a la concessió de freqüències d'emissores de freqüència modulada. Un cop feta la concessió corresponent, l'evolució de l'ús del català en aquestes emissores a Catalunya entre 1998 i 1999 ha estat la següent:

Taula 30. Programació en català a la ràdio privada. 1998-1999

Percentatge de programació en català Emissores comercials	1998 emissores	1998 percentatge	1999 emissores	1999 percentatge
100%	28	39,4	47	54,0
Entre el 50% i el 99%	10	14,1	15	17,2
Total més del 50%	38	53,5	62	71,2
Menys del 50%	33	46,5	25	28,8
Total emissores	71	100%	87	100%

El canvi del panorama radiofònic a Catalunya, pel que fa a la llengua, serà perceptible sobretot a partir de l'octubre del 2000 en què començaran a emetre les emissores de nova concessió. Cal remarcar que emetran dues cadenes privades amb voluntat de competir, en català, tant amb les emissores de la CCRTV com amb les grans cadenes privades estatals (COPE, SER, Onda Cero). Es tracta d'ONA CATALANA i de RAC 1 del GRUP GODÓ.

3.2 El conveni amb l'Associació Catalana de Radiodifusió Privada

A banda del marc estrictament normatiu, els departaments de Cultura i de la Presidència han col·laborat amb l'Associació Catalana de Radiodifusió Privada en el marc del conveni signat el 21 de setembre de 1998 per al foment de l'ús del català i de la presència de la música cantada en català en les emissions de les emissores d'aquesta Associació. Aquest conveni preveia l'emissió en català d'almenys el cinquanta per cent del temps d'emissió de les ràdios associades de manera anticipada a les previsions de la Llei i un compromís de fomentar de manera clara l'emissió de música cantada en català. Per millorar la correcció lingüística dels professionals de les emissores de ràdio el conveni preveu, també, l'establiment d'un servei lingüístic específic.

Al cap d'un any d'aplicació del conveni l'Associació Catalana de Radiodifusió Privada estimava que hi havia una tendència clara a l'increment de l'ús del català. Un dels exponents més clars és Ràdio Club 25, una emissora amb més de 200.000 oients, que ha passat d'emetre el 100% en castellà el 1998 a incorporar cada vegada més el català. També es constata un avenç significatiu del català a les emissions d'Onda Rambla, una de les emissores privades de més audiència a Catalunya.

Pel que fa al servei lingüístic col·lectiu, que rep un suport econòmic de 3.500.000 pessetes de les direccions generals de Radiodifusió i Televisió i de Política Lingüística, ha estat organitzat per mitjà d'una empresa externa que dóna assessorament i formació en línia a totes les emissores. És previst de renovar el conveni per a l'any 2000-2001.

VII. LA PREMSA ESCRITA

1. Evolució del mercat dels diaris

Actualment s'editen a Catalunya un total de catorze diaris, dos dels quals amb doble edició. Cinc són exclusivament en català: *Avui*, *El Punt*, *Regió 7*, *El 9 Nou-Vallès Occidental* i *Diari de Girona*. Dos tenen doble versió en castellà i en català: *El Periódico* i *Segre*. Altres set són exclusivament en castellà: *La Vanguardia*, *Diari de Sabadell*, *Diari de Terrassa*, *Diari de Tarragona*, *La Mañana* i els esportius *El Mundo Deportivo* i *Sport*, aquests darrers amb edició especial per a Catalunya, atès que es difonen a tot l'Estat. A més, tenen edició especial per a Catalunya sis diaris d'abast espanyol *ABC*, *El Mundo del Siglo XXI*, *El País*, *As*, *Marca* y *Expansión*, tots en castellà. Per capçaleres, doncs, són en català el 43,7% dels diaris editats a Catalunya i el 31,8% dels que s'hi distribueixen.

La difusió d'exemplars a Catalunya de tots aquests diaris (d'informació general d'abast espanyol, català i comarcal i els d'informació esportiva o econòmica) va ser l'any 1998, últim any controlat fins al moment per l'Oficina de Justificació de la Difusió (OJD) de 783.831 exemplars. 157.919, el 20,1%, van ser en català. El 1996, últim any complet abans de l'aparició de les dobles edicions de *Segre* i *El Periódico*, el consum de premsa en català representava el 9,2% del total (70.831 exemplars sobre un total de 767.962). En els dos darrers anys hi ha hagut, per tant, un canvi considerable en el panorama de la premsa en català.

Si es té en compte només la premsa diària d'informació general d'àmbit nacional català, la seva difusió ha tingut en els darrers anys l'evolució següent:

Taula 31. Evolució de la premsa diària d'àmbit nacional català

Diari	1996	1997	1998	1999
Avui	37.290	34.156	34.027	-
El Periódico/català			83.416	-
El Periódico/castellà	210.793	207.772	124.654	-
La Vanguardia	196.807	210.012	212.202	-
% català/total	8,4%		25,8%	-

Pel que fa al nombre de diaris en català, l'única novetat a destacar de l'any 1999 és que a la tardor *El Punt* va iniciar una nova edició local a Rubí que se suma a les que té a les comarques gironines, les tarragonines, el Maresme i el Nord del Barcelonès.

2. La premsa comarcal i local

Pel que fa a les 9 capçaleres de diaris locals (4 en català, 4 en castellà i 1 amb doble edició), el 1998 van tenir una difusió diària conjunta de 83.735 exemplars, dels quals 44.089 (el 52,6%) corresponen a diaris en català. L'any 1996, últim en què *Segre* va aparèixer només en castellà, la difusió total va ser de 78.881, dels quals 34.681 (el 45%) en català. En només dos anys hi ha hagut un increment de més de 7,5 punts d'exemplars

venuts en català, tot i que en conjunt el nombre d'exemplars venuts també ha augmentat.

Taula 32. Evolució de la premsa diària local

DIARI	1996	1997	1998	1999
<i>Diari de Girona</i>	5.448	6.006	6.163	6.675
<i>El Punt</i>	18.572	20.950	21.724	22.959
<i>Regió 7</i>	8.556	8.596	9.070	9.252
<i>El 9 Nou Vallès Oc.</i>	2.105	2.110	2.116	2.229
<i>Segre (en català)</i>			5.016	
<i>Segre (en castellà)</i>	12.564	12.722	8.290	
<i>La Mañana</i>	6.331	6.268	6.143	
<i>Diari de Sabadell</i>	6.582	6.262	6.256	6.123
<i>Diari de Tarragona</i>	13.126	13.088	13.653	13.838
<i>Diari de Terrassa</i>	5.597	5.483	5.304	5.362

Quant als setmanaris locals i comarcals (sense comptar la premsa gratuïta), el 1999 hi havia a Catalunya una trentena de títols, amb una difusió total de 80.000 exemplars, gairebé tots en català. En general, els darrers anys han augmentat lleugerament la seva difusió, cosa que es pot comprovar en els quinze amb control de difusió per l'OJD.

Taula 33. Evolució de la premsa setmanal local i comarcal

SETMANARI	MUNICIPI	1996	1997	1998	1999
<i>L'Alt Empordà</i>	Figueres	2.483	2.740	3.110	3.379
<i>Àncora</i>	St Feliu de Guíxols	1.081	1.127	1.153	1.181
<i>La comarca d'Olot</i>	Olot	3.039	3.153	3.213	3.367
<i>Diari de Vilanova</i>	Vilanova i la Geltrú	5.508	5.848	5.953	5.939
<i>L'Eco de Sitges</i>	Sitges	2.115	2.024	1.591	1.772
<i>Forja</i>	Castellar del Vallès	1.144	1.129	1.161	1.144
<i>Hora Nova</i>	Figueres	2.368	2.369	2.346	2.315
<i>El 9 Nou-Osona</i>	Vic	9.104	9.230	9.252	9.326
<i>El 9 Nou-Vallès Oriental</i>	Granollers	4.005	4.162	3.945	4.257
<i>Nova Tàrraga</i>	Tàrraga	1.346	1.347	1.359	1.366
<i>Rubricata</i>	Rubí	925	836	753	-
<i>Montbui</i>	Caldes de Montbui	903	874	848	864
<i>El 3 de Vuit</i>	Vilafranca del Penedès	6.117	6.009	6.007	6.035
<i>La Veu de l'Anoia</i>	Igualada	4.766	4.741	4.816	5.240
<i>Vida</i>	Igualada	733	856	866	1.011

El panorama es completa amb unes 150 publicacions d'altra periodicitat, també majoritàriament en català.

3. La premsa periòdica no diària d'abast nacional

La premsa no diària d'abast nacional (sense comptar la gratuïta) constitueix el segment del mercat de premsa que té encara avui més dificultats per competir en llengua

catalana davant l'enorme volum d'oferta de publicacions en castellà dels temes més diversos orientada a tot el mercat espanyol o fins i tot llatinoamericà.

Les xifres de difusió de les poques revistes en català -sense comptar la premsa gratuïta- que disposen de control d'OJD permeten fer una lectura positiva en comparació amb revistes en castellà comparables (no iguals, però). *Descobrir Catalunya* va tenir una difusió de 20.805 exemplars (abril 98-març 99); *Cavall Fort*, una difusió de 15.215 exemplars (febrer 98-gener 99) i *La Revista dels Súpers*, una difusió de 31.069 exemplars (octubre 98-març 99).

Cinc setmanaris d'especialitats diverses (entre els quals hi ha *El Temps* i *Dossier Econòmic*) i més de vuitanta revistes de periodicitat entre quinzenal i semestral formen l'oferta en català de premsa no diària d'abast nacional per al públic en general. A poc a poc, el ventall de temes tractats per aquestes publicacions s'ha anat ampliant, tot i que encara hi ha moltes especialitzats sense oferta en català.

En aquest segment de premsa cal esmentar que al llarg de 1999, amb el suport econòmic de la Generalitat, l'Associació de Publicacions Periòdiques en Català ha organitzat la Mostra de Revistes en Català, que ha portat una exposició fira de totes les publicacions associades (prop d'un centenar d'arreu del domini lingüístic) a deu municipis de tot l'àmbit lingüístic català, començant per Vilanova i la Geltrú, on fou inaugurada el 23 d'abril, i acabant a Tortosa. L'exposició permet a l'Associació captar subscriptors per a les revistes associades i fer-se conèixer a la societat.

4. El suport de la Generalitat

D'acord amb l'article 27.2 de la Llei de política lingüística i en el marc de l'Ordre de 3 de febrer de 1999 que en fa l'aplicació concreta per a enguany, el Departament de Cultura ha fet pública la convocatòria de concurs públic per a la concessió d'ajuts a la premsa escrita en català corresponents a 1999, com a resultat de la qual es van atorgar ajuts a 243 publicacions periòdiques, per un import total de 629.034.938 PTA, a més de 14.282.962 pessetes per a institucions relacionades amb la premsa.

El detall d'ajuts concedits a l'empara d'aquesta convocatòria, de la qual han estat beneficiàries 249 capçaleres, és, en pessetes, el següent:

Taula 34. Ajuts a la premsa escrita en català. 1999

	Edició	Projectes
Diaris	353.086.980	131.655.911
Setmanaris	48.490.101	2.000.000
Revistes nacionals	60.699.597	2.650.500
Revistes locals	30.451.849	-

5. Les agències de notícies

Durant l'any 1999 s'ha continuat donant suport a les agències de notícies EFE i Europa Press per facilitar els seus respectius serveis de notícies en llengua catalana, d'acord amb els convenis signats amb les esmentades agències l'estiu de 1997, que representen una aportació conjunta, per al període 1997-1999, de 29.000.000 de pessetes. Cal remarcar que més del 85% dels clients de l'Agència EFE a Catalunya han optat lliurement per rebre el servei en català i que el nombre de notícies que ha servit diàriament en català ha assolit una mitjana de 125, tot superant la de 85 que s'havia convingut

Pel que fa a l'agència Europa Press ha continuat servint en català prop d'un centenar de notícies diàries, de diversos àmbits i ha establert un conveni amb el diari electrònic *Vilaweb*, presentat públicament al Palau de la Generalitat el 26 de febrer, per raó del qual aquest darrer edita totes les notícies servides en català per l'esmentada agència.

Finalment, durant l'any 1999 s'ha posat en funcionament l'Agència Catalana de Notícies, de l'empresa Intracatalònia, que també ha rebut el suport institucional i que serveix, exclusivament en català i sempre per Internet, notícies d'àmbit català i, sobretot, d'àmbit comarcal. Aquesta agència serveix aproximadament unes 200 notícies diàries, comptades les segmentacions comarcals que corresponen.

VIII. EL LLIBRE EN CATALÀ

1. El llibre a Catalunya i l'edició en català

La producció i l'edició de llibres constitueix un sector important en el marc de la indústria cultural de Catalunya. Té una llarga tradició que neix en el mateix moment en què apareix l'impremta ja que des de 1473 hi ha impressors actius a Catalunya. Precisament durant l'any 1999 s'han celebrat els cinc-cents anys de l'editorial de l'Abadia de Montserrat, la més antiga d'Europa en actiu. Per aquest motiu, el Museu d'Història de Catalunya ha organitzat una exposició que ha estat visitada pel públic entre els mesos d'abril i setembre.

L'any 1998, el darrer amb dades oficials, la indústria editorial catalana representava, en relació amb el conjunt de l'Estat, el 33,2% del nombre d'editorials (amb 307 firmes agremiades), el 37,7% del nombre de títols editats (amb 22.780 títols) i, amb 270.772 milions de pessetes de facturació, el 58% de la de tot l'Estat.

L'edició del llibre en català només és una part d'aquesta producció. La dimensió del mercat, la situació sociolingüística del país i la competència comercial del llibre en castellà comporta que els tiratges de les edicions catalanes siguin sempre inferiors a les castellanes i, per tant, un notable increment de preu final del producte i una perniciosa reducció de les expectatives de benefici empresarial de l'editor en català. L'edició en català acusa encara mancances greus en diverses matèries com són les de ciències polítiques i econòmiques, gestió d'empreses, dret i administració pública, ciències naturals i mèdiques i tecnologia, a les quals s'ha sumat de manera alarmant el llibre sobre informàtica. Així doncs, segons dades del Gremi d'Editors de Catalunya, el llibre en català només significa el 9% dels exemplars produïts i el 8% de la facturació total espanyola.

Malgrat aquests factors negatius, el nombre de títols editats en català segueix creixent i l'any 1998 va arribar, segons dades del registre de l'ISBN a 7.306, 462 més que els 6.844 editats l'any 1997, xifra que representa el 12,1% del total de registres atorgats a Espanya. Aquest creixement s'ha mantingut en els darrers anys d'una manera sostinguda, tal com resulta del quadre següent, que inclou les edicions en català realitzades no només a Catalunya, sinó també als altres territoris de l'Estat espanyol.

Taula 35. Nombre d'ISBN en català

ANY	1994	1995	1996	1997	1998
NOMBRE D'ISBN	5.281	5.793	6.061	6.844	7.306

2. El suport de la Generalitat

2.1 Els suport genèric

El suport de la Generalitat al llibre en català es basa en un sistema indirecte. El sistema educatiu, on el català és llengua vehicular i d'aprenentatge, comporta l'edició en català dels llibres de text no universitaris i, a més, pel fet d'estendre el coneixement escrit de la llengua, eixampla el mercat potencial de lectors. D'una manera més específica, l'article 28 de la Llei de política lingüística estableix que la Generalitat ha de fomentar l'edició, la distribució i la difusió de llibres en català, cosa que el Departament de Cultura fa, bàsicament, per mitjà del suport genèric a l'edició en català que estableix, avui, l'Ordre de 5 de desembre de 1994, per la qual s'aproven les bases que han de regir la concessió d'ajuts a la producció editorial en català i en aranès.

El suport genèric preveu l'adquisició, per part del Departament de Cultura i amb un 50% de descompte, d'entre 150 i 300 exemplars de cada llibre publicat en català i d'entre 50 i 200 exemplars de partitures de compositors catalans, en una escala inversament proporcional al preu de venda, que no pot superar les 5.000 pessetes, IVA exclòs.

Les obres que opten al suport han de complir també les següents condicions: els tiratges han d'oscil·lar entre els 1.100 i els 3.500 exemplars a la venda (entre els 350 i els 2.000 en el cas de les partitures), l'obra ha de tenir una extensió mínima determinada, ha de ser una primera edició o una reedició d'un llibre publicat fa més de 20 anys (més de deu per a les partitures) i, en els casos de traducció, la versió catalana ha de ser anterior o simultània a la castellana. A més, un mínim de 600 exemplars de cada llibre (o 150 partitures) han de comercialitzar-se mitjançant les llibreries. Pel que fa a l'aranès, l'ordre preveu la compra amb un 25% de descompte sobre el preu de venda d'entre 100 i 200 exemplars, per a una escala de preus no superior a les 6.000 pessetes, i tiratges mínims de 500 i màxims de 2.000 exemplars. S'exclouen dels ajuts, entre d'altres, els llibres d'ensenyament, de bibliòfil i els publicats per institucions públiques o privades, per empreses no editorials o per associacions, fundacions o altres entitats, amb finalitat de lucre o sense.

Durant l'any 1999 el Departament de Cultura va aprovar l'aportació d'un total de 253.707.246 pessetes a la producció editorial en català i aranès pel procediment del suport genèric. Els ajuts van beneficiar 1.249 obres, de les quals 1.203 són llibres i 46, partitures. Dels 253,7 milions aportats, 163.237.048 pessetes van anar a càrrec del pressupost de 1999 i els 90.470.198 pessetes restants al d'enguany, amb un creixement del 7,7% en relació amb la quantitat concedida el 1998, que ha comportat també el creixement en un 4,8% del nombre de títols publicats amb el suport genèric. El total d'exemplars adquirits pel Departament de Cultura l'any 1999, en aplicació de la normativa del suport genèric, va ser de 323.700, que supera en el 21% el total de 1998 (254.700 exemplars). El tiratge global dels 1.249 títols publicats va ser de 2.777.500 exemplars, també amb un augment considerable, en aquest cas del 14%, en relació amb els 2.433.447 exemplars publicats el 1998 amb suport genèric.

El nombre d'editorials que han rebut ajuts a l'edició per la via del suport genèric durant l'any 1999 ha estat de 61. Destaquen Enciclopèdia Catalana, amb 119 títols; seguida de

Columna Edicions, amb 116, i Publicacions de l'Abadia de Montserrat, amb 100 títols. A continuació, i entre les editorials amb més de 25 obres amb suport, figuren: Edicions 62 (91 títols), La Galera (63), Empúries (60), Arts Gràfiques Bobalà (49), Edicions Beascoa (48), Cruïlla (48), La Magrana (48), CEAC (46), Edicions Baula (30) i Quaderns Crema (30). L'any 1998, les editorials amb més obres amb suport van ser: Publicacions de l'Abadia de Montserrat (103), Columna (102) i Edicions 62 (amb 77 títols).

2.2 Altres suports al llibre

Si bé el suport genèric és l'ajut bàsic a la producció editorial en català, no és l'únic existent per part del Govern. El Departament de Cultura també va destinar l'any passat 29.200.000 pessetes en ajuts a edicions en llengua catalana d'especial interès cultural segons l'Ordre de 20 de gener de 1998. Pel que fa al Llibre de text universitari, cal remarcar que des de fa anys s'atorguen ajuts de manera coordinada entre el Departament de Cultura i el Comissionat per a Universitats i Recerca i enguany s'hi ha incorporat el Departament de Justícia, segons l'Ordre del Departament de la Presidència de 14 d'abril de 1999, per mitjà de la qual s'han concedit ajuts per un import de 30.000.000 de pessetes.

Finalment, el Departament de Cultura ha fet una aportació de 209 milions de pessetes a la Institució de les Lletres Catalanes, que orienta les seves iniciatives sobretot al foment i la difusió de la creació literària en català i als ajuts per a la traducció d'obres catalanes a d'altres llengües (21 ajuts concedits l'any 1999) o d'obres escrites en d'altres llengües al català (36 ajuts el 1999).

3. Els productes multimèdia

Un dels principals reptes que afronta avui la llengua catalana és el de la seva incorporació als nous suports que les tecnologies de la societat de la informació propicien i, en aquest sentit, és un dels objectius que fa explícits l'article 29 de la Llei de política lingüística.

Això no obstant, les dificultats de l'edició del llibre en català (mercat relativament reduït, fortíssima competència del mercat en castellà, especialització dels productes) afecten també les edicions multimèdia que no compten encara amb un suport institucional específic.

Ara per ara el nombre de títols disponibles en català és inferior a 40. Cal destacar els comercialitzats per Zeta Multimèdia (*Com funcionen les coses*, *El cos humà*, *Pingu*), Barcelona Multimèdia (els Otijs, els contes populars o els clàssics), Cromosoma (*Les tres bessones*), Cibal (les sèries de *Pipo*) i Enciclopèdia Catalana. Algunes obres de referència de Planeta disposen de versió catalana.

En aquest camp, l'any 1999 s'ha col·laborat amb *Zeta Multimèdia* per mitjà d'una actuació coordinada dels departaments d'Ensenyament i Cultura. Fruit d'aquesta col·laboració han aparegut en català *Enciclopèdia de la Ciència 2.0* i *Enciclopèdia de la Naturalesa 2.0*. D'altra banda, des de la Direcció General de Política Lingüística s'ha donat suport a l'empresa *Barcelona Multimèdia* per a l'elaboració del producte *L'illa del tresor* i per a la

promoció dels *Otijocs*. Cal destacar el treball d'aquesta empresa, que produeix jocs formatius d'alta qualitat: alguns basats en traducció i localització de productes estrangers (*La volta al món en vuitata dies*, *L'illa del tresor*, *La cabana d'oncle Albert*) i d'altres de producció pròpia.

IX. LA CINEMATOGRAFIA

1. El sector del cinema a Catalunya

Catalunya és el primer mercat cinematogràfic d'Europa en la relació d'espectadors per habitant, que amb 4,4 duplica la mitjana europea, situada en 2 espectadors per habitant. En xifres absolutes, el 1998 va ser el sisè mercat europeu en nombre d'espectadors, ja que va arribar als 26.743.855, i el desè en recaptació, que va ser de més de 18.000 milions de pessetes, per damunt dels Països Baixos, Àustria, Dinamarca, Grècia, Finlàndia o Portugal. El mercat català del cinema és el primer de l'Estat espanyol i representa gairebé el 25% pel que fa a recaptació i el 22% pel que fa a espectadors, que l'any 1998 va arribar al 23,8%.

Al final de 1999 s'ha constatat un nou increment d'aquest mercat en tots els paràmetres: el de pantalles actives, que és de 640 (53 més que al final de 1998 i 132 més que a finals de 1997), el d'espectadors, que ha arribat als 28.371.110 (un 6,08% més que el 1998), i el de la recaptació, que ha estat de 19.791.008.671 pessetes amb un increment del 9,44% respecte de l'any 1998.

Malgrat això, l'oferta en llengua catalana ha estat sempre escassa. El 1997, el 7,3% dels títols exhibits, el 2,3% de les còpies distribuïdes i només l'1,8% dels espectadors. Les xifres de 1998 van ser més baixes: només un 1,4% d'espectadors. El 1999 el nombre d'espectadors ha augmentat i ha arribat a 602.143, suma de 125.630 en versió original i 476.513 en versió doblada, cosa que representa el 2,12 % sobre el total.

Taula 36. Espectadors de cinema a Catalunya, segons la llengua de la versió

Llengua	1996		1997		1998		1999	
	espectadors	%	espectadors	%	Espectadors	%	Espectadors	%
Català	425.130	1,8	434.721	1,8	375.148	1,4	602.143	2,1
Castellà	21.664.263	91,6	21.743.176	91,9	24.851.078	93,0	26.397.855	92,6
Altres llengües	1.509.048	6,6	1.481.448	6,3	1.499.996	5,6	1.498.419	5,3
TOTAL	23.658.969	100	23.659.345	100	26.726.222	100	28.371.110	100

2. El Decret 237/1998, de 8 de setembre, i el foment de l'oferta doblada al català

2.1 Una mesura de pressió per a circumstàncies excepcionals

Al llarg de l'any 1999 ha estat obert un procés de negociació per a l'aplicació del Decret 237/1998, de 8 de setembre, de mesures de foment de l'oferta cinematogràfica doblada i subtitulada en català. Aquest Decret fou aprovat com una mesura de pressió amb l'objectiu d'introduir un canvi significatiu en el mercat cinematogràfic català, endèmicament mancat de productes en llengua catalana i servit essencialment amb productes doblats al castellà.

A partir de 1989, la Generalitat va oferir línies d'ajuts a les distribuïdores que volguessin doblar al català. Els ajuts comprenien la totalitat de les despeses de doblatge, les de copiatge i una participació en les despeses de promoció i publicitat. D'altra banda, a partir de 1994, i a causa del que disposava la Llei 17/1994, de 8 de juny, de protecció i foment de la cinematografia, les companyies que, a més de doblar al castellà pel·lícules de producció europea ho feien a una altra llengua oficial a l'Estat (a la pràctica, al català) gaudien de beneficis per obtenir llicències de doblatge al castellà de productes no comunitaris.

Malgrat aquests ajuts i beneficis i que la Direcció General de Política Lingüística va fer sovint una tasca de petició i captació de sol·licituds de subvenció per a doblatges al català, entre 1992 i 1998 (ambdós inclosos) només van ser doblades al català 97 pel·lícules.

D'aquestes, 38 corresponen a la distribuïdora catalana Lauren Films i 11 a l'associació sense ànim de lucre Cavall Fort-Drac Màgic-Rialles. Només 24 han estat distribuïdes per alguna de les cinc companyies americanes que operen a Espanya: 11, i totes de producció comunitària, de la United International Pictures, 7 de Buena Vista International Spain, 3 de Columbia i 3 d'Hispano Foxfilms, amb el benentès que la mitjana de còpia distribuïda per producte doblat no arriba a cinc i que la seva exhibició s'ha fet sempre en sales secundàries.

Les raons adduïdes per les companyies distribuïdores per mantenir de manera reiterada la negativa a doblar han estat que el mercat català pot ser servit en castellà perquè tothom l'entén, i servir-lo simultàniament en dues llengües comporta un augment de costos i sobretot una complicació de l'operativa de distribució. A més, hi ha el temor que si es dobla al català caldrà doblar més endavant a d'altres llengües europees, i s'afirma que no hi ha raons de mercat que justifiquin el doblatge, atès que les pel·lícules doblades al català no tenen èxit de públic.

2.2 Un diàleg finalment possible

La publicació del Decret 237/1998, de 8 de setembre, una de les poques normes de regulació de doblatge per a gran pantalla a tot el món, va comportar que l'interès per la situació del mercat de Catalunya i, en conseqüència, la capacitat de decisió sobre el fet de doblar o no al català, sobrepassés els límits de l'Estat espanyol en què sempre s'havia mogut. Això va propiciar l'inici de contactes per negociar al més alt nivell la qüestió del doblatge de pel·lícules americanes al català.

Després d'uns primers contactes, el 29 de gener de 1999 va tenir lloc a Washington una entrevista entre el president de la Motion Picture Association (MPA), Jack Valenti, i el conseller de Cultura, Joan M. Pujals. Les dues parts van coincidir en la necessitat d'obrir un procés de diàleg entre la Generalitat i FEDICINE (Federación de Distribuidores Cinematográficos) per tal de garantir una presència significativa de la llengua catalana a l'oferta cinematogràfica i trobar una sortida a la situació que provocava, d'una banda, la negativa al doblatge al català i, de l'altra, l'existència d'una normativa sobre doblatge.

A partir d'aquesta entrevista, FEDICINE i el Departament de Cultura van obrir un procés de negociació i, per tal de facilitar-lo, el dia 9 de març el Govern de la

Generalitat va aprovar el Decret 54/1999, pel qual es modifica la disposició final del Decret 237/1998, i n'ajorna l'entrada en vigor, que es preveia el 17 de març, fins al dia 31 de juliol.

Entre el 12 de març i el 23 de juliol es van mantenir contactes i entrevistes formals entre la Generalitat, FEDICINE, el president de l'MPA i alts directius d'aquesta organització a Europa i els directius de les companyies distribuïdores a Espanya. A partir d'aquests contactes ha quedat oberta una via de solució que, a grans trets, hauria de consistir en la incorporació del català a la política de doblatges de les companyies d'una manera sistemàtica i habitual (no esporàdica i sempre prèvia petició de la Generalitat, com fins ara), si bé concretada en un nombre limitat de títols. Les versions catalanes d'aquests títols serien distribuïdes de manera significativa i progressivament equiparable a les versions castellanes. Pel que fa als costos, la solució hauria de comportar la participació inicial de la Generalitat en una part dels costos de doblatge i de copiatge en els termes establerts des de 1989, que més endavant haurien de ser modificats d'acord amb l'evolució del mercat. Per fer possible l'acceptació pràctica d'aquest principi d'acord per cada una de les companyies, el 27 de juliol el Govern va ajornar novament l'entrada en vigor del Decret 237/1998 fins al dia 1 de juny de 2000. El mes de setembre, tres de les cinc companyies de l'MPA que operen a Espanya (UIP, Buenavista i Fox) van comunicar la decisió unilateral d'iniciar el doblatge d'algunes pel·lícules mentre i Lauren Films va comunicar que continuava la seva política de doblar al català alguns dels títols que distribueix.

Com a conseqüència d'aquest procés, el 29 d'octubre es va estrenar *Agnes Browne*, distribuïda per Lauren Films amb l'assistència del President de la Generalitat, Jordi Pujol, i el mateix dia la pel·lícula infantil *Rudolph*, de Filmax. El 26 de novembre es va estrenar *Tarzan*, de Buenavista, el 3 de desembre *Amb el món no n'hi ha prou*, d'UIP (amb l'assistència del nou conseller de Cultura, Jordi Vilajoana), i el 17 de desembre, *Música del cor*, de Lauren Films. Aquestes cinc pel·lícules, de les quals en conjunt se n'han posat en circulació 45 còpies, han aconseguit en només dos mesos més de 200.000 espectadors i es dona la circumstància que *Agnes Browne* va tenir més èxit en llengua catalana que en castellana. En concret, entre el 29 d'octubre i el 2 de desembre, van veure la pel·lícula 14.819 persones en català i 19.054 en castellà,¹ amb el benentès que es distribuïen 9 còpies en català i 14 en castellà, amb la qual cosa la mitjana d'espectadors per còpia en català va ser més alta que en castellà.

3. Les subvencions al doblatge i la subtitulació en català

Durant l'any 1999 s'ha mantingut la línia de subvenció al doblatge o al copiatge de pel·lícules al català, amb un import total de 53.886.000 pessetes. Les produccions doblades que han rebut el suport del Departament de Cultura han estat *La fletxa blava*, de Cromosoma; *La vida és bella*, *The Faculty*, *Agnes Browne*, *Música del cor* i *Segrestant la senyoreta Tingle*, de Lauren Films; *Tarzan*, de Buenavista; *Rugrats* i *Amb el món no n'hi ha prou*, d'UIP, i *Rudolph*, de Filmax. Cal destacar que *La vida és bella* ha aconseguit un total de 183.779 espectadors en català, amb la qual cosa s'ha

¹ Segons comunicació escrita de la distribuïdora.

convertit en la pel·lícula d'imatge real doblada al català més vista, i que *Tarzan* va ser vista en català per 108.231 espectadors entre el 26 de novembre i el 30 de desembre.

En aquest mateix sentit, i a l'empara de l'article 28.1.c) de la Llei de política lingüística, s'ha dictat l'Ordre de 20 de desembre de 1999, per la qual s'aproven les bases que han de regir la concessió de subvencions per a iniciatives destinades a augmentar les estrenes comercials de llargmetratges doblats i o subtitulats en llengua catalana. Aquesta Ordre substitueix les de 21 d'abril i 12 de setembre de 1997. Les principals novetats de les bases ara aprovades consisteixen en l'augment del nombre mínim de còpies que cal distribuir en català per poder optar a la subvenció, que passa de 6 a 8, i al fet que a diferència de la normativa anterior, en la qual es donava preferència per a la concessió de les subvencions a les pel·lícules no comunitàries, d'ara endavant serà indiferent el país de producció de la pel·lícula. En canvi, es manté la triple línia d'ajuts prevista des de l'any 1989, que permet subvencionar les despeses de doblatge al català i de copiatge, les de subtitulació al català i copiatge i les de promoció. També es manté la necessitat que les pel·lícules que reben les subvencions s'estrenin en català exclusivament o simultàniament amb la versió castellana a la mateixa ciutat i que la versió doblada al català s'ha de distribuir a un mínim de vuit pantalles a tot Catalunya, situades en poblacions de no menys de 45.000 habitants o en capitals de comarca i, en qualsevol cas, a Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona o Reus. S'exceptuen, però, d'aquest requisit les pel·lícules de producció europea adreçades especialment al públic infantil que es distribueixin doblades exclusivament a la llengua catalana.

4. La promoció de les produccions catalanes

4.1 Increment dels ajuts i canvi en la normativa

A banda de l'esforç pressupostari i de diàleg amb les companyies distribuïdores, durant l'any 1999 el Departament de Cultura va atorgar un total de 706.283.620 pessetes en ajuts a la indústria cinematogràfica i a les empreses de televisió. L'import total tramitat durant l'any inclou, com a quantitats més destacades, 57.943.756 pessetes per a llargmetratges cinematogràfics en versió original catalana i 475.519.966 pessetes a empreses de televisió per a llargmetratges televisius i sèries de ficció i animació.

La resta d'ajuts corresponen a suport a nous realitzadors (42 milions), preparació de projectes cinematogràfics (16,3 milions), interessos de crèdits a productores cinematogràfiques (4,3 milions), producció de curtsmetratges (8,1 milions), subvencions a la distribució (4 milions), ajuts al cinema rural i comunitari (15,7 milions), beques per a estades a l'estranger per a professionals del cinema (3,1 milions), associacions i entitats del sector (26,7 milions) i Festival Internacional de Cinema de Catalunya, de Sitges (52,5 milions), que tant la Generalitat com l'Ajuntament de Sitges volen consolidar com a festival de referència.

A més a més dels ajuts directes a la producció cinematogràfica en català, durant l'any 1999 el Govern de la Generalitat, per mitjà de l'Institut Català de Finances, ha obert dues línies de crèdit per al sector audiovisual per un import global màxim de 4.800 milions de pessetes. Es poden acollir a aquestes línies de finançament les empreses amb seu a Catalunya associades a les associacions Barcelona Audiovisual i a l'Associació Catalana de Productors Cinematogràfics i Audiovisuals per a projectes que consisteixen

en llargmetratges, sèries, telefilms, documentals, curtmetratges i doblatges de telefilms.

A banda d'aquests ajuts econòmics el Departament de Cultura ha modificat les bases que regeixen la concessió de les subvencions. Així, l'Ordre de 18 de gener de 1999 fa compatibles els ajuts a les produccions originals catalanes amb l'estrena simultània en llengua castellana, amb la qual cosa s'atén una demanda dels productors que els permet millorar les possibilitats de distribució. Aquesta normativa ha permès l'estrena en català d'alguns títols, com són els ja esmentats *El pianista*, *Goomer*, *La ciutat dels prodigis* i *Els sense nom*.

4.2 Els llargmetratges en català

Els ajuts destinats a llargmetratges cinematogràfics en versió original catalana van contribuir al finançament, entre d'altres, dels títols *Amic/Amat*, de Ventura Pons, produïda per Els Films de la Rambla; *Goomer*, de Sogedasa; *El pianista*, de Massa d'Or, i *Subjúdice* (estrenada l'any 1998) de Sogedasa/Films de l'Orient. A banda d'aquests títols s'han estrenat, amb èxit, *Els sense nom*, *Mones com la Becky* (les dues premiades al Festival de Sitges) i *La ciutat dels prodigis*. Les subvencions a nous realitzadors (uns 42 milions de pessetes) corresponen a *Prenent-te*, de Producciones Kilimanjaro, *Sóc gitana*, de CP de la Imatge, i *L'est de la brúixola*, de Prisma.

Les pel·lícules més vistes en pantalla han estat *Amic/Amat*, amb 42.533 espectadors, *Els sense nom*, amb 25.367 espectadors (63.238 en versió castellana), i la *La ciutat dels prodigis*, amb 13.221 espectadors (40.659 espectadors a la versió castellana). En total, l'exhibició de pel·lícules en versió original catalana ha assolit 125.630 espectadors.

4.3 Les coproduccions amb televisió

Pel que fa als 475,5 milions de pessetes atorgats l'any 1999 a empreses de televisió per a la producció de llargmetratges o sèries de ficció i animació, 245,8 milions corresponen a la convocatòria de 1997; 112,1, a la de 1998 i els 117,5 milions restants, a la de 1999. Entre aquestes últimes es troben les produccions finançades conjuntament amb TV3: *El príncep de Viana*, coproduïda amb Institut de Cinema Català; *Mirall trencat*, de Diagonal TV; *La brigada des fossers*, de Neptuno Films; *L'amor no té edat*, d'Ovideo TV; *El zoo d'en Pitus*, de Bailando con Todos; *Cabell d'àngel*, d'Oberon, i *Una illa en la ciutat*, d'In Vitro Films.

4.4 El pla interdepartamental de l'audiovisual

A banda de l'activitat de foment de la indústria cinematogràfica que ha fet el Departament de Cultura, l'any 1999 s'ha enllestit el Pla interdepartamental de cinema i l'audiovisual encarregat pel Parlament al Govern de Catalunya en la Resolució 633/V, de juny de 1998. Per posar en pràctica les línies estratègiques d'aquest pla el govern es proposa constituir, dins del primer semestre de l'any 2000, un Institut Català de les Indústries Culturals dedicat a donar suport a l'audiovisual i la cinematografia.

Els àmbits d'actuació de l'ICIC seran la indústria audiovisual, les indústries discogràfiques, les indústries de la informació i multimèdia, la indústria editorial i els espectacles en viu. Entre els seus objectius, l'ICIC promourà i donarà suport a la implantació i el desenvolupament de les indústries culturals a Catalunya, incrementant la qualitat dels productes i dels serveis, la seva competitivitat i l'assoliment d'un volum de

producció que doni estabilitat a un dels sectors bàsics per a la cultura i la llengua catalana.

5. El vídeo i el DVD

5.1 El vídeo en català: una crisi de creixement

El mercat del vídeo en català ha experimentat un creixement sostingut amb el suport del Departament de Cultura, que l'any 1993 va iniciar la campanya *Vídeos en català*. Entre 1995 i 1998 han augmentat tant el nombre de títols disponibles al mercat com el nombre d'unitats venudes, si bé s'observa una progressiva especialització en el producte infantil. En aquest camp cal destacar l'èxit sostingut dels episodis de producció catalana *Les tres bessones* que durant l'any 1999 ha posat en el mercat 12 nous títols i els 6 títols d' *Els teletubbies* o els títols de Dream Works, *Antz (Formigues)* i *El príncep d'Egipte* així com la sortida al mercat de la sèrie de televisió d'història de Catalunya en dibuixos explicada per Dragui.

Han augmentat tant els títols disponibles, que han passat de 71 l'any 1995 a 290 l'any 1999, com les unitats venudes.

Taula 37. Unitats de vídeo en català venudes

ANY	1995	1996	1997	1998	1999
UNITATS	17.400	74.700	155.000	200.000	240.000

El 1999 ha vist una crisi de creixement pel que fa a la distribució de les unitats de vídeo, ateses les condicions cada dia més competitives del mercat i el poc interès de les grans companyies per distribuir vídeo en català. Persisteixen les dificultats per accedir a les grans superfícies, els videoclubs i altres canals de gran distribució i Edicions de La Magrana ha constatat una regressió del mercat de llibreria al qual serveix. En canvi cal esmentar tres fets positius: la sortida regular al quiosc dels vídeos de *Les tres bessones* (dels quals, en conjunt, s'han venut durant l'any unes 75.000 unitats) i *Els Teletubbies*, l'assumpció per CIC Vídeo de la distribució directa d'alguns títols que han assolit xifres de venda relativament importants com són *El príncep d'Egipte* (21.000 unitats), *Rugrats* (8.000 unitats) o *Formigues* (6.500 unitats) i l'entrada en el mercat de la distribució per a botigues de joguines, d'informàtica i d'altres especialitats sectorials de l'empresa Unimàgic.

El Departament de Cultura ha continuat la seva política d'ajuts al doblatge, a la masterització en format vídeo de productes doblats i a la promoció. Cal destacar dues actuacions específiques per la seva novetat: el suport al setmanari *El temps* perquè oferís als seus lectors, en tots els punts de venda, algunes unitats de vídeo per a grans, que ha comportat la venda de més de 18.000 còpies; i l'edició, un any més, del catàleg *Vídeos en català*, que enguany s'ha editat conjuntament amb el Govern de les Illes Balears en el marc de l'acord entre els dos governs signat el 18 de desembre a Palma de Mallorca pels consellers de Cultura respectius, Damià Pons i Jordi VilaJoana.

5.2 El català s'introdueix al DVD

Al llarg de l'any 1999 el volum de lectors de DVD a Catalunya ha augmentat de manera considerable, cosa que ha fet créixer el nombre de títols de pel·lícules disponibles en aquest format. Es tracta d'un format que, a banda de la millora d'imatge i de so que permeten els sistemes digitals, possibilita la incorporació de diverses bandes sonores i subtitulades en un mateix producte.

Això obre per a la llengua catalana unes possibilitats extraordinàries per ser present en el mercat sense els problemes de distribució que sempre han afectat tant la cinematografia en gran pantalla com el vídeo. El DVD que incorpora el català a un dels seus canals sonors pot ser distribuït a tots els punts de venda de Catalunya i del mercat de la Unió Europea sense cap cost addicional ni cap dificultat afegida. Per això resulta del tot imprescindible incorporar el català a les bandes d'aquests productes.

Al llarg de l'any 1999 cal destacar l'aposta feta per les dues distribuïdores catalanes, Lauren Films, i SOGEDASA que, amb el suport de la Direcció General de Política Lingüística, han incorporat el català a diversos títols. Són els següents:

Lauren Films, ha incorporat banda doblada al català i, a més, els subtítols en català a la versió original, a *La vida és bella*, *The Faculty*, *Four rooms*, *Obert fins a la matinada*, *El pacient anglès*, *Pulp fiction* i *Jacky Brown*; només la banda doblada al català a *Diari d'un rebel·le*, *Deep Rising*, *Molt de soroll per res*, *Juez Dredd*, *Scream*, *Vigila qui truca*, i *La lletra escarlata*; i només la versió subtitulada a *L'indomable Will Hunting*, *Estudi 54* i *Scream 2*. SOGEDASA ha incorporat la banda sonora en català als productes *Rudolph*, i *Goomer*.

X. LA CANÇÓ I LES ARTS DE L'ESPECTACLE

1. La música cantada en català

La música cantada té una innegable incidència en la difusió de la llengua i en l'establiment de referents col·lectius per a una comunitat. Per això la Llei de política lingüística la té en compte tant en el catàleg d'actuacions a realitzar per al foment directe, a l'article 28, com a l'establiment de mínims d'emissió per part de les emissores de ràdio i televisió, públiques o privades, sotmeses a la dependència de la Generalitat de Catalunya.

En aquest camp, l'any 1999 el Departament de Cultura ha aportat un total de 37.729.000 pessetes en subvencions a la producció, adquisició de còpies i suport a la promoció a un total de 29 produccions discogràfiques, dues més que l'any 1998. Igualment s'han destinat altres 10.000.000 de pessetes en el marc del conveni entre el Departament i la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió per a la producció de 14 videoclips. D'altra banda, el Departament ha donat suport al Mercat de Música Viva de Vic tal com havia fet en els anys precedents.

En un àmbit ben diferent, des del Centre de Cultura Tradicional i Popular de Catalunya s'ha donat suport al moviment coral de Catalunya, per mitjà de les més de 700 corals existents al nostre país.

Pel que fa a l'emissió de cançó catalana a les emissores de ràdio i televisió, cal destacar que, en el marc de l'acord de col·laboració signat entre la Generalitat i l'Associació Catalana de Ràdio Privada, es constata un lleuger increment de la presència de música cantada en català a les emissores, però perduren les circumstàncies que afecten negativament l'emissió de cançó en català com són, entre d'altres, la manca d'un màrqueting que la faci competitiva i la poca entesa entre emissores de ràdio i cases discogràfiques.

2. El teatre i les arts de l'espectacle

En els darrers anys, l'oferta d'espectacles teatrals en català és diversa i abundant, en competència clara però equiparada amb els espectacles en castellà. En aquest sentit, el teatre és, probablement, el sector cultural i de la comunicació en què la llengua catalana té un major grau d'equiparació amb la castellana. És, també, el que té un major grau de producció autòctona i el menys dependent d'inversions foranes.

L'any 1999 es van representar a Catalunya, segons fonts de l'associació empresarial Afecta, 556 espectacles, dels quals 273 van ser-ho en català i 125 en castellà. La resta correspon a espectacles sense text o en d'altres llengües.

Actualment l'activitat teatral a Catalunya es caracteritza per l'equilibri entre l'oferta pública i la privada (aquesta darrera bàsicament a Barcelona) i per un cert equilibri territorial. Això ha estat possible sobretot per una política continuada de suport a les companyies teatrals, a les sales de teatre, a la producció d'espectacles, a l'ajut als

festivals i al suport als ajuntaments que compten amb teatres amb programació estable. Per la suma de tots aquests conceptes, el Departament de Cultura va concedir l'any 1999 un total de 443 milions de pessetes, sense tenir en compte el suport que reben des del Centre de Cultura tradicional i Popular els grups de teatre amateur.

Pel que fa al nombre d'espectadors per llengua, l'any 1999 ha vist una reducció dels espectadors en català amb augment dels espectadors d'espectacles sense text i en castellà, tal com resulta del quadre següent:

Taula 38. Espectadors de teatre, per llengua. 1998-1999

Llengua	1998		1999	
		%		%
Català	1.265.095	53,44	989.610	41,59
Castellà	631.943	26,70	817.935	34,37
Altres	165.748	6,30	154.365	6,49
Sense text	289.554	12,23	416.059	17,48
No especificat	14.651	1,33	1.646	0,07
TOTAL	2.366.991	100	2.379.615	100

La ciutat de Barcelona és el lloc on és més gran el nombre d'espectadors de teatre i també el lloc on hi ha una més gran equiparació dels espectadors en català i en castellà. Segons fonts d'Adecta, l'any passat 760.963 espectadors van assistir a representacions en català i 698.763 van fer-ho en castellà.

XI. LA INFORMÀTICA I EL TRACTAMENT INFORMÀTIC DE LA LLENGUA

1. La resolució 882/V del Parlament de Catalunya

Entre els objectius de la Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística, hi ha el d'adaptar la normativa a les necessitats actuals de la llengua catalana entre les quals figura la seva introducció en el camp de la informàtica i els productes lingüístics que s'integren en les noves tecnologies. L'article 29 de la Llei disposa que el Govern de la Generalitat ha d'afavorir, estimular i fomentar amb mesures adequades la investigació, la producció i la comercialització de tota mena de productes en català relacionats amb les indústries de la llengua i dels programaris informàtics en llengua catalana i la traducció, si escau, d'aquests productes al català.

El 18 de març de 1999 el Parlament va adoptar per unanimitat la Resolució 882/V, sobre la promoció i el foment de la llengua catalana en l'elaboració de productes informàtics, en la qual "constata novament la importància de la informàtica i dels productes d'enginyeria lingüística per al futur de la llengua catalana". L'esmentada Resolució insta el govern a prioritzar les mesures de política lingüística a què fa referència l'article 29 de la Llei 1/1998 en quatre actuacions específiques que tendeixen a:

- Garantir una oferta bàsica i actualitzada en llengua catalana dels sistemes operatius i dels programes de més incidència i penetració en el mercat, inclosos els d'accés a Internet, i també l'ús adequat de la llengua i de la terminologia catalanes en aquests productes.
- Impulsar el desenvolupament dels productes informàtics aplicats a la llengua catalana per poder disposar en el termini més breu possible de sistemes de reconeixement de text, de reconeixement i síntesi de veu i de traducció automàtica i assistida de les llengües principals amb el català com a llengua de partida i de destinació.
- Elaborar una normativa reglamentària de caràcter general que tendeixi a garantir que tots els departaments de la Generalitat, les administracions locals, les altres corporacions públiques de Catalunya utilitzin els sistemes operatius i els programes disponibles en català.
- Procurar la col·laboració de les institucions de govern dels altres territoris que tenen el català com a llengua pròpia.

El Govern i el Parlament de Catalunya coincideixen, doncs, a atribuir prioritat a les mesures de política lingüística que preveu l'article 29 de la Llei. En aquest camp, durant l'any 1999 s'han de destacar la presentació al Parlament, el dia 14 d'abril, del Pla estratègic "Catalunya en xarxa" elaborat pel Comissionat per a la Societat de la Informació; la comercialització del sistema operatiu Windows 98 en català; la contractació i elaboració d'un sistema de reconeixement de parla i d'un altre de traducció automàtica i l'elaboració i difusió de recursos terminològics d'aquest sector d'activitat, que seran tractats en els punt següents.

Pel que fa a la normativa reglamentària de caràcter general, s'ha actuat de manera provisional amb l'aprovació del Decret 225/1999, de 27 de juliol, pel qual s'atribueixen

funcions al Comissionat per a la Societat de la Informació, s'encarrega al Comissionat promoure que el programari i el maquinari informàtics que usi o adquireixi la Generalitat de Catalunya "siguin normalitzats lingüísticament", és a dir, siguin en català i aptes per usar el català, i es deroga el Decret 322/1992, de 23 de desembre, de normalització lingüística dels programaris i maquinaris informàtics.

Pel que fa a la col·laboració de les institucions de govern dels altres territoris que tenen el català com a llengua pròpia, cal esmentar que el Govern de les Illes Balears ha contribuït a la distribució del sistema de reconeixement de parla Free speech amb l'adquisició de 120 llicències.

2. El pla Catalunya en Xarxa

Per donar resposta als reptes que planteja a la societat catalana la gran mutació social que genera l'anomenada *societat de la informació* el Govern de la Generalitat, per Decret 125/1998, de 26 de maig va crear el Comissionat per a la Societat de la Informació. El Comissionat es va proposar l'elaboració d'un pla estratègic, denominat "Catalunya en xarxa" que tenia per objectiu la formació d'un consens en la societat catalana al voltant de la idea que Catalunya pot comptar-se entre les societats més avançades d'Europa en la propera dècada i que és possible estar a primera línia en la societat de la informació. El pla, impulsat conjuntament amb el consorci local Localret es va estructurar en sis àmbits específics (infraestructures, indústria, educació, Administració, sanitat i canvi cultural) i un de transversal (marc per a la societat de la informació). En aquest darrer es van tractar diverses qüestions relacionades amb les oportunitats i els riscos que ofereix la societat de la informació a la llengua catalana.

El pla va incorporar dues iniciatives referents al català:

- El foment de la presència del català a la societat de la informació, que té per objectiu garantir-ne la presència i l'ús a Internet per tal que la llengua pròpia del país es trobi en igualtat de condicions amb les altres llengües del món.
- Garantir la presència de continguts digitals catalans a la xarxa, que té per objectiu garantir tant la presència cultural com l'empresarial o ciutadana a la xarxa en igualtat de condicions respecte a la d'altres cultures o societats.

En relació amb el primer objectiu, el pla proposa algunes accions concretes, com són l'establiment d'un cercador català per accedir als portals públics i privats, l'elaboració d'eines i recursos lingüístics i la difusió de les eines i continguts en català. En relació amb el segon, les accions proposades van ser la digitalització del patrimoni cultural català en el programa denominat Biblioteca digital de Catalunya i l'estímul a la producció de nous continguts.

3. Els sistemes operatius en català

3.1 Windows 98 en català

Durant la segona quinzena de desembre de 1998, gràcies a l'acord entre la Generalitat i l'empresa Microsoft, es va començar a comercialitzar el sistema operatiu Windows 98

en català al mateix preu al majorista que en castellà. Malgrat que hi ha hagut algunes dificultats de distribució imputables a la fase de distribució minorista, la disponibilitat d'aquest producte en català és una contribució important a la difusió del coneixement i de l'ús del català en un dels àmbits més influents de la societat del canvi de segle.

Per facilitar la comercialització del programari, a finals de febrer les principals companyies fabricants de maquinari a Espanya (Compaq, Comelta, Data General, Fujitsu, Hewlett Packard, IBM, Investrónica i Olivetti) van fer públic el seu compromís de posar al mercat, progressivament, els ordinadors amb Windows 98 en català i castellà amb preinstal·lació dual.

L'enquesta sobre la valoració ciutadana de la política lingüística que es va fer el mes de febrer va incloure la pregunta: "La Generalitat ha ajudat econòmicament a fer possible la versió en català del sistema operatiu Windows 98. Ho aprova o ho desaprova?" El 86% dels enquestats ho va aprovar i només el 7,7% ho va desaprovar. Pel que fa a les vendes de llicències, fonts de Microsoft informaven que a mig mes de desembre de 1999 s'havien venut 15.000 llicències en català, cosa que representa més del 5% de les vendes a Catalunya.

Des de l'òptica de política lingüística aquesta actuació ha de ser valorada positivament perquè superar el 5% del mercat en un any en les circumstàncies adverses en què encara es troba la nostra llengua és un resultat moderadament bo. A més, aquesta actuació:

- Contribueix a l'augment del prestigi social de la llengua, que la ciutadania ha de percebre com a apta per a totes les funcions.
- És una aportació a la modernització de la terminologia i el lèxic català.
- Facilita la realització de projectes d'enginyeria lingüística que incorporin el català.
- Afavoreix el prestigi internacional del català que, entrant en aquests sistemes, es distancia d'altres realitats lingüístiques a les quals massa sovint se l'equipara

3.2 El Navegador

A banda de l'acord amb Microsoft per fer possible Windows 98 en català, cal destacar que també és disponible en català el programari d'accés lliure Netscape per iniciativa conjunta d'Enciclopèdia Catalana i l'associació Softcatalà. La darrera versió del Netscape comunicator, la 4.7 ha rebut el suport del Departament d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears.

4. Els productes d'enginyeria lingüística

4.1 El reconeixement de parla: Philips Speech Processing

A través del Comissionat per a la Societat de la Informació s'ha contractat amb l'empresa Philips l'elaboració d'un sistema de reconeixement de parla (Philips Speech Processing, finalment denominat Free speech) que permet dictar a l'ordinador textos en català i, a més, si el sistema operatiu és el Windows 98 en català, mantenir-hi els diàlegs en aquesta llengua. El reconeixedor incorpora catorze llengües o modalitats europees,

entre les quals hi ha la catalana, i el contracte amb Philips preveu que qualsevol millora o nova versió del sistema incorpori el català al mateix temps i en igualtat de condicions que les altres llengües. El Free speech va ser presentat al Palau de la Generalitat el 20 de setembre i estarà al mercat a partir del mes de febrer del 2000.

El Govern, per mitjà del Comissionat, ha destinat a aquest projecte la quantitat de 62.292.000 de pessetes, de les quals 12.180.000 corresponen a l'adquisició de determinats recursos lingüístics als grups de recerca de les universitats Politècnica i Pompeu Fabra i a l'Institut d'Estudis Catalans. El conveni amb Philips també preveu l'adquisició a preu especialment reduït de 5.000 llicències per l'import total de 33.500.000 pessetes. Les llicències seran distribuïdes als centres d'ensenyament secundari del Principat. El Govern de les Illes Balears, per mitjà de la seva Direcció General de Política Lingüística, n'ha adquirit 120 més

4.2 La traducció automàtica i assistida

Una actuació conjunta del Comissionat per a la Societat de la Informació, el CIDEM i el TERMCAT, amb la participació de la Direcció General de Política Lingüística, ha permès culminar el prototipus del sistema de traducció automàtica del català al castellà i a l'anglès, que se suma als ja existents del castellà i l'anglès al català que havia elaborat l'empresa de Cornellà INCYTA a partir de 1995 per iniciativa del CIDEM. Aquesta actuació s'ha formalitzat en un conveni marc i diversos contractes específics signats el dia 29 d'octubre i el cost total de les parelles de llengües català-anglès i català-castellà compromès enguany ha estat de 112.500.000 pessetes que se sumen als 193.500.000 pessetes aportats pel CIDEM entre 1995 i 1998.

Per raó d'aquest contracte, la Generalitat és propietària de tots els drets dels sistemes de traducció per als dos parells de llengües i l'empresa INCYTA resta com a encarregada de la seva comercialització i manteniment per un temps limitat però renovable.

El sistema de traducció automàtica s'utilitza amb èxit per a la versió catalana del diari *Segre*, per a la traducció al català del *Butlletí Oficial de l'Estat* (BOE), i en altres traduccions tècniques en les quals s'ha de treballar amb una gran quantitat de text. També s'ha experimentat en els anys 1997-1999 per als serveis en català de les agències de notícies EFE i Europa Press.

Els sistemes de traducció automàtica seran una eina útil per fer més competitiva la llengua catalana a molts sectors on el preu de les traduccions en dificultava la presència, com són la premsa, el món editorial i l'activitat econòmica i per facilitar el seu accés a la xarxa. A més són una anella imprescindible per obtenir a mitjà termini sistemes de traducció simultània veu a veu.

4.3 La síntesi de veu

Pel que fa a la síntesi de veu, a finals de desembre el Govern va iniciar contactes amb l'ONCE per tal de donar suport al projecte encarregat per aquesta organització a l'empresa Telefónica Investigación y Desarrollo per desenvolupar un programari de conversió de text a veu que consistirà en l'adaptació del Conversor text-veu de

Telefónica per tal que funcioni en la CPU d'ordinadors personals PC amb el sistema operatiu Windows 95/98 o NT, i en el futur immediat, amb el Windows 2000, equipats amb una targeta de so estàndard.

4.4 Els correctors ortogràfics

Des del Departament de Cultura s'ha donat suport per a la promoció al corrector Word correct 4.0, de l'empresa Desarrollo Gramatical Computarizado, que és l'únic en català que es ven al mercat desvinculat d'un programa complet compatible amb els programes Word de Microsoft, Wordperfect i Lotus Amipro.

A més, des del Comissionat per a la Societat de la Informació s'ha negociat amb Microsoft la incorporació del corrector ortogràfic català en tots els paquets del programa Office 2000 que es comercialitzen a Espanya, amb la qual cosa s'aconseguirà una penetració considerable d'aquesta eina en el mercat.

5. La terminologia específica del sector

Perquè la llengua catalana sigui present a la informàtica i a les tecnologies de la societat de la informació és del tot imprescindible una tasca de complexió que estableixi la terminologia d'aquest ampli sector i doni resposta a les grans necessitats denominatives que planteja l'ús creixent de termes que hi estan relacionats.

Amb aquest objectiu, durant l'any 1999 el TERMCAT, amb el suport del Departament d'Indústria, Comerç i Turisme, ha iniciat l'elaboració d'un diccionari de *Terminologia de la societat de la informació*. El diccionari conté aproximadament 2.000 termes catalans, amb la indicació de la categoria gramatical, acompanyats de la definició i les equivalències corresponents en castellà, francès i anglès i es complementa amb informacions addicionals de tipus conceptual, lingüístic i extralingüístic. Paral·lelament s'han tractat els neologismes terminològics que han anat sorgint, s'ha regulat la interferència amb les formes lèxiques procedents d'altres llengües, sobretot de l'anglès, i el Consell Supervisor n'ha normalitzat els 86 casos que ho han requerit, com són, a tall d'exemple:

- pirata (en anglès, *cracker*)
- intrús -usa (en anglès, *hacker*)
- pàgina inicial (en anglès, *home page*)
- arrova (sin. rova; símbol @)
- cibernauta (sin. internauta)
- adreça electrònica (abreviació a/e)
- bombardeig (en anglès, *mail bombing*), que és la tramesa massiva de missatges a una bústia electrònica, generalment amb la intenció de provocar una reacció en el receptor
- inundació (en anglès, *spam*) que és la tramesa indiscriminada d'un missatge a un gran nombre de bústies electròniques, generalment amb finalitat publicitària

Han col·laborat com a assessors en l'elaboració d'aquest projecte representants d'organitzacions del sector, com ara l'ISOCCAT de la Universitat Politècnica de Catalunya, CECABLE, VITEC, Cable i Televisió de Catalunya, l'Institut Català de Tecnologia, el Centre de Telecomunicacions, el Programa d'Informàtica Educativa del Departament d'Ensenyament i el Comissionat per a la Societat de la Informació del Departament de la Presidència de la Generalitat de Catalunya. També hi han intervingut representants d'altres institucions relacionades, entre les quals l'Àgora de Traductors Digitals (ATD), Vilaweb, Enredando.com, l'Escola Superior d'Administració i Direcció d'Empreses (ESADE), Aplicaciones en Informática Aplicada (AIA) i Softcatalà.

En aquest mateix camp, i per tal de contribuir a la difusió de la terminologia específica del sector, en el marc del programa europeu MLIS (Societat de la Informació Multilingüe) de la Comissió Europea, el TERMCAT, en col·laboració amb la Fundació Catalana per a la Recerca, ha elaborat un cartell plurilingüe de terminologia d'Internet. El cartell conté 250 termes en les 11 llengües oficials de la Comissió Europea i en català corresponents a 16 conceptes bàsics d'ús freqüent en l'àmbit d'Internet. A més de la distribució en format cartell que s'ha fet arreu d'Europa, n'hi ha una versió en format electrònic que es pot consultar per Internet.

Altres actuacions de difusió de la terminologia catalana d'aquest àmbit que poden ser destacades són:

- El conveni de col·laboració entre el TERMCAT i l'Associació Softcatalà per raó del qual el centre de terminologia dona assessorament a l'associació per a la resolució dels dubtes que es plantegen en la seva tasca de localització de programaris en català i Softcatalà empra en aquestes tasques la terminologia normalitzada.
- La versió catalana, amb revisió lingüística i terminològica del TERMCAT, de la guia oficial de Microsoft *Windows 98 pas a pas*, editada per McGrawHill.

XII. LA NORMALITZACIÓ I LA DIFUSIÓ DE LA TERMINOLOGIA

1. La terminologia com a eina de la política lingüística

En el marc d'una política lingüística que impulsa la presència d'una llengua, en el cas de Catalunya la catalana, a la vida cultural, econòmica, social i científica, resulta imprescindible fomentar la seva adaptació a les noves necessitats comunicatives que sorgeixen a la societat actual.

Cal que el català es doti de manera constant de les unitats lèxiques necessàries per designar els nous objectes i definir els nous conceptes que apareixen cada dia en la vida quotidiana o en el discurs més especialitzat. Sovint, les formes noves es creen per derivació a partir d'elements preexistents a la llengua i s'hi integren amb facilitat d'una manera espontània. Però no és gens estrany que els termes nous procedeixin directament de les llengües del país d'origen dels objectes o conceptes que es pretén designar, amb un gran predomini de l'anglès, que s'ha convertit en llengua d'intercanvi i de comunicació internacional. En el cas del català, també es pren fàcilment vocabulari del castellà atesa la situació de contacte de les dues llengües a Catalunya i la seva proximitat idiomàtica. D'aquesta manera es produeix una certa desnaturalització del codi lingüístic i es contribueix a marginar la llengua dels usos comunicatius més moderns i dels més tècnics o especialitzats, coses que cal evitar amb la intervenció d'organismes especialitzats.

En el cas del català, per acord entre el Departament de Cultura i l'Institut d'Estudis Catalans com a autoritats competents, respectivament, de la política i de la normativa lingüística, l'any 1985 es va constituir el Centre de Terminologia TERMCAT, que avui és un consorci el finançament del qual garanteix el Departament de Cultura. L'any 1999 hi va aportar 159 milions de pessetes. Les seves finalitats són la coordinació general de les activitats terminològiques relatives a la llengua catalana, l'elaboració de recursos terminològics garantint-ne la disponibilitat i promoure el desenvolupament de productes d'enginyeria lingüística en què la terminologia té una especial incidència.

Per acomplir aquesta finalitat, el TERMCAT (www.termcat.es) s'ocupa especialment d'organitzar la revisió dels termes catalans i la normalització dels neologismes que ho requereixen, d'elaborar els recursos terminològics necessaris per facilitar l'ús del català en els àmbits socioeconòmic, tècnic i científic, de donar suport terminològic a l'Administració i de posar a disposició de la societat la informació i els recursos d'interès terminològic.

2. La normalització dels neologismes catalans

El TERMCAT té entre les seves funcions l'organització del procés per a la normalització dels neologismes catalans, d'acord amb la normativa lingüística de l'Institut d'Estudis Catalans. Aquesta tasca es realitza per mitjà del Consell Supervisor, òrgan integrat per un president que és designat pel president de l'Institut d'entre els membres de la

Secció Filològica, dos membres designats per la Secció Filològica de l'IEC entre científics o tècnics experts en terminologia, la directora del TERMCAT i un terminòleg designat per ella, a més del terminòleg que hi actua de secretari.

Al llarg del 1999 s'han celebrat 20 sessions del Consell, en les quals s'han estudiat i aprovat 417 termes pertanyents a diverses àrees d'especialitat, així com els criteris per a la neologia terminològica que s'han derivat d'aquests casos. A tall d'exemple se'n poden esmentar els següents:

- Camió de trabuc: Camió proveït d'una caixa basculant que es pot fer trabucar per buidar-ne el contingut
- Efecte badoc (en castellà, *efecto mirón*): Alentiment de la circulació en un punt concret causat per la curiositat dels conductors per alguna circumstància externa singular, com ara un accident de trànsit
- Bustiada (en castellà, *buzoneo*): Acció de distribuir en les bústies domiciliàries, sense la intervenció del serveis de correus, prospectes, catàlegs, mostres d'un producte, etc. sense personalitzar i generalment sense ensobrar.
- Localitzar: Adaptar un producte, sovint una aplicació de programari o maquinari, a la llengua i la cultura d'un país o d'un mercat determinat.
- Pàgina inicial (en anglès, *home page*): Pàgina de presentació d'un lloc web, que serveix com a punt de partida per navegar-hi.
- Crida i cerca (en castellà, *busca y captura*): Ordre donada per l'autoritat judicial a la governativa per perseguir i arrestar un delinqüent.

Per tal d'afavorir la implantació de la terminologia normalitzada, l'1 de març de 1999 s'ha obert al públic la Neoloteca, el banc de neologismes normalitzats a Internet, que conté les més de 4.400 denominacions catalanes normalitzades pel Consell Supervisor des de l'any 1986 a l'actualitat i, en un format ben diferent, en compliment del Decret 36/1998, de 4 de febrer, de mesures per a l'aplicació de la Llei de política lingüística, s'han publicat al DOGC els termes aprovats mitjançant resolucions quadrimestrals del Director General de Política Lingüística:

- DOGC Núm. 2912, de juny de 1999
- DOGC Núm. 2947, de 6 d'agost de 1999
- DOGC Núm. 3054, de 12 de gener de 2000
- DOGC Núm. 3116, de 7 d'abril de 2000

3. L'elaboració de terminologies i la seva difusió

3.1. L'elaboració de terminologies

Amb l'objectiu d'afavorir la sistematització i la difusió de la terminologia dels diferents sectors d'activitat, el TERMCAT ha elaborat diversos diccionaris, lèxics i materials terminològics de divulgació i ha prestat assessorament terminològic a institucions i empreses per a l'elaboració i l'edició d'obres terminològiques. Pel que fa a l'elaboració de terminologia, al llarg del 1999 s'ha treballat en 23 projectes principalment dels sectors d'activitat corresponents a administració i empresa, tecnologia i informació, ciències de la vida i de la salut i ciències humanes i socials, alguns amb la col·laboració de diversos

departaments de la Generalitat, com són Justícia, Treball i Indústria, Comerç i Turisme. Aquest és el cas, per esmentar-ne només un, del *Diccionari de comunicació empresarial*, que conté prop de 2.500 termes de la publicitat, les relacions públiques i la comunicació corporativa, administrativa i comercial amb les definicions en català i les equivalències en castellà i anglès. Aquest diccionari ha estat elaborat pel TERMCAT amb especialistes de la Universitat Ramon Llull, la Universitat Autònoma de Barcelona i el Gremi de la Publicitat i va ser presentat en un acte presidit pel conseller d'Indústria, Antoni Subirà, el 2 de juliol.

3.2. Les actuacions de difusió i l'assessorament

A més de la publicació dels diccionaris i vocabularis especialitzats i d'altres materials d'àmplia divulgació elaborats durant l'any (com són, per exemple, els 20 cartells publicats per l'editorial especialitzada Edigol, que recullen un total de 1.015 termes d'anatomia humana i ciències de la terra), s'ha continuat la publicació d'articles i notes de divulgació a diverses publicacions periòdiques. També s'ha fet difusió dels recursos terminològics mitjançant Internet amb el disseny i la implementació de dues bases de dades ja consultables (la Neoloteca i la Biblioteca terminològica) i en l'automatització del servei de consultes per mitjà del Cercaterm que és accessible des de començament del 2000.

D'altra banda, el TERMCAT ha continuat prestant els seus serveis d'assessorament a organitzacions sectorials, empreses i mitjans de comunicació per a la redacció i la traducció al català de productes i documentació tècnica de naturalesa tècnica i científica, algunes de les quals en el marc dels convenis de col·laboració per a l'aplicació de la Llei de política lingüística signats pel Govern de la Generalitat amb diverses empreses i entitats. Així, el servei de consultes n'ha atès de manera personalitzada 10.954 amb un augment significatiu de les que provenen de professionals de la llengua i de l'àmbit socioeconòmic, en relació amb anys anteriors.

Cal destacar, en el capítol d'assessorament que el centre s'ha fet càrrec de la traducció al català de la *Classificació estandarditzada de productes* aprovada pel Comitè de Màrqueting de l'AECOC amb més de 2000 epígrafs; ha elaborat la versió catalana del *Nomenclàtor de productes de ferreteria* del gremi de Comerciants de Ferreteria de Catalunya amb més de 6.000 epígrafs; ha col·laborat amb la Biblioteca de Catalunya per a la traducció i l'adaptació al català de la *Descripció bibliogràfica normalitzada internacional per a recursos electrònics* i la *Descripció bibliogràfica normalitzada internacional per a materials no llibre*; ha realitzat, a petició de l'IEC i amb la col·laboració de l'IDESCAT, la revisió terminològica de la versió catalana de la *Classificació de Niça* amb més de 8.000 descriptors de productes relacionats amb la propietat industrial; ha col·laborat amb el Col·legi Oficial d'Enginyers Tècnics Agrícoles i Perits Agrícoles de Catalunya per a la redacció en català de les *Normes Tecnològiques de Jardineria i Paisatgisme* i ha prestat assessorament a l'Institut d'Estadística de Catalunya en l'elaboració de la *Classificació catalana de productes per activitats (CCPA)* aprovada pel Decret 131/1999, de 4 de maig.

Finalment, cal esmentar les actuacions que, en el marc dels convenis de col·laboració entre el Govern i grans empreses per a l'aplicació de la Llei de política lingüística, el TERMCAT ha dut a terme la revisió de documentació tècnica de diverses entitats com

són Argentaria, BCH (18 models de contractes) o Caja Rural de Almería (42 models de contractes i documents bancaris). També s'han continuat els treballs de traducció i correcció dels manuals d'instruccions i la documentació relativa a diversos models de cotxes fabricats per SEAT, que ha representat un volum de més de 300.000 paraules incloses en més de 1.000 pàgines i ha traduït al català el *Manual de garantia* i els *Manual del propietari* de 10 dels models de motocicletes que Montesa-Honda fabrica i comercialitza a Catalunya amb un total de més de 120.000 paraules. D'aquesta manera es garanteix la difusió de la terminologia adequada precisament allà on la troba l'usuari, cosa que en facilita la implementació.

4. Les relacions de cooperació

Els estatuts del TERMCAT preveuen que el centre ha d'establir i canalitzar relacions de cooperació en l'àmbit nacional i internacional amb les organitzacions que es dediquen a la terminologia i a activitats relacionades, en llengua catalana o en qualsevol altra llengua.

En aquest sentit, durant l'any 1999 s'ha donat continuïtat a la col·laboració amb organismes d'àmbit internacional com són el centre Internacional d'Informació en Terminologia Infoterm, la Xarxa Internacional de Terminologia TermNet, l'Associació Europea de Terminologia, l'Associació Europea de Recursos Lingüístics, la Unión Latina, la Xarxa Iberoamericana de Terminologia i l'Associació Espanyola de Terminologia, de les quals el TERMCAT és membre. També s'ha col·laborat amb el Gabinet de Terminologia de les Illes Balears, la Universitat de Perpinyà, el Centre de Documentació de Sociolingüística de Galícia, el Centre de Terminologia Friülèsa, el Centre Suec de Terminologia Tècnica i l'Office de la Langue Française del Quebec.

Finalment, a petició d'altres institucions, el TERMCAT ha dut a terme 15 activitats de formació en terminologia adreçades a alumnes i professors de diverses universitats i institucions de dins i de fora de l'Estat espanyol i 3 cursos més per a lingüistes que treballen a les diferents xarxes de serveis lingüístics de les administracions catalanes. També ha participat amb la presentació de ponències o comunicacions en 7 jornades, col·loquis i simposis i ha assistit a 5 més.

XIII. EL MÓN ECONÒMIC

1. El marc normatiu

1.1. El capítol cinquè de la Llei 1/1998

La Llei de política lingüística pretén d'incidir en el món econòmic de Catalunya per tal que el català hi obtingui, de manera progressiva, la presència que li correspon com a llengua pròpia del país. Es tracta que els ciutadans percebin que el català és una llengua apta per a totes les funcions socials i que el puguin emprar amb normalitat i sense entrebancs a les activitats quotidianes de la vida laboral i empresarial.

Per això, el capítol cinquè de la Llei (articles 30 a 36) conté un seguit de mesures de foment de l'ús del català en el món empresarial, professional i laboral que en requereixen, òbviament, d'altres de relacionades amb la compleció de la llengua, amb el seu ensenyament i, en general, amb les altres àrees en què incideix. En essència, aquest capítol, que entra en vigor el dia 29 de gener de l'any 2000, si bé per als empresaris autònoms ho fa el 29 de gener de 2003, disposa el següent:

- Les empreses que es dediquen a la prestació de serveis al públic en l'àmbit territorial de Catalunya han d'estar en condicions de poder atendre els consumidors i consumidoras quan s'expressin en qualsevol de les llengües oficials a Catalunya i han de tenir almenys en català la senyalització i els cartells d'informació general (article 32).
- A més, quan proposen als seus clients contractes d'adhesió, amb clàusules tipus o condicions generals, com és el cas de les companyies financeres, les d'assegurances, les de subministraments i altres de semblants, els han de tenir a disposició immediata dels clients en català i en castellà en exemplars separats. Qualsevol part interessada té dret a rebre en català la documentació que faci referència, o que se'n desprengui, de la realització d'algun dels contractes esmentats, com són els rebuts i les altres comunicacions que se'n deriven (article 15.3 de la Llei 1/1998 i 26 b de la Llei 3/1993, de 5 de març, de l'Estatut del consumidor).
- A més a més, les empreses de servei públic, com són les de transports (autobusos, ferrocarrils, aviació), subministraments (aigua, gas, electricitat) o comunicacions (telefonía, correus) han d'emprar almenys el català en la retolació i la megafonia, així com en les comunicacions i notificacions escrites, incloses les factures, que adrecen a persones residents a Catalunya, sens perjudici del dret d'aquestes a rebre-les en castellà si ho demanen (article 31) i amb el benentès que si es tracta de serveis que presta directament l'Estat és aquest el que ha de preveure les mesures necessàries per donar compliment a aquest mandat.
- La retolació interior dels centres laborals ha d'estar redactada almenys en català (article 36.4).

- El Govern de la Generalitat, els ens locals i els col·legis professionals han de fomentar l'ús del català en la publicitat, especialment la de la via pública, en els convenis col·lectius i en els contractes de treball, així com en les activitats professionals (articles 35 i 36).

Aquest marc normatiu configura tot un programa de foment del català en el món econòmic al compliment del qual són cridats, entre d'altres, les empreses, els sindicats, les organitzacions empresarials i els col·legis professionals.

1.2 La moció 155/V del Parlament

El Ple del Parlament, en sessió tinguda el 6 de maig de 1999, va aprovar la Moció 155/V sobre el compliment dels objectius de la Llei de política lingüística fent un èmfasi especial en els del capítol cinquè. Aquesta moció instava el Govern a vetllar per l'ús del català en àmbits com la formació ocupacional, l'ensenyament a les autoescoles, els centres de treball, els convenis col·lectius i altres aspectes, que són tinguts en compte en el present capítol de l'informe.

2. Els convenis de col·laboració amb empreses i institucions

En els dos anys de període transitori de la Llei, s'ha procurat que l'adaptació de les empreses i altres entitats a la Llei de política lingüística fos progressiva i feta sempre per mitjà de la concertació social propiciada pel Govern.¹ Per això, s'han signat 30 convenis amb grans companyies amb forta presència a Catalunya i amb unions i associacions empresarials. Aquests convenis afecten directament o indirectament més de 170.000 empreses i establiments de Catalunya.

Durant l'any 1999 se n'han signat 11, que se sumen als 19 signats l'any anterior. Són:

- Agrupació Catalana d'Empreses i Consultories Mediambientals (18 de febrer).
- Confederació de Comerç de Catalunya (11 de juny).
- Argentaria (23 de juny).
- Consell de Col·legis d'Agents de la Propietat Immobiliària de Catalunya (6 de juliol).
- CajaMadrid (21 de juliol).
- Montesa Honda, S.A. (1 de setembre).
- Derbi Nacional Motor (6 de setembre).
- Confederació Empresarial d'Hosteleria (13 de setembre).
- Caja Rural de Almería (21 de setembre).
- Agrupament de Botiguers i Comerciants de Catalunya (29 de setembre).
- Col·legi Oficial, Associació i Mútua dels Enginyers de Catalunya i Institut Català de Tecnologia (22 de desembre).

Tots procuren la implicació i la complicitat de les organitzacions empresarials més representatives dels diferents sectors d'activitat, en preveuen la col·laboració en la difusió i l'aplicació dels preceptes legals en els aspectes que fan referència a l'ús del català en l'atenció al públic, els avisos als consumidors i les comunicacions als clients en

¹ Vegeu l'apartat 3.1 del capítol I (Introducció) d'aquest informe.

els establiments, la retolació comercial o la documentació bancària i mercantil. Sovint, els convenis tenen en compte actuacions que la llei preveu només de manera indicativa, com són la incorporació del català a la publicitat, a les nòmines i als contractes de treball, a les factures i als rebuts, als projectes professionals o, en alguns casos, als llibres d'instruccions de productes o a la difusió de la terminologia específica de cada sector.

Aquests 30 convenis se sumen als 12 signats els anys 1994-1997 encara vigents, com són els de les centrals sindicals UGT (renovat enguany), CCOO, Cambra de Comerç de Barcelona, Hospitals associats al Servei Català de la Salut (1996), Autoritat Portuària de Barcelona, Entitats del món de la publicitat,² Autoritat Portuària de Tarragona, Associació Catalana d'Establiments Sanitaris o l'empresa Bon Preu (tots cinc del 1997), i, en l'àmbit del dret, amb el Col·legi de Notaris de Catalunya, el Consell de Col·legis d'Advocats de Catalunya o el Consell de Col·legis de Procuradors dels Tribunals de Catalunya.

El seguiment dels convenis s'ha fet d'acord amb el ritme de treball marcat per la mateixa empresa o agrupació empresarial. Quan es tracta de convenis amb empreses, és senzill constatar-ne resultats concrets. Quan es tracta d'agrupacions empresarials, l'aplicació resulta més complexa perquè sovint exigeix nous convenis específics sectorials o d'empresa que són o poden ser propiciats per les mateixes agrupacions. A tall d'exemple es poden esmentar algunes realitzacions que tenen per base els convenis esmentats:

ALCAMPO presenta únicament en català tota la seva retolació fixa a l'interior i a l'exterior dels centres comercials i també la retolació temporal quan correspon a campanyes de tipus local. Quan es tracta de campanyes fetes en l'àmbit de l'Estat es fa en castellà. El sistema informàtic de l'empresa per mitjà del qual es fa la retolació de les prestatgeries de les bateries s'ha adaptat al català i s'hi han incorporat correctors ortogràfics. Les comunicacions megafòniques als clients a l'interior dels centres es fan primer en català i després en castellà. Quan s'adrecen al personal sovint es fan exclusivament en català.

Pel que fa a la documentació amb poc text (factures, rebuts o comandes) es fa bilingüe en català i en castellà. Pel que fa a les cartes que s'adrecen als clients, es redacten en la llengua que aquests escullen. Pel que fa a la publicitat, quan es fa en tanques es fa en català. A l'interior dels centres, depèn de si es tracta de campanyes locals (es fa en català) o estatals (en castellà).

Finalment, a partir del mes de novembre es va iniciar un pla molt ambiciós de formació lingüística del personal que s'adaptarà a les necessitats comunicatives de les places que ocupen i que es preveu que pugui servir com a pla pilot per a l'experimentació del programa de perfils lingüístics laborals fet per la Direcció General de Política Lingüística.

² Fundació Universitaria Europea de Relaciones Públicas, Associació Espanyola d'Anunciants, Gremi de Publicitat de Catalunya, Associació Catalana de Publicitat i Comunicació i Club de Màrqueting de Barcelona.

D'aquesta manera, Alcampo s'ha incorporat al grup d'empreses de la distribució que, com Caprabo, Bon Preu, Eroski i d'altres empen el català de manera significativa.

BANCO SANTANDER ha continuat al llarg de l'any 1999 el procés d'adaptació a la nova legislació. En dos anys ha traduït al català, en conjunt, gairebé 200 models de documents, entre els quals 144 de jurídics, com són els contractes de compte corrent, de comte de crèdit, de préstec, de pignoració, de caixa de seguretat i molts d'altres, incloses les minutes de les hipoteques que concedeix. En alguns supòsits els models de condicions generals s'imprimeixen. En molts altres s'incorporen als sistemes informàtics del banc i s'imprimeixen en el moment que cal emprar-los. També ha fet, en versió bilingüe, les butlletes, ordres i altres impresos de caràcter intern entre el client i el banc. D'altra banda, una bona part de la publicitat i les ofertes de serveis als clients es fa en versions separades catalana i castellana. Igualment s'han organitzat cursos per al personal que hi ha volgut assistir. Un procés semblant s'ha fet, sense conveni, a BANESTO i d'altres societats filials de Banco Santander, com són el grup Génesis, Bansafina i d'altres.

SEAT ha editat en català tots els manuals d'instruccions i les guies breus de tots els models d'automòbil que fabrica, és a dir, Alhambra, Arosa, Córdoba, Ibiza, Inca i Toledo,³ ha realitzat en català la publicitat exterior del llançament dels seus nous models Toledo i León, ha modificat la senyalització de la fàbrica de Martorell per incorporar el català als rètols i ha introduït el català a les nòmines dels 13.000 treballadors. Cal destacar que per totes aquestes actuacions, i molt en especial per l'edició del conjunt de manuals d'instruccions, l'empresa va ser guardonada amb el Premi Nacional de Foment de l'Ús del Català, concedit en el marc dels Premis Nacionals de Cultura, que li fou lliurat pel president de la Generalitat el dia 19 de setembre en un acte solemne celebrat al Teatre Nacional.

MONTESA-HONDA, en col·laboració amb el TERMCAT, ha iniciat les tasques de realització de la versió catalana dels *Manual del propietari* de les seves motos. A final de desembre ja se n'havien editat tres. D'altra banda, la retolació de la seva fàbrica ja és en català.

EL CORTE INGLÉS ha donat continuïtat a la seva política de retolació bilingüe dels grans magatzems, ha preparat la versió catalana dels contractes de finançament i ha realitzat en català la publicitat exterior de totes les seves campanyes, fins i tot la de l'obertura del seu nou centre de Cornellà. Cal remarcar que El Corte Inglés va ser una empresa que va iniciar la retolació i la megafonia bilingüe català i castellà a la dècada dels vuitanta i que des de fa temps empra el català a les campanyes publicitàries, incloses les grans activitats com són la marató de Barcelona o els concursos de sardanes.

TELEFÓNICA va fer el 1998, amb una considerable anticipació al calendari que preveia el conveni signat el 30 de març, el pas de totes les seves factures al català, salvant el dret dels clients a rebre-les en castellà si ho demanen. Atès el canvi de forma de

³ Les primeres versions catalanes dels manuals i les guies han estat realitzades pel centre de terminologia TERMCAT i editades per SEAT en el marc del conveni.

facturació operat durant l'any 1999, es pot afirmar que aquesta actuació afecta, ja, més de vint milions de documents cada any. Igualment s'han preparat les versions catalanes dels contractes d'abonament que s'han incorporat als sistemes informàtics de l'empresa per ser impresos en el moment de la contractació, si bé cal tenir en compte que aquesta mesura és cada dia menys transcendent, atès l'augment de la contractació de línies que es fa telefònicament, que tendeix a substituir la documentació. S'ha progressat en la integració de la toponímia, major i menor, als sistemes informàtics de la companyia. També s'ha completat la retolació en català i en castellà dels centres de treball, malgrat que els clients no hi tinguin accés, i s'ha incorporat el català als serveis del contestador automàtic, si bé cal la selecció prèvia del client i per defecte s'ofereixen encara en castellà.

Cal fer un esment especial als sistemes d'atenció al client, que, a causa de la política empresarial de concentració que comporta el salt automàtic de la trucada a centres situats fora de les terres de parla catalana, genera encara alguna queixa per part dels ciutadans. En general, però, en les convocatòries de personal extern a Catalunya per filials com Estratel, l'empresa demana coneixement de català i garanteix que en tot moment hi hagi personal en el centre d'atenció que, si el client ho demana, l'atengui en català. S'ha de tenir en compte que el servei d'atenció al client 1003 i 1004 de Telefònica rep, només a Catalunya, uns 137 milions de trucades cada any, és a dir, 375.000 trucades cada dia, per la qual cosa es pot considerar que les deficiències en l'atenció en català, que l'empresa treballa per corregir, són petites en termes relatius. A més, pel que fa a l'atenció al públic, les mesures adoptades a Catalunya beneficien tots els usuaris dels països de parla catalana, sovint fins i tot fora del seu àmbit lingüístic.

Finalment, la Tienda telefónica virtual té una versió catalana, si bé l'accés és encara per defecte en castellà. L'ús del català a la publicitat es pot considerar garantit en pràcticament totes les campanyes de la companyia, que és una de les empreses que més inverteixen en publicitat.

CAJA RURAL DE ALMERÍA, ha preparat les versions catalanes dels impresos, documents i contractes més freqüents en la seva activitat a Catalunya, cosa que ha representat la traducció de 42 models de documents dels que preveu l'article 15 de la Llei. També ha preparat la retolació interior en català i en castellà de les seves més de 50 oficines a Catalunya.

L'AUTORITAT PORTUÀRIA DE BARCELONA ha donat continuïtat al programa integral d'incorporació de la llengua catalana a la seva activitat per mitjà del servei lingüístic creat a partir del conveni signat l'11 de febrer de 1997 que, directament adscrit a l'àrea de recursos humans, ha fet una tasca molt eficaç. Després del canvi d'imatge i retolació i l'obertura de l'aula d'autoaprenentatge de català realitzades els anys anteriors, el servei del Port de Barcelona ha assumit la coordinació i el seguiment del conveni signat el 3 de juliol de 1998 amb les associacions d'empreses de la comunitat portuària, com són els transitaris, consignataris, estibadors i el Col·legi Oficial d'Agents i Comissionistes de Duanes.

Aquest servei ha organitzat 25 cursos de llengua catalana de diversos nivells, als quals han assistit 206 alumnes,⁴ així com cursos de tècniques d'expressió i sessions de conversa especialment adreçades al cos de guardamolls. Ha preparat 115 plantilles i models de documents que han estat implementades en els sistemes informàtics del port, ha implementat el sistema de traducció assistida Trados.Multiterm i ha editat cada mes el document *Novetats en llengua catalana* que s'ha fet arribar a tots els treballadors del port i de la comunitat portuària, i s'ha publicat en els diaris de notícies marítimes *E/Vigía* i *Marítimas*. El mateix servei ha tingut cura d'administrar el sistema de mesura Indexplà a les associacions empresarials associades al port, amb índex d'ús de català que oscil·len entre el 20% i el 45%.

Per tota aquesta tasca, que financerament ha estat assumida íntegrament per l'Autoritat Portuària de Barcelona, l'organització PIMEC-SEFES va concedir-li el Premi de Normalització Lingüística que atorga cada any l'organització empresarial.

L'AUTORITAT PORTUÀRIA DE TARRAGONA ha fet actuacions semblants també íntegrament a càrrec seu, amb l'organització de cursos per al personal, el manteniment d'un servei d'autoaprenentatge, l'adquisició d'un corrector gramatical en multiinstal·lació de 50 llicències, la preparació de plantilles de documents de treball i l'edició mensual d'un butlletí informatiu.

L'associació empresarial PIMEC-SEFES ha donat continuïtat al servei lingüístic en els termes acordats en el conveni de 17 d'abril de 1998, de manera que s'ha donat assessorament directe a les empreses associades que ho han sol·licitat i s'ha iniciat un servei específic de traducció de pàgines web, s'han coordinat 27 mòduls de català impartits en els cursos de formació professional que organitza el departament de formació de l'organització i s'ha participat, en col·laboració amb la Direcció General de Política Lingüística i el Consorci per a la Normalització Lingüística, en el disseny i la implementació dels plans lingüístics dels establiments sanitaris de l'Associació Catalana d'Establiments Sanitaris (ACES).

El COL·LEGI D'ENGINYERS DE CATALUNYA, que ha tingut sempre una actitud molt favorable a la incorporació del català a les activitats professionals dels associats, en el marc del conveni signat el 22 de desembre de 1999 ha fet el seguiment (que continuarà fent) del nombre de treballs en català i en castellà presentats per visar, que dona una imatge de l'ús del català en el sector: l'any 1998, sobre un total de 19.693 treballs presentats, el 41% van ser-ho en català. L'any 1999, sobre un total de 27.165 treballs, van ser-ho el 43%. El percentatge de documents presentats a visar en català té oscil·lacions entre el 96% de Manresa i el 94% de Girona i el 34% de Barcelona. A banda d'aquesta col·laboració⁵ el Col·legi i l'Associació d'Enginyers incrementaran la seva col·laboració en matèria de terminologia amb el centre TERMCAT.

⁴ Dels quals el 83,6% van obtenir, després d'aprovar la prova final, el certificat corresponent.

⁵ Aquestes dades s'incorporaran al sistema d'Indicadors lingüístics a què s'ha fet referència a l'apartat 5.5 de l'informe

3. Les actituds empresarials

La comissió de seguiment del conveni de col·laboració entre la Generalitat i l'Institut de l'Empresa Familiar (IEF) va creure oportú encarregar un estudi per conèixer les actituds empresarials i l'ús del català a les empreses catalanes que hi són associades, per tal de poder establir més endavant les actuacions que puguin semblar més oportunes en el marc de la comissió. L'estudi, que va ser adjudicat a l'Institut DEP, es va realitzar entre el 30 de juny i el 18 d'octubre amb enquestes als directius de 45 de les 59 empreses associades amb seu o delegació a Catalunya. Es tracta, entre d'altres, d'empreses tan representatives del teixit empresarial de Catalunya com ACCIONA, Agoalimen, Almirall-Prodesfarma, Autocares Julià, Caprabo, Catalana-Occidente, Cementos Molins, Cobega, Corporació Puig, Editorial Planeta, Freixenet, Granja Castelló, Grupo HUSA, Laboratorios Doctor Esteve, Miguel Torres, Nuñez i Navarro, Nutrexpa, Promociones Habitat, Simon, Uniland i Vichy Catalán.

En conjunt, aquestes empreses localitzen un 36% de les vendes a Catalunya, un 45% a la resta d'Espanya i un 17% a l'estranger. També en conjunt, el 84% del seu capital és català i, pel que fa al destinatari dels seus productes, el 46,7% és el consumidor final, el 35,6% una altra empresa i el 17,7% ambdós. De les 45 empreses que han participat en l'estudi, 37 facturen més de 10.000 milions anuals, 10 tenen més de 1.000 treballadors i només 10 en tenen menys de 250. Per tant, han de ser considerades en conjunt com a grans empreses.

L'estudi evidencia que l'ús del català, a Catalunya, en les empreses de l'IEF varia considerablement en funció de la tasca que es realitza. Així, en una escala en la qual s'ha ofert l'opció de *sempre*, *sovint*, *algunes vegades*, *poc* i *mai* la mitjana de la suma de les respostes *sempre* i *sovint* dona els següents resultats:

Taula 39. Ús del català a les empreses de l'IEF

A Catalunya, quin és el grau d'utilització del català en la seva empresa, en.....	%
Comunicació interna oral	84,5
Atenció directa i telefònica	71,1
Comunicació interna escrita	42,2
Publicitat	35,5
Imatge corporativa i retolació exterior	34,2
Comunicació escrita amb el client	28,9
Opuscles i catàlegs	23,3
Formularis i factures	20,0
Nòmines i contractes de treball	15,6

Es pot observar, per tant, un gran desnivell entre els usos orals i els escrits, els informals i els formals, de manera que en els primers (orals i informals) hi predomina el català i en els segons (escrits i formals), el predomini és, i ben clar, per al castellà, sobretot quan s'arriba a l'apartat relacionat amb el món del dret.

Tot i que l'estudi aporta dades concretes, en conjunt, sobre cada un dels aspectes esmentats a la taula, pot ser d'interès ressenyar el resultat de l'aspecte de la retolació

exterior, si bé cal tenir en compte que molt poques d'aquestes empreses es dediquen a la venda de productes o a la prestació de serveis directament al públic.⁶

Taula 40. Observació de la llengua dels rètols exteriors de l'empresa

Llengua	Nom de l'empresa	Primer rètol	Segon rètol	Total retolació exterior
	%	%		%
Català	17,1	18,9%	52,0	26,8
Bilingüe	2,9	13,5%	8,0	8,2
Ambivalent	37,1	18,9%	12,0	23,7
Castellà	42,9	48,6%	28,0	41,2
Base empreses observades	35	37	25	97

Pel que fa a les actituds, el 62% dels entrevistats asseguren que l'ús del català a les seves empreses ha augmentat "en els darrers anys" perquè "el procés de normalització lingüística també està arribant de manera natural a les empreses" i perquè "s'ha produït la incorporació de gent més jove a les plantilles que utilitzen el català amb un major grau de fluïdesa, naturalitat i coneixement". De tota manera, el 16% dels directius considera que la seva empresa fa un ús molt baix del català, el 56% considera que se'n fa un ús moderat i només el 29% considera que l'ús del català a la seva empresa és elevat.

4. La col·laboració dels sindicats i els seus serveis lingüístics

Des de fa anys, els sindicats han tingut una actitud favorable envers el procés de normalització lingüística, cosa que en constitueix un dels actius més grans. Les organitzacions sindicals de Catalunya comparteixen els objectius generals d'aconseguir que tothom a Catalunya conegui les dues llengües oficials i consideren que l'aprenentatge del català és un dret dels treballadors que els atorga més possibilitats d'accés als llocs de treball i els facilita l'accés a una oferta cultural més àmplia i una major integració al país.

Per això els sindicats, històricament, han fet una aportació molt valuosa al procés de recuperació del català i a la cohesió social catalana. La seva implicació amb el procés ha anat més enllà de les actituds i de les declaracions i ha comportat la realització d'actuacions concretes, com és la creació de serveis lingüístics sectorials que permeten estendre el coneixement del català als afiliats i del seu ús a les activitats sindicals.

Durant l'any 1999, d'acord amb l'article 36 de la Llei de política lingüística, el Departament de Cultura ha donat suport als serveis lingüístics dels grans sindicats Comissions Obreres i Unió General de Treballadors i també, de manera proporcionada a la seva representativitat, als dels sindicats més petits, com són la USOC, la CGT, la CTC i la CSC. El suport s'ha materialitzat en el marc de la Resolució de 21 de juliol de 1999, per la qual es convoca concurs públic per a la concessió de subvencions a organismes de l'àmbit socioeconòmic, i ha comportat una aportació econòmica de global de 28.852.712 pessetes.

⁶ L'article 32 de la Llei només fa referència als rètols d'establiments oberts al públic.

El servei de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya ha corregit 3.850 pàgines de documents sindicals i n'ha traduït 896 més. Cal destacar el treball de revisió dels materials del VII Congrés de la CONC. D'altra banda ha reeditat, actualitzat, el llibre *Papers sindicals*, manual per a la redacció de documents sindicals d'ús més freqüent que, amb un tiratge de 3.000 exemplars, facilita l'ús del català per part de les seccions sindicals i els comitès d'empresa. El mateix servei ha organitzat cursos de català, ha redactat i difós un directori sobre el contingut de la Llei de política lingüística adreçat als delegats i delegades sindicals i ha editat la revista *La Teranyina* d'informació sindical en català. Igualment ha col·laborat amb el Consell General de la Vall d'Aran en l'edició i distribució d'un vocabulari sindical en català, castellà i aranès.

El servei de la Unió General de Treballadors també ha realitzat tasques de traducció i revisió de documents sindicals en català, ha publicat dos números de la revista *Les notícies de llengua i treball*, i ha editat el *Manual sindical* en paper i en format electrònic, amb models i plantilles de documents per a delegats i delegades sindicals. D'altra banda, la Fundació Josep Comaposada ha organitzat cursos de formació sindical en català adreçats als quadres de les unions i federacions sindicals. En aquests cursos s'imparteixen mòduls de llengua catalana. També s'ha posat en marxa un centre d'autoaprenentatge de català a l'aula de formació del sindicat.

5. Els convenis col·lectius i els contractes de treball

5.1 La llengua dels convenis col·lectius

L'article 16 de la Llei de política lingüística fa referència als convenis col·lectius, atesa la seva significació com a norma de regulació de les relacions entre empresaris i treballadors, i disposa que són vàlids en qualsevol de les llengües oficials i que s'han de redactar en la llengua oficial que acordin les parts o, si no hi ha acord, en les dues llengües oficials i en exemplars separats.

El Departament de Treball, en l'àmbit de les seves competències, fa un seguiment de la publicació en el DOGC dels convenis col·lectius i té cura de revisar lingüísticament els textos procedents de la negociació col·lectiva per a l'esmentada publicació en català. Durant l'any 1999 s'han publicat 563 convenis de sector o d'empresa, dels quals 344 han estat revisats per l'esmentat departament.

Igualment, el Departament de Treball, per mitjà de la Direcció General de Relacions Laborals i les seves delegacions territorials, ha fet el seguiment de la llengua en què se signen els acords registrats a Catalunya i ha fomentat la seva signatura en català o en les dues llengües oficials. Sobre una base de 399 acords, 131, és a dir, el 32,83%, s'han signat en català; 216, o sigui, el 54,13%, en castellà i la resta, en les dues llengües. Aquests convenis han afectat en conjunt 523.007 treballadors, dels quals 122.669, és a dir, el 23,45% corresponen a convenis signats en català; 199.506, és a dir, el 38,14%, a convenis signats en castellà, i la resta (38,41%), a convenis signats en les dues llengües.

Taula 41. Acords laborals registrats a Catalunya, per llengües de signatura

Llengua	Nombre	%	Treballadors	%
Català	131	32,83	122.669	23,4
Català i castellà	52	13,04	200.832	38,4
Castellà	216	54,13	199.506	38,14

En el mateix àmbit de les relacions entre treballadors i empresaris, el Reglament de funcionament del Tribunal Laboral de Catalunya subscrit el 18 de maig de 1999 en virtut de l'Acord Interprofessional de Catalunya subscrit per Foment de Treball Nacional i els sindicats UGT i CCOO l'any 1990, estableix al seu article 4 que "L'idioma del Tribunal laboral de Catalunya és el català si bé en els actes de conciliació, mediació, arbitratges i altres actuacions, s'utilitzaran indistintament el català o el castellà segons determinin les parts intervinents en el procés."

5.2. Les clàusules lingüístiques

L'article 36.3 de la Llei 1/1998, tot recollint una pràctica iniciada els anys anteriors a la seva aprovació, estableix que els convenis poden contenir clàusules lingüístiques orientades a fomentar el coneixement del català dels treballadors i treballadores i a garantir-ne l'ús en els centres laborals i en els contractes laborals.

Per tal d'estimular la inclusió d'aquestes clàusules lingüístiques, la Comissió Permanent del Consell de Treball de Catalunya, en la seva sessió de 25 de gener de 1999, va aprovar un model de clàusules lingüístiques que pot ser incorporat de manera elàstica als convenis col·lectius per acord de les parts empresarial i sindical. Aquestes clàusules, distribuïdes en quatre articles tipus, fan referència a l'ús oral i escrit del català, als rètols de caràcter fix i els avisos, a l'atenció al públic, a la formació de català i en català en el marc dels cursos de formació contínua i, per a empreses de més de 50 i més de 500 treballadors respectivament, a la possibilitat de constituir comissions de normalització lingüística o serveis lingüístics d'empresa.

Durant l'any 1999 el nombre total de convenis inscrits que contenen clàusula lingüística és d'11, és a dir, el 3,59% dels inscrits, entre els quals hi ha els convenis de sector de càmpings i ciutats de vacances, confiteria i pastisseria, galetes, indústria de la construcció i majoristes i detallistes de joguines i cotxets.

5.3 Els contractes laborals

Per tal de fomentar l'ús del català en els contractes laborals, el Departament de Treball ha editat el *Recull de documentació laboral*, amb un tiratge de 3000 exemplars, que conté 17 models impresos de contractes (contracte de treball ordinari, per temps indefinit, en pràctiques, de formació i d'altres) que també han estat bolcats a Internet, on poden ser consultats a través del web de Treball i, per mitjà de l'enllaç corresponent, també del de Cultura i del Consorci per a la Normalització Lingüística.

6. L'actuació del Consorci per a la Normalització Lingüística

El Consorci per a la Normalització Lingüística de Catalunya, que el 1999 ha commemorat el desè aniversari, ha cooperat de manera molt decisiva al procés d'aplicació de la Llei de política lingüística en el món empresarial amb actuacions que, més enllà de la seva tasca d'ensenyament del català a la població adulta, incideixen de manera cada cop més activa en el món socioeconòmic.

En són una mostra els més de 350 convenis (un cada dos dies) que ha signat en els dos darrers anys amb empreses i entitats ciutadanes per a assessorament, formació o preparació i execució de plans lingüístics. Al llarg de l'any 1999 el Consorci ha signat 193 nous convenis i a finals d'any n'hi havia 248 de vigents, dels quals 79 corresponien a empreses, 104 a organitzacions i 10 a ens locals. Pel que fa al contingut dels acords, s'ha incrementat l'oferta d'assessorament a les empreses i organitzacions, així com l'aplicació de plans lingüístics globals per a la incorporació del català. Dels 193 nous convenis esmentats, 39 són per a formació, 28 per a assessorament, 38 per a ambdues actuacions conjuntament i 23 per a activitats de promoció de l'ús del català. Els altres 65 comporten una intervenció integral a l'empresa o organització a què es refereix.

Per la seva significació social en aquest àmbit, poden ser destacats d'entre els convenis signats l'any 1999 els que ho han estat amb Jazztel Telecomunicaciones SA, Parc d'Atraccions Tibidabo SA, Confederació Empresarial de la Província de Tarragona, Gremi de Pintors de Terrassa i Comarca, Confederació Empresarial de Comerç de Terrassa (CECOT), Telefónica de España, Associació de Comerciants de Santa Perpètua de Mogoda, Promoció Econòmica de Cornellà, SA, Associació de Comerciants de Sarrià, Associació Catalana d'Agències de Viatge, Philips Ibèrica SA, Societat General d'Aigües de Barcelona, Botiguers i Comerciants d'Olesa, Unió Intersectorial Empresarial del Vallès Oriental, Mercadona o Agropecuària de Guissona SCCL.

Igualment, el Consorci ha continuat les actuacions en l'àmbit sanitari iniciades l'any 1996 amb la signatura del conveni amb el Servei Català de la Salut. En aquest camp ha signat 12 convenis de desplegament, entre els quals hi ha els que impliquen l'Hospital Universitari de Sant Joan de Reus, el Patronat de l'Hospital de Sant Jaume d'Olot, els hospitals de Sant Joan de Déu i Sant Rafael, tots dos de Barcelona, l'Hospital Residència Sant Camil, de Sant Pere de Ribes, el Consorci Sanitari de l'Alt Penedès, de Vilafranca, o el Centre Sanitari del Solsonès, Fundació Pública Comarcal, de Solsona.

Altres sectors als quals el Consorci ha atès preferentment en el marc de les seves actuacions de dinamització de l'ús del català han estat el de les associacions de mares i pares d'alumnes (amb 36 convenis signats) i el dels clubs esportius (amb 12). Entre aquests darrers poden ser destacats els signats amb el Club Natació Catalunya, el Reial Club Esportiu Espanyol, Unió de Bàsquet de Sabadell o el Reial Club Marítim de Barcelona.

Cal destacar finalment que el pressupost del Consorci per a la Normalització Lingüística de Catalunya efectivament executat l'any 1999 ha estat de 2.242 milions de pessetes, el més alt des que es va constituir, i que en els tres darrers anys s'ha incrementat en més de 300 milions.

7. El sector sanitari

El sector sanitari té una forta especificitat en el món econòmic tant per la naturalesa del servei que presta com pel gran nombre d'usuaris. De fet és un dels sectors d'activitat que té més relació amb el públic general i, per tant, resulta clau per a l'extensió de l'ús del català.

A Catalunya hi ha uns 180 centres sanitaris d'assistència hospitalària amb més de 40.000 treballadors, que registren cada any vora d'un milió d'altres sense comptar les consultes externes. Els centres extrahospitalaris són uns 2.300 (840 públics i la resta privats) i les oficines de farmàcia gairebé 3.000. Pel que fa als professionals sanitaris col·legiats, són més de 40.000 metges, odontòlegs i estomatòlegs, farmacèutics i veterinaris, als quals s'han de sumar més de 30.000 titulats en infermeria en exercici.

Precisament pel seu caràcter de servei al públic, són d'aplicació al sector sanitari els preceptes de l'article 32 de la Llei 1/1998 i, per tant, els centres i oficines del sector han de garantir l'atenció al públic quan s'expressa en qualsevol de les dues llengües oficials de Catalunya i han de tenir, almenys en català, els cartells d'informació general de caràcter fix i els documents d'oferta de serveis, sense perjudici que, quan es tracta de centres públics o concertats els sigui d'aplicació la normativa dels articles 31 i 33 respectivament.

El Govern de la Generalitat, per mitjà del Departament de Sanitat i Seguretat Social i els seus organismes autònoms, singularment l'Institut Català de la Salut i el Servei Català de la Salut, ha dut a terme una política continuada de foment del coneixement del català per part del personal sanitari i d'introducció de la llengua catalana a la documentació corrent, als impresos i a la retolació. La Xarxa Tècnica de Política Lingüística compten en el conjunt del departament i els serveis esmentats, amb 30 tècnics i administratius.

L'any 1999 es van realitzar actuacions d'ensenyament del català (des de cursos, com són els 55 organitzats a l'ICS) a campanyes de difusió com la denominada *Ensenya'm la llengua* que aquest any s'ha fet a la Costa de Ponent, Tarragona i Tortosa. També s'han aplicat els criteris de dissenys i imatge del *programa d'identificació visual* i s'ha progressat en la revisió dels models informatitzats de documents. Només els serveis centrals de l'ICS han revisat 2.554 unitats documentals i 2.700 a la Ciutat sanitària de Bellvitge. En el capítol de publicacions de divulgació per al gran públic es poden esmentar, a tall d'exemple, la *Guia d'atenció a l'adolescent*, o la *Guia de conversa mèdica*.

Per tal de garantir progressivament la presència del català a tots els establiments sanitaris de Catalunya, l'any 1996 es va signar un conveni entre el Servei Català de la Salut, el Departament de Cultura i el Consorci per a la Normalització Lingüística, i el desembre de 1997 un altre entre els departaments de Cultura i sanitat i Seguretat Social, el Consorci per a la Normalització Lingüística i l'Associació Catalana d'Establiments Sanitaris (ACES). Pel que fa al primer grup, l'any 1999 el Consorci per a la Normalització Lingüística ha signat convenis per preparar plans lingüístics amb dotze hospitals. Pel que fa als centres integrats a ACES, s'ha treballat a altres sis, que són la

Clínica Sant Jordi, de Sant Andreu, les Clínicas Corachán, del Pilar, del Remei i Quirón de Barcelona i l'Hospital Benito Menni de Sant Boi.

8. La retolació comercial i la publicitat exterior

8.1 La retolació comercial a sis ciutats de Catalunya

La Llei 1/1998, per tal de fomentar la presència del català en el paisatge de Catalunya, manté l'ús del català en tota la senyalització pública i, a més, estableix que la retolació comercial i els avisos de caràcter fix han de ser redactats almenys en català, tot respectant els noms i les marques comercials.

Per tal de conèixer la realitat social en aquest àmbit, el Departament de Cultura ha encarregat un estudi d'observació a les ciutats de Badalona, Girona, Granollers, Lleida, Sabadell i Tarragona, que s'ha fet amb la mateixa metodologia emprada en l'estudi fet el 1977 a la ciutat de Barcelona.⁷ Aquest estudi, elaborat per Josep M Aragay i Anna Collado, de la Universitat de Barcelona, dona informació sobre els usos lingüístics en els rètols principals a les sis ciutats esmentades. Cal destacar aquí només les dades més generals, que són les següents:

Taula 42. Rètols principals d'establiments comercials segons la llengua emprada

	Català %	Castellà %	Bilingüe %	Ambivalent %	Altres lleng. %	Sense lleng. %	Observacions
Badalona	39,78	31,21	3,08	9,89	7,03	9,01	455
Girona	56,59	9,34	0,92	9,71	8,97	14,47	546
Granollers	49,39	17,20	3,19	11,30	7,62	11,30	407
Lleida	39,36	16,38	0,19	11,86	5,46	26,74	531
Sabadell	54,35	14,78	2,39	7,39	5,87	15,22	460
Tarragona	47,30	21,34	0,99	6,92	6,92	13,04	506

La presència del català, incloses les opcions bilingüe i ambivalent, és majoritària a les sis ciutats sense grans diferències. Oscil·la entre el 67,22% de Girona, el 52,75% de Badalona i el 51,41% de Lleida. Sí que hi ha diferències, en canvi, pel que fa als rètols que caldrà adaptar a la legislació vigent, atès que si es descompten els que no tenen contingut lingüístic (com són les sigles o el contingut estrictament gràfic) l'oscil·lació és entre el 38,24% de Badalona i el 18,31% de Girona.

Entre les conclusions de l'estudi esmentat destaca la diferència, pel que fa als usos lingüístics, entre la retolació principal i la complementària, atesa la diferència funcional existent, bàsicament identificadora la primera, i sobretot comunicativa la segona. Així, al rètol principal gairebé no hi ha solucions bilingües, mentre que a la segona és més senzill fer aquesta opció, que és la que potencien els comerços relacionats amb cadenes o marques comercials.

⁷ Vegeu l'informe sobre l'aplicació de la Llei de política lingüística corresponent a 1998. BOPC V Legislatura, número 386, pàg. 31.915.

D'altra banda, la comparació d'aquestes dades amb les que resulten de l'estudi realitzat a Barcelona el primer trimestre de 1997⁸ situen la capital de Catalunya en la banda alta del país pel que fa a presència del català sumats els rètols en català, bilingües i ambivalents però en la banda baixa si es tenen en compte només els redactats en català, segurament a causa del pes de la retolació ambivalent.

8.2. La publicitat exterior a Barcelona i a d'altres sis ciutats

Un altre element bàsic en el paisatge lingüístic, que a més de la identificació visual té un paper cada dia més important en la transmissió, l'aprenentatge i el prestigi de la llengua és la publicitat. L'article 35 de la Llei de política lingüística hi fa una referència específica i confereix un paper especial a la publicitat que es fa a la via pública.

Pel que fa a la publicitat exterior, s'han dut a terme dos estudis. Un de referit a la ciutat de Barcelona, que permet la comparació amb el que es va fer l'any 1997.⁹

L'altre fa referència a les sis ciutats abans esmentades i dona una visió més àmplia en l'àmbit català. En tot cas, en l'estudi sobre la llengua a la publicitat exterior cal tenir en compte que és una realitat molt variable i, per tant, qualsevol dada és purament indicativa. També hi ha una diferència molt gran entre la superfície dels diferents suports (tanques publicitàries o cabines telefòniques per esmentar els extrems) cosa que comporta una diferència de percepció i d'impacte. Per superar aquesta segona dificultat, l'estudi pondera en unitats de referència comunes les observacions realitzades sobre la base de la superfície de cada suport.

Malgrat que és difícil la comparació entre ciutats a causa de la diferència de suports i de la importància, en termes absoluts, de la presència de publicitat exterior, l'estudi permetrà, en el futur, establir comparacions seriadades a la mateixa ciutat. Els resultats de 1999 (abril) han estat, segons l'ús de la llengua en el missatge principal, els següents:

Taula 43. Publicitat exterior: Badalona (26-29/04)

	Català %	Castellà %	Bilingüe %	Ambivalent %	Altres lleng. %	Sense lleng. %
Tanca	16,13	75,27	0	0	0	8,60
OPI	39,69	57,35	0	0	2,96	0
Cabina tel.	0	100	0	0	0	0
Vela	39,58	44,33	0	0	0	16,10
Columna	100	0	0	0	0	0
Cartell	38,26	46,54	0	0,75	0,34	14,11
Banderola	94,44	0	0	0	0	5,56

⁸ Informe sobre política lingüística de 1998, pàgina 31.915.

⁹ Vegeu igualment l'informe sobre política lingüística de 1998, pàgina 31.917

Taula 44. Publicitat exterior: Girona (14-18/04)

	Català %	Castellà %	Bilingüe %	Ambivalent %	Altres lleng. %	Sense lleng. %
Tanca	73,24	24,58	0	0	0	2,18
OPI	100	0	0	0	0	0
Cabina tel.	0	100	0	0	0	0
Vela	100	0	0	0	0	0
Columna	50,62	34,44	0	14,94	0	0
Cartell	58,46	15,33	0,61	13,75	4,31	7,71
Banderola	43,39	0	0	32,93	0	23,68

Taula 45. Publicitat exterior: Granollers (26-29/04)

	Català %	Castellà %	Bilingüe %	Ambivalent %	Altres lleng. %	Sense lleng. %
Tanca	47,43	36,92	4,74	10,91	0	0
OPI	8	88	0	0	4	0
Cabina tel.	0	100	0	0	0	0
Vela	100	0	0	0	0	0
Columna	47,50	52,50	0	0	0	0
Cartell	41,11	40,63	0,06	10,07	0,36	7,78
Banderola	100	0	0	0	0	0

Taula 46. Publicitat exterior: Lleida (24-27/04)

	Català %	Castellà %	Bilingüe %	Ambivalent %	Altres lleng. %	Sense lleng. %
Tanca	70,45	11,46	0	0	3,34	14,75
OPI	55,39	42,50	0	0	0	2,11
Cabina tel.	26,98	73,02	0	0	0	0
Vela	100	0	0	0	0	0
Columna	18,22	42,00	0	0	7,89	31,89
Cartell	68,44	8,57	0,56	6,43	2,33	13,86
Banderola	100	0	0	0	0	0

Taula 47. Publicitat exterior: Sabadell (28-30/04 i 4 i 5/05)

	Català %	Castellà %	Bilingüe %	Ambivalent %	Altres lleng. %	Sense lleng. %
Tanca	55,56	18,52	0	3,70	0	22,22
OPI	0	100	0	0	0	0
Cabina tel.	0	100	0	0	0	0
Vela	-	-	-	-	-	-
Columna	24,56	74,10	0	1,34	0	0
Cartell	40,38	24,48	0	11,22	1,91	22,01
Banderola	-	-	-	-	-	-

Nota: a Sabadell no es van trobar ni veles ni banderoles

Taula 48. Publicitat exterior: Tarragona (27-30/04 i 5/05)

	Català %	Castellà %	Bilingüe %	Ambivalent %	Altres lleng. %	Sense lleng. %
Tanca	50,31	31,46	0	6,48	1,44	10,30
OPI	43,06	56,94	0	0	0	0
Cabina tel.	42,06	51,97	0	0	0	5,97
Vela	-	-	-	-	-	-
Columna	100	0	0	0	0	0
Cartell	57,60	12,32	1,17	1,07	6,93	20,91
Banderola	100	0	0	0	0	0

Pel que fa a la ciutat de Barcelona, l'estudi realitzat per IPSOS, amb observacions fetes la segona quinzena de maig, permet fer una comparació entre la presència del català a la publicitat exterior en dos moments concrets (abril de 1997 i maig de 1999) que, si bé no poden ser considerats com un indicador segur, mostren una tendència. Cal dir que l'empresa i els criteris i llocs d'observació dels dos estudis són els mateixos.

Taula 49. Llengua del missatge principal a la publicitat exterior a la ciutat de Barcelona. 1997-1999.

	Català %		Castellà %		Bilingüe %		Ambivalent %		Altres lleng. %		Sense lleng. %	
	1997	1999	1997	1999	1997	1999	1997	1999	1997	1999	1997	1999
Tanca	26,1	38,6	57,3	44,5	0,2	3,4	1,9	4,7	7,7	2,3	6,8	6,5
OPI	18,3	22,1	62,7	53,1	0,1	3,1	1,3	2,0	11,4	8,4	6,2	11,3
Cabina tel.	15,7	8,2	78,2	66,8	0	0,4	0	2,1	0,9	0,4	5,2	22,1
Vela	47,4	39,6	49,5	28,1	0	0	0,9	0,8	1,5	9,9	0,7	21,6
Columna	26,9	29,8	12,4	35,6	0	2,5	5,6	6,4	11,7	7,3	43,4	18,4
Cartell	36,5	44,2	56,9	32,8	0	0,4	0,9	6,6	1,0	7,5	4,7	8,5
Banderola	86,9	19,1	5,3	3,7	0	0	4,3	67,6	0	0,5	3,5	9,1

S'observa, en general, un augment de la presència del català en les tanques, els OPI, les columnes i els cartells i una disminució en les cabines telefòniques, les veles i les banderoles, en les quals augmenta el missatge sense contingut lingüístic o l'ambivalent. També guanya presència el missatge bilingüe, tot i mantenir-se en un percentatge molt petit i els continguts ambivalents o sense contingut lingüístic.

En general cal remarcar que el català ha augmentat significativament en els cartells i en els suports de pagament, com són les tanques i els OPI.

D'altra banda, es pot observar que la presència del català a la publicitat exterior de la ciutat de Barcelona és inferior al de les sis ciutats foranes tractades a l'estudi sobre les ciutats foranes fet per l'equip Aragay-Collado.¹⁰

¹⁰ Malgrat que a la contractació dels estudis de les ciutats foranes es va establir que calia seguir la metodologia de l'estudi de 1997 a Barcelona, és probable que una part de la diferència entre Barcelona i Sabadell, per exemple, sigui deguda al tractament de les observacions. La ponderació de superfícies també hi pot haver influït. En qualsevol cas, el resultat dels estudis sembla coincidir amb la diferència social, econòmica i sociolingüística de les set ciutats estudiades.

XIV. LA COOPERACIÓ AMB ELS ALTRES TERRITORIS DE PARLA CATALANA

1. El domini lingüístic del català

El domini lingüístic del català s'estén sobre 68.000 km² en els quals viuen 11.300.000 persones. Actualment està dividit en set territoris que, al seu torn, depenen de quatre estats: Andorra, Espanya, França i Itàlia, si bé la major part de superfície i població estan situades a l'estat espanyol i, sobretot, a Catalunya. El coneixement de la llengua catalana en aquests territoris és dispar a causa de la diversitat de les realitats històriques i polítiques, però en conjunt el nombre de persones capaces de parlar-la és d'uns 7.200.000, i el de les que, sense parlar-la, la poden entendre és de més de 2.600.000. El català és conegut, doncs, per més de 9.800.000 persones, de les quals gairebé de 5.800.000 viuen a Catalunya.

La importància demogràfica de Catalunya en relació amb la resta de territoris permet afirmar que el futur del català depèn essencialment de la política de suport que es fa al Principat que, d'altra banda, sempre té efectes positius en els altres territoris. En són una mostra l'èxit de la televisió de Catalunya o la difusió dels llibres editats a Catalunya per tot el domini lingüístic. Però d'altra banda és evident que la recuperació de la llengua catalana com a llengua d'ús normal en tots els àmbits de l'activitat social a tots els territoris i no només a Catalunya és d'una importància cabdal per al futur de la llengua i per al seu reconeixement internacional.

Una de les dificultats que la llengua catalana ha hagut d'afrontar històricament és la divisió del seu domini lingüístic en diverses unitats territorials sotmeses a poders llunyans que durant gairebé tres segles no han emprat el català en cap de les instàncies de poder en què una llengua s'aferma com a llengua de prestigi. Un dels principals reptes per al futur, ara que els principals territoris del domini lingüístic compten amb poders polítics limitats però significatius, és aconseguir que aquesta divisió no comporti incomunicació entre els territoris ni polítiques divergents.

És per això que la Disposició addicional segona de la Llei de política lingüística estableix que la Generalitat ha de promoure acords, convenis i tractats amb les comunitats autònomes aragonesa, balear i valenciana i amb els estats andorrà, francès i italià per a fomentar l'intercanvi cultural entre territoris de parla catalana. En compliment d'aquesta disposició, l'any 1999 s'han iniciat o renovat diverses relacions de cooperació amb institucions representatives dels altres territoris.

2. El Govern d'Andorra

Continuant la col·laboració iniciada formalment amb el protocol signat el 16 de març de 1989, el Departament de Cultura de la Generalitat i el Ministeri de Turisme i Cultura del Govern d'Andorra han mantingut la relació de cooperació en matèria de llengua. En concret, el 26 d'abril es van reunir a Andorra la Vella delegacions dels esmentats Ministeri i Conselleria, presidides pels seus respectius titulars, Enric Pujal i Joan M. Pujals, els quals en matèria de llengua van acordar:

- Continuar la participació dels tècnics de Servei de Llengua del Ministeri d'Andorra en els seminaris de formació de tècnics de política lingüística de la Generalitat
- Organitzar conjuntament un congrés de sociolingüística a Andorra l'any 2000 o 2001.
- Estudiar la participació del Govern d'Andorra en els projectes d'enginyeria lingüística que impulsa la Generalitat
- Treballar conjuntament perquè les pel·lícules parlades en català, tant les doblades com les de versió original, s'exhibeixin als cinemes andorrans en els períodes d'estrena.
- Continuar la col·laboració entre el Govern d'Andorra i el centre de terminologia TERMCAT concretant-la en l'elaboració d'un diccionari, amb definicions i equivalències, sobre una matèria relacionada amb la neu, i la participació en un diccionari d'hostaleria en procés d'elaboració.

Precisament el mateix dia 26 d'abril es va presentar al Museu Postal d'Ordino, amb l'assistència de diversos ministres andorrans, el *Vocabulari de la neu i dels esports d'hivern*, que conté 2.264 termes catalans amb equivalències en castellà, francès i anglès, elaborat pel TERMCAT conjuntament amb el Servei de Política Lingüística del Govern d'Andorra.

Per la seva importància per a l'estatut jurídic del català cal destacar que el 16 de desembre de 1999 el Consell General d'Andorra va aprovar la Llei d'ordenació de l'ús de la llengua oficial, un text de 41 articles, una disposició addicional, quatre de transitòries i una de derogatòria.

3. El Govern de les Illes Balears

Després de la constitució del nou Govern de les Illes Balears, presidit per Francesc Antich i amb Damià Pons com a titular de la Conselleria d'Ensenyament i Cultura, es va constituir a l'esmentada conselleria una Direcció General de Política Lingüística al capdavant de la qual va ser nomenat, els darrers dies del mes de juliol, Joan Melià.

El 14 de setembre es van reunir a Barcelona els directors generals de Política Lingüística de Catalunya i de les Illes Balears juntament amb els responsables de les diferents àrees dels seus equips per tal d'intercanviar informació i establir els paràmetres d'una col·laboració que es proposaren d'impulsar en diverses matèries com són la formació de tècnics, la confecció dels mapes sociolingüístics, l'exhibició de pel·lícules en versió original o doblades al català, el suport a la comercialització de vídeos en català, la col·laboració en la difusió de la terminologia catalana normalitzada, l'avaluació de coneixements de català i l'equivalència dels títols expedits per la Junta Avaluadora de Català i la Junta Permanent de Català i d'altres. Van acordar, igualment, mantenir els contactes de manera continuada.

Com a conseqüència d'aquesta primera trobada, el 17 de desembre els consellers de Cultura de Catalunya, Jordi Vilajoana, i el d'Educació i Cultura de les Illes Balears, Damià Pons, van signar dos acords concrets per a l'exhibició a les Illes de quatre

pel·lícules doblades al català en el període de Nadal i per al suport a la comercialització del vídeo en català a les Illes.

Igualment la Direcció General de Política Lingüística de les Illes va participar en el projecte de reconeixedor de parla FreeSpeech amb l'adquisició de 120 llicències per a distribuir als centres docents de les Illes i, també va signar un acord de col·laboració amb el Consorci per a la Normalització Lingüística de Catalunya per a la presentació a les Illes de la mostra de joguines en català Lúdic organitzada amb la col·laboració de l'Ajuntament de Lleida.

D'altra banda, cal esmentar dos fets d'una ben alta significació política:

1. El 20 de setembre, el president de les Illes Balears, Francesc Antich, va presidir l'acte d'inici de curs acadèmic 1999-2000 de l'Institut d'Estudis Catalans i hi va pronunciar un discurs que pot ser qualificat d'històric pel seu alt compromís amb la unitat de la llengua catalana i amb la seva defensa a les Illes Balears.
2. El BOE del 9 de gener va publicar la Llei orgànica 3/1999, de 8 de gener, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, que va addicionar a l'article 3 la previsió que "Les institucions de les Illes Balears garantiran l'ús normal i oficial dels dos idiomes, prendran les mesures necessàries per a assegurar llur coneixement i crearan les condicions necessàries que permetin arribar a la igualtat plena de les dues llengües, pel que fa als drets dels ciutadans de les Illes Balears", cosa que significa una millora legal en el tractament que la llengua catalana hi ha de rebre.

4. Conveni amb la Universitat de Perpinyà i altres col·laboracions amb entitats de la Catalunya Nord

El 17 de setembre es va signar un nou conveni de col·laboració en l'estudi i la promoció del català entre la Generalitat de Catalunya i la Universitat de Perpinyà, que estableix un marc de cooperació entre les dues parts en matèria d'estudis de català i la seva projecció a la Catalunya Nord i preveu l'intercanvi de documents i de publicacions, la realització de pràctiques per part dels estudiants d'aquella universitat en serveis lingüístics de la Direcció General de Política Lingüística, del Consorci per a la Normalització Lingüística o del TERMCAT i d'altres actuacions que s'aniran concretant en programes específics.

Fora de l'àmbit universitari, s'ha donat suport a l'ensenyament del català a les comarques nord-catalanes tant als infants de les escoles maternals i primàries com als adults. Pel que fa als infants, han rebut ensenyament de català 1.259 nens i nenes d'entre 3 i 11 anys en el període gener juny i 1.344 en el període novembre desembre a escoles situades en els municipis de Banyuls dels Aspres, Prada, Vinçà, Rià, Bonpàs, Sureda, Vilafranca, Cornellà de la Ribera, Illa, Cotlliure, Sant Llorenç de Cerdans, Fontpedorosa, Paretstortes i Taurinyà.

Pel que fa als adults, s'ha donat suport a Omnium Cultural de la Catalunya Nord per a l'organització de 26 cursos en els municipis d'Alenyà, Bages, Bolaternera, Banyuls de la Marenda, Cabestany, Clairà, Canoès, Elha, els Angles, el Soler, Formiguera, Illa de Tet, la Guingueta d'Ix, Osseja, Perpinyà, Rià, Sant Llorenç de la Salanca, Sant Nassari, Sureda, Sallagosa i Ur. Hi han assistit 280 persones i alguns dels ajuntaments concernits han participat en el finançament bé d'una manera directa, bé per mitjà d'entitats locals, com és el cas d'El Foment de la Sardana de Banyuls, l'Associació per al desenvolupament de la cultura catalana de Cabestany, Elnavui, d'Elha, Parlem català de Sant Llorenç i El casal d'Arrià de Rià.

En col·laboració amb l'Ajuntament de Perpinyà i l'Associació de Professors de català de la Catalunya Nord, s'han administrat proves del Certificat internacional de català de la Direcció General de Política Lingüística a les quals s'han presentat 252 persones.

Finalment, cal esmentar que per mitjà d'un conveni signat entre el Departament de Cultura i Curial Edicions Catalanes, s'ha editat el primer volum de la *Gramàtica catalana* en llengua francesa, obra del filòleg i escriptor Pere Verdaguer. Amb aquesta obra es pretén afavorir l'estudi del català a la Catalunya Nord i, sobretot, promoure la difusió del seu coneixement a l'àmbit lingüístic de la francofonia.

5. El municipi de l'Alguer

Com a conseqüència de la visita a Barcelona, el mes de juny, del Síndic de l'Alguer amb motiu de l'homenatge al poeta Rafael Catardi, el 22 de setembre es va signar un conveni de col·laboració entre el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament de l'Alguer per a la realització de programes d'intercanvi cultural. El conveni preveu, entre d'altres actuacions, la tramesa a l'esmentat ajuntament de publicacions, documentació i materials. Coincidint amb la signatura, que va tenir lloc a l'Alguer, s'hi celebrà una setmana cultural catalana, organitzada pel Consorci Català de Promoció Exterior de la Cultura (COPEC), amb una exposició d'art contemporani, l'obsequi a la biblioteca de la ciutat d'un lot de llibres en català i el lliurament de diverses col·leccions de vídeo infantil en català a les 30 escoles de la ciutat.

D'altra banda, cal esmentar la continuïtat d'algunes actuacions de col·laboració sorgides de la societat civil, com són la *Revista de l'Alguer*, la delegació d'Omnium Cultural de l'Alguer (que fa una tasca molt profitosa per mitjà del Centre de Recursos Pedagògics Maria Montessori) o les activitats de dinamització de la relació de l'Alguer amb Catalunya del Grup Enllaç.

No és possible tancar aquesta referència a l'Alguer sense esmentar el fet significatiu de l'aprovació, a finals de desembre, de la Llei de la República Italiana 3.366, per a la tutela de les minories lingüístiques històriques, que clou un procés polític iniciat fa gairebé vint anys. La llei reconeix el català de l'Alguer entre les dotze llengües o dialectes minoritaris d'Itàlia, permet l'ús del català a la documentació oficial del municipi i n'afavoreix l'ensenyament a tots els nivells educatius.

XV. LA PROJECCIÓ EXTERIOR

1. La presència del català a les universitats: càtedres i lectorats

1.1. Els lectorats de català

Des del curs 1987/88 la Generalitat de Catalunya ha dotat diferents lectorats a les universitats de fora de l'àmbit territorial de Catalunya amb l'objectiu de promoure l'ensenyament de la llengua, la literatura i la civilització catalanes.

Actualment hi ha 74 universitats estrangeres que compten amb lectorat de català. Al llarg d'aquests anys hi ha hagut una demanda creixent de cursos de català a moltes universitats estrangeres i a algunes universitats espanyoles de fora de l'àmbit lingüístic català, motivades per l'interès d'establir el català com a assignatura optativa dins dels estudis de filologia romànica o espanyola. Entre aquestes universitats s'hi compten les de Londres, Oxford, Humboldt de Berlín, Frankfurt, Freiburg, Heidelberg, Münster, Grenoble, París-La Sorbona, París 8, Provença, Tolosa, Nàpols, Roma, Venècia, Rosario, Berkeley, Urbana, Amsterdam, Budapest, Moscou, Mèxic o Montevideo.

Un altre dels objectius que persegueix la dotació de lectorats és aconseguir que les universitats consolidin aquests estudis i hi donin suport, i que la llengua i la literatura catalanes formin part permanent de la seva oferta formativa. És per això que, des del curs 1997/98, les universitats que han volgut optar a un lectorat o un professor associat nou han hagut d'incloure la llengua catalana al pla d'estudis de les titulacions ofertes, en qualitat d'assignatura optativa, com a mínim, que generi crèdits i que consti a l'expedient i al certificat d'estudis lliurat per la universitat.

En aquests moments hi ha diferents tipus de lectorats segons els estudis de cadascuna de les universitats i la disponibilitat pressupostària:

- Lectorat de català amb lectors/es de dedicació exclusiva
- Lectorat de català amb lector/a amb dedicació parcial
- Lectorat d'estudi: doctorand, recerca o estudis de postgrau
- Lectorat mixt català-espanyol

Els lectorats depenen pressupostàriament de Comissionat per a universitats i recerca que el 1999 ha atorgat ajuts per un total de cent milions de pessetes. És l'esmentat Comissionat qui manté els contactes amb les universitats demandants i qui, per mitjà de la Comissió de promoció de l'ensenyament del català a les universitats de fora de l'àmbit territorial de Catalunya, estableix i porta a terme els processos de selecció de nous lectors. Aquest any s'han convocat 6 places a les universitats següents: Hamburg, Tübingen/Stuttgart, París 8, Southampton/Winchester School of Art, Cracòvia i Poznan.

1.2 La formació dels lectors

La Direcció General de Política Lingüística assumeix l'elaboració dels programes dels estudis, l'assessorament didàctic, la formació i la coordinació dels lectors i la dotació dels materials didàctics que el 1999 van ser d'1.737.000 pessetes.

Anualment s'organitzen les Jornades internacionals per a professors de català que tenen com a objectiu la formació dels lectors nous que s'han d'incorporar per primera vegada en alguna universitat i l'intercanvi d'experiències entre els mateixos lectors. L'any 1999 s'han celebrat les XIII Jornades a Girona, del 19 al 22 de juliol, amb la participació de 50 professors procedents de diversos països.

També des de la Direcció General s'ha donat suport a una iniciativa de l'Ajuntament de Sitges per organitzar, durant el mes de maig, un fòrum en el qual han coincidit professors de català a diverses universitats dels Estats Units per tal d'establir criteris d'ensenyament i de programació que a termini mitjà permetin que a les universitats americanes es reconguin els crèdits de llengua i cultura catalanes i es puguin realitzar a Catalunya cursos i activitats complementàries a aquells estudis que també comportin crèdits.

1.3 El Centre d'Estudis Catalans de París

Per la seva tasca en la promoció i difusió de la llengua i la cultura catalanes a l'estranger en una ciutat tan significada com París, cal fer un esment al Centre d'Estudis Catalans de la Universitat de la Sorbona, establert des de l'any 1977 gràcies a la contribució de diversos mecenes catalans. La Generalitat contribueix a les activitats d'aquest Centre i el director general de Política Lingüística forma part del seu Consell d'Administració, presidit pel rector de la Universitat de la Sorbona. El centre rep, també, el suport del lector de català de l'esmentada Universitat. Al llarg de l'any 1999 ha continuat les seves activitats culturals, que s'han concretat en 7 conferències, 4 exposicions de pintura, 2 audicions musicals i el Col·loqui internacional *Fenosa et son temps. Entre la Catalogne et Paris*.

2. Les associacions de catalanística

Actualment hi ha diverses associacions privades dedicades a la promoció d'estudis de llengua i cultura catalanes a l'estranger. Les associacions de catalanística més actives són l'Anglo-catalan Society, fundada fa gairebé cinquanta anys, la North-American Catalan Society, que enguany va rebre la placa de Sant Jordi en reconeixement a la seva tasca, l'Associació Catalano-Germànica, l'Association Française des Catalanistes i l'Associazione Italiana di Studi Catalani. Aquestes associacions organitzen periòdicament trobades o col·loquis on es presenten els treballs elaborats per alguns dels seus membres i editen butlletins interns o revistes especialitzades com és el cas de *Catalan Review* de la NACS, que reben el suport de la Generalitat.

L'any 1999 l'Associació francesa de catalanistes ha organitzat un Col·loqui a la Universitat d'Haute-Bretagne Rennes 2, titulat *Les pays catalans et la Méditerranée: mythes et réalités* en commemoració dels 30 anys d'ensenyament del català en aquesta universitat. El Departament de Cultura, per mitjà del COPEC i de la Direcció General de Política Lingüística hi ha donat suport econòmic i també hi ha col·laborat amb l'edició del tríptic informatiu i ha participat en el col·loqui amb una sessió sobre la política lingüística de la Generalitat de Catalunya i els canvis produïts a partir de la Llei de política lingüística. En aquest àmbit cal esmentar l'aparició de dues gramàtiques catalanes en llengua estrangera: *Catalan. A comprehensive grammar*, dels professors

Max W. Wheeler, Alan Yates i Nicolau Dols, editada en anglès per Routledge (Londres i Nova York) i *Gramaire catalane* de Pere Verdaguer, editada en francès per Curial, Edicions catalanes (Barcelona).

3. L'ensenyament de català als casals catalans

L'activitat relativa a les comunitats catalanes a l'exterior es coordina des de la Direcció General de Relacions Exteriors. Actualment hi ha 61 casals que tenen el reconeixement oficial com a casal català, la major part dels quals organitzen cursos o alguna altra mena de formació de llengua catalana per als seus associats. Aquests cursos són subvencionats per la Generalitat de Catalunya per mitjà de la Direcció General ara esmentada i, en alguns casos, com són el Casal Català de Madrid o el de Luxemburg, per la de Política Lingüística.

Totes les qüestions relatives a la formació i a l'assessorament del professorat i a la dotació de materials didàctics es coordinen des de la Direcció General de Política Lingüística, així com l'administració de les proves del Certificat internacional de català. La formació i l'assessorament es fan de manera individualitzada (via telefònica, telemàtica o mitjançant visites a la Direcció General), o organitzant cursos o sessions formatives a petició dels diferents casals. És el cas d'un curs per al professorat de casals catalans del con sud d'Amèrica sol·licitat pel Casal Català de Rosario, del qual s'ha elaborat el programa i s'impartirà l'any 2000.

Es manté una estreta relació amb la Federació Internacional d'Entitats Catalanes, tant pel que fa a l'assessorament i a la difusió d'informacions relatives a la llengua catalana com a la col·laboració amb les revistes *Butlletí de Didàctica* i *Català als casals* i també amb la Casa Nostra de Suïssa.

4. El Certificat internacional de català

Per l'Ordre de 24 de gener de 1991 es van crear els exàmens del certificat internacional de català, que tenen per finalitat l'acreditació del coneixement del català com a llengua estrangera. La descripció i l'especificació d'aquest certificat s'inscriuen en el marc de l'Association of Language Testers in Europe (ALTE), que aplega organismes europeus que desenvolupen exàmens i expedeixen certificats oficials de la llengua pròpia com a llengua estrangera i de la qual el Departament de Cultura és membre fundador. L'objectiu de l'associació és establir uns nivells comuns de competència lingüística per tal de promoure el reconeixement internacional dels certificats de llengües a Europa.

El 1999 la Direcció General de Política Lingüística s'ha integrat en el grup KoBaLT (Computer Based Language Tests) per participar en el projecte CommuniCAT que és un material electrònic per a l'avaluació de la competència lingüística basat en els cinc nivells d'ALTE. Aquest material ja està desenvolupat en anglès, castellà, francès, alemany, italià i neerlandès. Enguany s'hi han incorporat el català i el portuguès.

Els mesos d'abril i novembre s'han fet dues reunions plenàries de l'Association of Language Testers in Europe (ALTE), a Jyväskylä (Finlàndia) i a Barcelona

respectivament. En el marc d'aquesta segona reunió, que va ser organitzada i conduïda per la Direcció General de Política Lingüística, es va decidir organitzar un Congrés Internacional sobre l'Avaluació de Llengües, a Barcelona i l'any 2001, com una activitat commemorativa de l'Any Europeu de les Llengües, el qual, impulsat per la Comissió Europea i el Consell d'Europa, té com a objectiu organitzar diferents actes per donar a conèixer i potenciar el multilingüisme a Europa.

El certificat internacional de català reconeix, d'acord amb els criteris de l'ALTE, tres nivells: nivell lliardar, (amb programació des de l'any 1990), nivell bàsic (des de 1992) i nivell avançat, des de 1998.

Des del 1990 fins al 1998 hi ha hagut un total de 2.995 inscrits, 2.741 presentats i 2.486 aptes. La convocatòria per al 1999 ha inclòs, per primera vegada, el nivell avançat.

L'any 1999, en què per primer cop s'ha inclòs el nivell avançat a les convocatòries, s'han fet proves dels diferents certificats a les localitats següents: Amsterdam, Asunción, Brussel·les, Budapest, Càller, Cardiff, Glasgow, Hamburg, Lió, Liverpool, Londres, Madrid, Mèxic, Moscou, Nàpols, París, Perpinyà, Praga, Rennes, St. Petersburg, Sàsser, Sheffield, Swansea, Tolosa, Tübingen, Szeged, Gironella i Girona.

Taula 50. Certificat internacional de català. Dades 1999.

Certificat	Nombre de localitats on s'ha fet la prova	Inscrits	Presentats	Aptes	%
Nivell bàsic	27	367	327	270	82,5
Nivell lliardar	24	321	268	211	78,7
Nivell avançat	19	165	151	128	84,7
Total	70	853	746	609	81,6

5. La col·laboració amb el Govern del Quebec

En el marc de les relacions de col·laboració existents entre els governs del Quebec i de Catalunya, la cooperació en matèria de política lingüística s'especifica en l'Acord de cooperació entre ambdues parts signat el 10 de juliol de 1996, que es van concretar en un protocol d'activitats signat el mes de setembre de 1998 que preveu:

- Intercanvi d'almenys un exemplar de totes les publicacions i estudis oficials.
- Informació recíproca, de manera regular, de :
 - Lleis, reglaments i altres disposicions normatives en matèria de política lingüística que s'han aprovat al Quebec i a Catalunya.
 - Estudis sectorials i generals sobre el seguiment dels resultats de les polítiques lingüístiques respectives i estudi conjunt dels sistemes i indicadors de seguiment i valoració de resultats.
 - Polítiques i actuacions per a l'ensenyament del francès i del català a col·lectius de noves immigracions.
 - Polítiques de suport a la producció cinematogràfica i de doblatge de productes cinematogràfics.
- Col·laboració i intercanvi d'experiències i coneixements en aspectes relacionats amb:

- Metodologies del treball terminològic i desenvolupament d'eines per a la producció i gestió automatitzada de recursos terminològics.
- Producció terminològica mitjançant l'ús de xarxes telemàtiques.
- Sistemes de difusió i d'implantació terminològica.

També, a partir d'allò establert en aquest acord s'ha organitzat un Col·loqui Internacional sobre Polítiques i Legislacions Lingüístiques Comparades, que ha tingut lloc a Barcelona els dies 4, 5 i 6 d'octubre de 1999.

En aquest Col·loqui s'han exposat les experiències del Quebec i de Catalunya com a països capdavanters en polítiques lingüístiques que organitzen la convivència de dues llengües implantades socialment en un mateix territori. Hi han participat, a més, responsables de la política lingüística de diferents països europeus on conviu més d'una llengua (França, Estònia, Lituània, Suècia, Bèlgica, País Basc i Galícia).

El Col·loqui es va organitzar en tres àrees:

- La legislació lingüística com a peça bàsica de la política lingüística.
- Models, procediments i experiències d'aplicació de política lingüística.
- Els mètodes d'avaluació de resultats de les polítiques lingüístiques.

En el Col·loqui hi van participar unes 60 persones, la qual cosa va facilitar l'intercanvi d'experiències concretes i un debat ric i aprofundit sobre les qüestions exposades.

6. Altres actuacions

La Direcció General de Política Lingüística ha participat en els congressos conferències o esdeveniments internacionals següents:

- Del 18 al 23 de març, participació a les Jornades de Llengua i Cultura Catalanes a Ciudad Real, organitzades pel COPEC i la Universidad de Castilla La Mancha, amb ponències sobre l'estatus i el corpus de la llengua catalana.
- Del 24 al 26 de març s'ha presentat a Brussel·les una ponència en la conferència *Estatuts i ús institucional de les llengües nacionals a Europa*, organitzada per la unió de la llengua neerlandesa TAALUNIE, en la qual el català va tenir un tractament semblant al del francès, el neerlandès o l'alemany.
- Assemblea de les Regions d'Europa (ARE) Els dies 19 i 20 d'abril s'ha assistit a la primera reunió de la Comissió D de l'Assemblea de les Regions d'Europa. La reunió s'ha fet a Nyborg (Fyn-Dinamarca). Els dies 27 i 28 de setembre ha tingut lloc a Barcelona la reunió semestral de la Comissió D de l'Assemblea de les Regions d'Europa, *Cultura, Educació i Formació, Joventut, Mitjans de Comunicació i Esport*. El Departament de Cultura s'ha fet càrrec dels principals aspectes de l'organització d'aquesta reunió, en la qual s'ha presentat diferents projectes interregionals. Hi han participat més de 35 regions i prop d'un centenar d'assistents.

- Congrés sobre la diversitat lingüística i la ciutadania democràtica, Innsbruck (Àustria) del 9 a l'11 de maig, organitzat pel Consell d'Europa. Presentació de la ponència *Linguistic diversity for democratic citizenship*.
- Seminari Internacional Minorities Languages in Russia: Perspectives of Development Elista (República de Calmúquia), del 8 al 15 de maig. Presentació de la comunicació *Language Policy in Catalonia: a brief overview*.
- Seminari de treball Minority Languages and Economic Regional Activity organitzat per l'European Centre for Minority Issues (Flensburg), del 18 al 20 de juny. Presentació de la comunicació *Economic Development and Minority Languages: the Catalan case*.
- Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa (OSCE). S'ha continuat col·laborant amb aquesta Organització en l'elaboració de les recomanacions de Lund, sobre la participació efectiva de les minories nacionals en la vida pública. En aquest sentit s'ha assistit, del 4 al 6 de febrer a l'Haia i del 4 al 6 de juny a Lund (Suècia) a sengles reunions de treball per a l'elaboració de les recomanacions. També s'ha fet la presentació, del 4 al 6 de juny, a Zagreb, de les recomanacions de l'Haia i d'Oslo, elaborades l'any 1998, a l'Alt Comissionat per les Minories Nacionals de l'OSCE.
- I Trobada de Serveis Lingüístics Catalano-Occitans. S'ha organitzat, conjuntament amb el Consell General de la Vall d'Aran, la I Trobada de Serveis Lingüístics Catalano-Occitans que ha tingut lloc el dia 20 de juliol a Salardú, en el marc de les Jornades Universitàries Catalano-Occitanes. Hi ha hagut una assistència de 30 especialistes.
- Universitat Catalana d'Estiu. S'ha coordinat l'organització de tres cursos a la Universitat Catalana d'Estiu a Prada de Conflent, en el marc del conveni de col·laboració subscrit pel Departament. S'ha impartit un curs sobre la Llei de política lingüística i el seu desplegament; un curs d'iniciació als estudis occitans, amb el títol *Aranès pràctic: Nocions gramaticals bàsiques de l'occità de la Val d'Aran* i un curs d'expressió oral per a principiants i un taller d'expressió escrita. Aquests cursos han tingut lloc a Prada del Conflent del 16 al 25 d'agost. A més de la coordinació dels cursos la Direcció General de Política Lingüística també realitza una aportació econòmica, que enguany ha estat de 614.000 pessetes.
- Congreso internacional de Onomásica. Santiago de Compostela, 20-24 de setembre de 1999. Presentació de la comunicació *La regulación onomástica después de la Ley 1/1988, de 7 de enero, de política lingüística y el Nomenclator oficial de Cataluña*.
- Col·loqui *Les pays catalans et la Méditerranée: mythes et réalités*, Universitat Haute-Bretagne, Rennes 2, 8 i 9 d'octubre de 1999. Presentació de la ponència "L'evolució de la política lingüística de la Generalitat de Catalunya".
- XI Trobada de Serveis Lingüístics Universitaris. València, 4 i 5 de novembre de 1999. Presentació de la ponència inaugural *Història del multilingüisme a les universitats europees*, i participació en la taula rodona: "L'anglès, aliat o enemic".

- S'ha participat en les dues reunions plenàries d'ALTE (Association for Language Testers in Europe), celebrades a Jyväskylä (Finlàndia) el dies 20, 21 i 22 d'abril i a Barcelona els dies 17, 18 i 19 de novembre de 1999.
- VII Conferencia Internacional de Lenguas Minoritarias. Bilbao, 1-3 de desembre de 1999. Presentació de les ponències i comunicacions següents: *Intento de sustitución y política de recuperación lingüística en Cataluña: Veinte años de política catalana. El papel de la onomástica en el proceso de recuperación lingüística y cultural en Cataluña. Competencia y usos lingüísticos entre los jóvenes en Cataluña. Evolución y perspectivas de futuro.*
- S'ha dut a terme l'elaboració del web *Minority Languages website* en col·laboració amb altres institucions europees. Inclou els 58 informes que es van realitzar sobre les llengües dites minoritàries de la Unió Europea en el marc de l'estudi *Euromosaic*.

D'altra banda, el centre de terminologia TERM CAT ha continuat la seva participació en quatre projectes europeus, que són:

- POINTER (Proposals for an Operational Infrastructures for TERminology in Europe), un projecte de la Comissió Europea realitzat en el marc del Programa d'Aplicacions Telemàtiques-Enginyeria Lingüística.
- INTERVAL (INTERliguistic TERminology VALidation), també en el marc del programa d'enginyeria lingüística de la Comissió Europea.
- TDCnet, en el marc del programa MLIS (Multilingual Information Society) de la Comissió Europea. Aquest projecte té com a finalitat constituir una xarxa de centres d'informació i documentació en terminologia a Europa que permeti agrupar la informació sobre els fons documentals i bibliogràfics relacionats amb la terminologia i establir directrius per facilitar l'organització de futurs centres.
- Linmiter, projecte que coordina Unió Latina. Tot reconeixent la situació de la llengua catalana entre les llatines, es pretén establir les necessitats terminològiques de les llengües llatines considerades minoritàries (ladí, friülès, sard, cors, occità, gallec i català) i un programa de formació per a especialistes en aquestes llengües que serà assumit pel TERM CAT.

XVI. LA COL·LABORACIÓ AMB L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

1. L'autoritat normativa, pressupòsit previ de la política lingüística

Sense una normativa lingüística unívoca i estandarditzada no és possible una política per a promoure l'ús d'una llengua i dignificar-ne les funcions socials, més encara si aquesta llengua, com és el cas de la catalana, ha estat exclosa durant segles de les escoles i les universitats, de les institucions públiques, dels diaris i els llibres, de la documentació econòmica i de la vida de l'empresa i, en general, dels usos de prestigi.

Per això l'any 1907, en el marc de la política de reconstrucció nacional que va emprendre el catalanisme polític, es va crear l'Institut d'Estudis Catalans amb la finalitat bàsica de normativitzar la llengua catalana. L'obra de normalització de l'ortografia i la morfologia, del lèxic i de la sintaxi realitzada per Pompeu Fabra, primer tot sol i després a l'empara de l'Institut d'Estudis Catalans, és un dels principals actius amb què compta la llengua catalana.

Atesa la necessitat de comptar amb una normativa lingüística científicament depurada, territorialment unificada i socialment acceptada, el Parlament de Catalunya va aprovar la Llei 8/1991, de 3 de maig, sobre l'autoritat lingüística de l'Institut d'Estudis Catalans que el reconeix com a institució encarregada d'establir i actualitzar la normativa lingüística del català. Aquesta tasca es realitza per mitjà de la Secció Filològica, que compta amb la col·laboració de la resta de les seccions.

Des del Govern de Catalunya, es reconeix i respecta l'autoritat de l'Institut i es garanteix l'aplicació de la normativa a l'Administració i als mitjans de comunicació i, òbviament, al sistema educatiu, i es col·labora amb l'IEC en tasques d'assessorament al públic general i especialitzat que faciliten la difusió.

2. El suport financer a l'Institut d'Estudis Catalans i als seus projectes en matèria de llengua

El Govern també garanteix el finançament ordinari de l'Institut d'Estudis Catalans des del Comissionat per a Universitats i Recerca amb una aportació genèrica de lliure disposició (que l'any 1999 va ser de 341 milions de pessetes i 15 més del Departament de la Presidència) i d'altres d'específiques per a projectes concrets a càrrec de la Comissió Interdepartamental de Recerca i Innovació Tecnològica (CIRIT), com són, per exemple, el del *Diccionari del català contemporani* o els dels grups de recerca del Centre de Referència d'Enginyeria Lingüística, que l'Institut gestiona i coordina. També contribueixen al finançament de projectes concrets altres departaments de la Generalitat. Igualment, el Govern de l'Estat fa una aportació a l'IEC en part per a despeses generals i en part per al projecte del *Diccionari del català contemporani* que el 1999 ha superat els 100 milions de pessetes.

A més, l'any 1999, d'acord amb el compromís assumit el 1998, des del Comissionat per a Universitats i Recerca i el Departament de Cultura, el Govern ha finançat dos terços de la primera fase de l'obra de restauració i rehabilitació de la seu de l'IEC a la Casa de Convalescència de l'antic Hospital de la Santa Creu i de Sant Pau de Barcelona.¹ Aquesta obra, que permet la restauració d'un dels millors edificis del barroc català, facilitarà el treball ordinari de les diferents seccions de l'Institut i en dignificarà la presència institucional. Per completar-la, l'Institut ha adquirit un local de nova construcció que acollirà les societats científiques filials.

L'activitat de l'Institut d'Estudis Catalans abasta tots els camps de la investigació històrica, artística, social i científica i no només els estrictament relacionats amb la llengua. Així, l'IEC és, alhora, l'Acadèmia de la llengua catalana, un institut de catalanística, entesa tant des de l'òptica de les humanitats com de les ciències socials, i un centre promotor i difusor de la recerca que actua com a assessor dels poders públics i de les institucions. A més, l'IEC contribueix a la difusió social de l'activitat científica (en sentit ampli) per mitjà de les seves societats filials.²

Els principals projectes de l'Institut en matèria de llengua són:

- Segona edició del *Diccionari normatiu* (DIEC)
- *Gramàtica normativa* de l'Institut d'Estudis Catalans
- *Diccionari manual* de l'Institut d'Estudis Catalans
- *Diccionari del català contemporani*
- Corpus Textual de la Llengua Catalana
- *Atles lingüístic del domini català*
- Coordinació i participació en el Centre de Referència d'Enginyeria Lingüística

Com a suport de la funció d'acadèmia de la llengua, l'Institut, per mitjà de la seva Secció Filològica, compta amb la Comissió de Gramàtica, les Oficines Lexicogràfiques i les Oficines d'Onomàstica.

També cal esmentar la implicació de l'Institut amb la societat i que s'ha fet una actuació continuada catalana de presència a tot el domini lingüístic. En són una mostra la visita a l'IEC del ministre de Cultura i Turisme d'Andorra, Enric Pujal, el 15 de gener i l'acte acadèmic d'inici del curs acadèmic 1999-2000 que va presidir el president de les Illes Balears, Francesc Antich, així com la signatura, el 23 de març, d'un conveni marc de cooperació amb la Universitat de Perpinyà i un altre, el 24 d'abril, amb l'Institut d'Estudis Andorrans, o la celebració a finals de juny de les Jornades de la Secció Filològica a Tortosa, amb les quals aquesta secció dona continuïtat, un any darrera l'altre, a la seva voluntat explícita de tenir en compte tots els territoris del domini lingüístic català.

¹ El pressupost total d l'obra és de 998 milions de pessetes.

² L'activitat de l'IEC i les seves societats filials és ressenyada a bastament a la *Memòria* que publica cada any l'Institut d'Estudis Catalans i a la síntesi de la memòria del curs acadèmic que es lliura amb motiu de l'inici del curs.

Pel que fa a la relació de l'Institut amb les acadèmies de les altres llengües de l'Estat, cal fer constar la visita oficial del president de l'IEC i del de la Secció Filològica a la Reial Acadèmia Espanyola el 15 de gener, i l'aprovació, el 27 d'abril, de la Declaració de València sobre els drets de les llengües catalana, basca i gallega, elaborada conjuntament amb les acadèmies d'aquestes dues darreres llengües.

3. Col·laboracions especials

L'any 1999 han tingut lloc dues actuacions que contribueixen a enfortir les relacions de coordinació entre le Govern i l'Institut d'Estudis Catalans. Són la continuïtat de la col·laboració de les Oficines d'Onomàstica a la tasca d'elaboració *del Nomenclàtor Oficial de la Toponímia Major de Catalunya* i l'organització per part de la Secció Filològica de les Jornades per a la Cooperació en l'Estandardització Lingüística.

3.1 El projecte del Nomenclàtor

D'acord amb la Resolució 563/V del Parlament de Catalunya el Govern de la Generalitat, amb la col·laboració de l'Institut d'Estudis Catalans, ha d'elaborar el *Nomenclàtor oficial de la toponímia major de Catalunya*.³ Es tracta de normalitzar i oficialitzar els topònims de Catalunya, cosa que ha comportat una tasca en la qual les Oficines d'Onomàstica han assumit un paper fonamental per a la revisió de més de 35.000 topònims distribuïts per tot el territori. Les Oficines d'Onomàstica, a més de tenir cura de donar una formació addicional als tècnics del Consorci per a la Normalització Lingüística que, sobre el territori, han fet el treball de camp que els ha estat encomanat, han assumit la revisió dels topònims, l'estudi dels casos conflictius i han aportat tota la informació etimològica necessària per al projecte.

D'aquesta manera, tant les bases de dades de l'Institut Cartogràfic de Catalunya com les de les Oficines d'Onomàstica s'han enriquit recíprocament.

3.2 Les Jornades per a la Cooperació

Els treballs de l'Institut en l'elaboració de la gramàtica i el diccionari normatius i en general els que fan referència a la normativització de la llengua catalana tenen un interès especial per a la política lingüística del Govern que, amb l'objectiu d'afavorir el màxim consens possible entre tots els sectors implicats en l'estandardització de la llengua catalana i encoratjar el necessari clima de diàleg amb l'IEC, tot reconeixent sempre la seva autoritat lingüística, va considerar convenient col·laborar en les Jornades per a la Cooperació en l'Estandardització Lingüística que va organitzar la Secció Filològica els dies 25 i 26 de novembre.

Les jornades, que van comptar amb una participació molt gran per part dels professionals de la llengua, tenien l'objectiu general de millorar les relacions de la Secció Filològica de l'IEC amb les altres seccions i amb tot el món acadèmic i, sobretot, professional de la llengua catalana, i reforçar encara més l'autoritat de l'IEC de cara als treballs de revisió del DIEC i de l'elaboració de la *Gramàtica normativa*. Els objectius concrets eren donar a conèixer les activitats de col·laboració fetes per la Secció Filològica en els diferents àmbits professionals i territorials de la llengua; trobar vies

³ Vegeu el capítol i V.1 d'aquest informe.

per sistematitzar la participació activa dels sectors socials més implicats en l'estandardització i l'elaboració funcional de la llengua; analitzar la viabilitat de fer un seguiment sectorialitzat de l'aplicació de les propostes normatives de la Filològica i explorar la possibilitat de constituir un cercle de professionals de la llengua que col·laborin explícitament en les tasques de la Secció.

XVII. LA PROTECCIÓ I EL FOMENT DE L'ARANÈS

1. La protecció institucional i el traspàs d'ensenyament

Catalunya compta amb l'únic territori del domini de la llengua occitana en el qual, en la seva modalitat aranesa, és reconeguda com a oficial i ensenyada de manera obligatòria en tot l'ensenyament primari i secundari.

La protecció institucional de l'aranès arrenca de l'Estatut d'autonomia i els primers passos es realitzen en els períodes de la transició juntament amb les accions protectores del català. L'any 1990 la Llei 16/1990, de 13 de juliol, sobre el règim especial de la Val d'Aran dona consideració de llengua oficial a l'aranès en el territori de la Val d'Aran, recupera les institucions històriques de la Vall, Conselh Generau i Síndic, alhora que els atribueix la competència plena en tot allò que fa referència al foment i ensenyament de l'aranès i de la seva cultura. La Llei 1/1998 de política lingüística ha significat un nou pas en el reconeixement jurídic de l'aranès tot matisant en el seu article 7 que els preceptes de la Llei s'apliquen supletòriament a l'aranès i que mai no podran interpretar-se en perjudici del seu ús.

En aquests darrers temps l'acció institucional de l'administració a favor de l'ús de la llengua pròpia de la Val d'Aran ha estat decisiva. A l'escola la llengua occitana, en la seva variant aranesa, és la llengua de l'aprenentatge de la lectoescriptura per a tots els infants de la Val d'Aran. Un procés aconseguit al llarg dels anys fa que hi hagi una important implicació pública en la formació del professorat per capacitar-lo per a l'ensenyament de l'aranès i en aranès, que es dediquin subvencions específiques per facilitar l'existència de llibres de text en aranès i que s'hagin adaptat els programes escolars a la promoció d'aquesta llengua, sense oblidar l'ensenyament de les altres dues llengües oficials a Catalunya i promovent al mateix temps l'ensenyament de les llengües estrangeres.

L'any 1999 ha estat el del traspàs de part de la competència corresponent a ensenyament. La Generalitat de Catalunya ha traspassat al Conselh Generau d'Aran el que fa referència a la formació permanent del professorat en llengua occitana, els auxiliars de conversa, l'edició de llibres de text i el que correspon en aquest àmbit a l'aplicació de la reforma. En col·laboració amb el SEDEC del Departament d'Ensenyament s'han coordinat els auxiliars de conversa i s'ha iniciat una experiència de monitors de jocs de pati.

2. L'Oficina de Foment i Ensenyament de l'aranès

Per exercir les seves competències de promoció de la llengua pròpia, el Conselh Generau d'Aran va impulsar la creació de l'Oficina de Foment e Ensenhament der Aranés, la qual s'ocupa del procés tècnic de totes les actuacions relatives a la política lingüística del Conselh Generau d'Aran. La direcció política de l'Oficina de Foment i Ensenhament de l'Aranés correspon al Síndic d'Aran i al seu davant de hi ha un coordinador que dirigeix

les accions que se li encomanen. Durant l'any 1999 l'Oficina ha consolidat el seu paper als nivells de l'assessorament lingüístic, de la normalització lingüística i de la política lingüística.

2.1. Assessorament i ensenyament d'adults

En els àmbits de l'assessorament lingüístic durant l'any 1999 s'han resolt més de 500 peticions entre traduccions i correccions, des de díptics institucionals fins a textos de publicitat de supermercats, floristeries i d'altres comerços. Les classes d'aranès per a adults han arribat a més de 200 persones amb una menció destacada a les que s'han realitzat a Sant Beat, a l'Occitània francesa i a Barcelona i Lleida on per primera vegada s'han pogut seguir cursos reglats d'aquesta llengua. S'ha coordinat el professorat d'aranès dels diversos indrets i s'ha seguit elaborant material per a l'aprenentatge de la llengua.

2.2. Foment de l'ús

En el terreny del foment de l'ús social de l'aranès s'ha avançat en accions en diversos àmbits. Un acord amb Comissions Obreres ha permès publicar un lèxic de relacions laborals i fer-ne una difusió important en el món sindical de la Vall. En l'àmbit de l'Administració municipal un acord amb l'Ajuntament de Vielha ha permès iniciar la realització d'un Pla de normalització amb unes accions inicials d'aplicació de l'Indexplà, amb l'assessorament de la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat, i amb la traducció a l'aranès d'un bon nombre d'ordenances i documents municipals. L'exemple de l'Ajuntament de Vielha ha de permetre actuar en d'altres municipis.

Les campanyes per a la difusió social de la llengua han ocupat un lloc important. Per una banda s'han realitzat accions per difondre els drets que atorga la Llei de política lingüística, com el de facilitar l'accés a l'oficialització dels noms i cognoms en aranès, i per una altra s'ha iniciat una campanya que amb la consigna "Parli aranès" (Parlo aranès), vol posar èmfasi en aquelles persones que tot i no haver nascut a la Val d'Aran (en aquests moments superen el 50 %) han optat per la llengua del país i testimonien públicament que la parlen. Aquesta acció compta amb el suport dels mitjans de comunicació de la Corporació Catalana de Ràdio i TV amb presència a la Val d'Aran. S'han realitzat contactes per tal de promoure una presència més important de l'aranès en empreses com ara Telefònica, Baqueira-Beret, Alsina Graells, Paradors, Correus i Ministeri de Foment. Amb l'Espitau Val d'Aran s'ha portat una acció deferent per tal de facilitar l'accés del seu personal a l'aranès: s'ha anat a fer classes específiques en el mateix establiment.

3. La producció cultural

En l'àmbit de la producció cultural, amb la col·laboració del Departament de Cultura, s'ha fet el doblatge a l'aranès de la primera pel·lícula de dibuixos animats de tota la història i primera que es posa a la venda en occità. Es tracta d'un capítol de la sèrie "Les Tres Bessones" que després ha continuat amb dos capítols més i que ha permès que recentment fos retransmesa en dual català-aranès per a tot Catalunya per TV3 i Canal 33. També s'han doblat alguns documentals amb la col·laboració del Departament d'Agricultura, que després s'han distribuït per les escoles de la Val d'Aran.

Amb l'església de la Val d'Aran s'ha mantingut una estreta col·laboració que ha permès l'edició del Catecisme en aranès per facilitar els cursos de catequesis. Aquest llibre és la primera publicació que surt al carrer en les tres llengües oficials al mateix moment. En el nivell de les publicacions s'ha seguit un procés d'increment; hi destaquen obres com *Vademecum aranense*, antologia de textos des del segle XII fins als nostres dies o *Eth marc juridic der aranés*, interpretació realitzada pel notari de Vielha de la legislació i reglamentació actual que, sobre la base del concepte ben establert de la supletorietat dels ordenaments jurídics, arriba a conclusions molt favorables per al marc jurídic actual. Aquest llibre, l'edició del qual ha comptat amb el suport del Col·legi de Notaris de Catalunya, va ser presentat en un acte institucional el 30 de setembre.

Entre els actes de dinamització cultural i lingüística que es repeteixen any rere any, cal fer menció del Concurs literari de Mossen Condò Sambeat, que en la darrera edició ha superat els 150 participants i que ha incrementat la qualitat de les obres presentades. Les obres es publiquen anualment en un llibre de la col·lecció Garona. Un altre acte anual és el de les Jornades Universitàries Occitanocatalanes, que aquest any arribaran a la seva tercera edició i que compta amb diverses participacions de departaments de la Generalitat de Catalunya, de la Diputació de Lleida i de la Universitat de Lleida. En aquestes Jornades s'aconsegueix per mitjà de cursos, seminaris i conferències dinamitzar el món de la reflexió i estudi al voltant d'aquesta temàtica amb diverses participacions entre les quals cal destacar l'any 1999 la Universitat de Torí i les organitzacions de les Valls Occitanes d'Itàlia.

Pel que fa a les relacions exteriors el Conselh Generau d'Aran, amb la bandera de la protecció lingüística, ha mantingut contactes amb organitzacions culturals i polítiques de tota Occitània, signant convenis de col·laboració, explicant i difonent la particularitat aranesa, realitzant projectes de desenvolupament conjunt, col·laborant en accions d'investigació i treball.

4. El Conselh Sociau der Aranés i la Comission de Còdi Lingüístic

Finalment, cal dir que des de l'Oficina de Foment de Foment i Ensenhament de l'Aranés del Conselh Generau d'Aran s'ha promogut la participació ciutadana en la política lingüística per mitjà de la promoció del Conselh Sociau der Aranés. Aquest s'ha encarregat per mitjà de diverses ponències en les quals han participat més de 60 persones (1% de la població de la Vall) de redactar el Plan Generau de Normalizacion Lingüística que a final d'any era a punt de sotmetre's a la consideració del Ple del Conselh.

Ha funcionat també, dependent de la mateixa Oficina, la Comission de Còdi Lingüístic, creada el 1998 i formada per deu persones del món de la llengua. Aquesta comissió ha elaborat unes Normes Ortogràfiques, extensió de les que va aprovar el Govern de la Generalitat l'any 1983, que han estat aprovades pel Ple del Conselh Generau dera Val d'Aran en sessió de 5 d'octubre de 1999. Aquesta mateixa comissió treballa per certificar la correcció lingüística de 800 topònims aranesos en el marc dels treballs del *Nomenclàtor oficial de Catalunya*, que després se sotmetran a la consideració del Conselh Generau.

Barcelona, maig de 2000

Índex de les taules

	Pàgina
Taula 1. Desig d'evolució de les llengües a Catalunya	8
Taula 2. Desig de presència del català.	8
Taula 3. Llengua d'expressió habitual	9
Taula 4. Pressupost del Departament de Cultura destinat al foment del català	10
Taula 5. Evolució de les competències bàsiques de coneixement del català	16
Taula 6. El requisit de coneixement del català a les convocatòries de processos de selecció de personal dels ens locals. 1999	20
Taula 7. Cursos de català als funcionaris (EAPC i CPNL)	21
Taula 8. Coneixement del català entre els funcionaris judicials	27
Taula 9. Disponibilitat lingüística teòrica a les oficines judicials	28
Taula 10. Disponibilitat lingüística real a les oficines judicials	28
Taula 11. Demandes civils als jutjats de primera instància de Girona. 1996-1999	29
Taula 12. Demandes socials als jutjats de Girona. 1996-1999	29
Taula 13. Nombre de documents notariais en català. 1998-1999	30
Taula 14. Percentatge de documents notariais atorgats en català i en castellà	30
Taula 15. Percentatge de documents en català als registres de la propietat	32
Taula 16. Nombre d'estatuts de fundacions, per llengües. 1999	33
Taula 17. Nombre d'estatuts de associacions, per llengües. 1999	33
Taula 18. Nombre d'estatuts de cooperatives, per llengües. 1999	33
Taula 19. Dades de l'edició del BOE en català	37
Taula 20. Nombre de certificacions de correcció lingüística de noms i cognoms	40
Taula 21. Nombre d'alumnes matriculats a Catalunya 1998-1999, per nivells	41
Taula 22. Evolució de l'ús del català a les proves d'accés a la universitat	43
Taula 23. Evolució de la llengua d'ensenyament als centres de formació d'adults	45
Taula 24. Cursos de català, per tipologies, organitzats pel CPNL. Curs 1998-99	47
Taula 25. Distribució territorial dels cursos de català organitzats pel CPNL. Curs 1998-99	47
Taula 26. Cursos de català, per sectors, organitzats pel CPNL. Curs 1998-99	47
Taula 27. Dades de les proves de la Junta Permanent de Català. 1999	49
Taula 28. Mitjana anual d'audiència a les dues cadenes de televisió de la CCRTV	50
Taula 29. Evolució de l'ús del català a les 199 emissores municipals	52
Taula 30. Programació en català a la ràdio privada. 1998-99	53
Taula 31. Evolució de la premsa diària d'àmbit nacional català	55
Taula 32. Evolució de la premsa diària local	56
Taula 33. Evolució de la premsa setmanal local i comarcal	56
Taula 34. Ajuts a la premsa escrita en català. 1999	57
Taula 35. Nombre d'ISBN en català	59
Taula 36. Espectadors de cinema a Catalunya, segons la llengua de la versió	63
Taula 37. Unitats de vídeo en català venudes	68
Taula 38. Espectadors de teatre, per llengua. 1998-99	71
Taula 39. Ús del català les empreses de l'IEF	88
Taula 40. Observació de la llengua dels rètols exteriors de l'empresa	89

Taula 41. Acords laborals registrats a Catalunya, per llengües de signatura	91
Taula 42. Rètols principals d'establiments comercials segons la llengua emprada	94
Taula 43. Publicitat exterior: Badalona (26-29/04)	95
Taula 44. Publicitat exterior: Girona (14-18/04)	96
Taula 45. Publicitat exterior: Granollers (26-29/04)	96
Taula 46. Publicitat exterior: Lleida (24-27/04)	96
Taula 47. Publicitat exterior: Sabadell (28-30/04 i 4 i 5/05)	96
Taula 48. Publicitat exterior: Tarragona (27-30/04 i 05/05)	97
Taula 49. Llengua del missatge principal a la publicitat exterior a la ciutat de Barcelona, 1997-1999	97
Taula 50. Certificat internacional de català. Dades 1999	105

Amb l'església de la Val d'Aran s'ha mantingut una estreta col·laboració que ha permès l'edició del Catecisme en aranès per facilitar els cursos de catequesis. Aquest llibre és la primera publicació que surt al carrer en les tres llengües oficials al mateix moment. En el nivell de les publicacions s'ha seguit un procés d'increment; hi destaquen obres com *Vademecum aranense*, antologia de textos des del segle XII fins als nostres dies o *Eth marc juridic der aranés*, interpretació realitzada pel notari de Vielha de la legislació i reglamentació actual que, sobre la base del concepte ben establert de la supletorietat dels ordenaments jurídics, arriba a conclusions molt favorables per al marc jurídic actual. Aquest llibre, l'edició del qual ha comptat amb el suport del Col·legi de Notaris de Catalunya, va ser presentat en un acte institucional el 30 de setembre.

Entre els actes de dinamització cultural i lingüística que es repeteixen any rere any, cal fer menció del Concurs literari de Mossen Condò Sambeat, que en la darrera edició ha superat els 150 participants i que ha incrementat la qualitat de les obres presentades. Les obres es publiquen anualment en un llibre de la col·lecció Garona. Un altre acte anual és el de les Jornades Universitàries Occitanocatalanes, que aquest any arribaran a la seva tercera edició i que compta amb diverses participacions de departaments de la Generalitat de Catalunya, de la Diputació de Lleida i de la Universitat de Lleida. En aquestes Jornades s'aconsegueix per mitjà de cursos, seminaris i conferències dinamitzar el món de la reflexió i estudi al voltant d'aquesta temàtica amb diverses participacions entre les quals cal destacar l'any 1999 la Universitat de Torí i les organitzacions de les Valls Occitanes d'Itàlia.

Pel que fa a les relacions exteriors el Conselh Generau d'Aran, amb la bandera de la protecció lingüística, ha mantingut contactes amb organitzacions culturals i polítiques de tota Occitània, signant convenis de col·laboració, explicant i difonent la particularitat aranesa, realitzant projectes de desenvolupament conjunt, col·laborant en accions d'investigació i treball.

4. El Conselh Sociau der Aranés i la Comission de Còdi Lingüistic

Finalment, cal dir que des de l'Oficina de Foment de Foment i Ensenhament de l'Aranés del Conselh Generau d'Aran s'ha promogut la participació ciutadana en la política lingüística per mitjà de la promoció del Conselh Sociau der Aranés. Aquest s'ha encarregat per mitjà de diverses ponències en les quals han participat més de 60 persones (1% de la població de la Vall) de redactar el Plan Generau de Normalizacion Lingüistica que a final d'any era a punt de sotmetre's a la consideració del Ple del Conselh.

Ha funcionat també, dependent de la mateixa Oficina, la Comission de Còdi Lingüistic, creada el 1998 i formada per deu persones del món de la llengua. Aquesta comissió ha elaborat unes Normes Ortogràfiques, extensió de les que va aprovar el Govern de la Generalitat l'any 1983, que han estat aprovades pel Ple del Conselh Generau dera Val d'Aran en sessió de 5 d'octubre de 1999.

Aquesta mateixa comissió treballa per certificar la correcció lingüística de 800 topònims aranesos en el marc dels treballs del *Nomenclàtor oficial de Catalunya*, que després se sotmetran a la consideració del *Conselh Generau*.

Barcelona, maig de 2000